EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 20, Mayıs 1989

1 Mayıs ´89

'89 1 Mayıs´mın anlam ve önemini yerli yerine oturtabilmek için ´80´li yılları oluşturan son 9 yıla birarada bakmak gerekiyor. Türkiye´de ´80´li yılların ilk yarısı ile ikinci yarısı karşıt çabalara ve gelişmelere tanık oldu.

´80´li yılların ilk yarısı sermayenin devrimci hareketimizi yoketmek, işçi sınıfı ve emekçi yığınları mücadeleden alıkoymak, Kürtler üzerindeki ulusal kölelik zincirlerini pekiştirmek çabalarına sahne oldu. Bu kanlı ve karanlık bir karşı devrim dönemiydi.

´80´li yılların ikinci yarısı ise, devrimci hareketimizde toparlanma, kendini yenileme ve yeniden ileriye atılma çabalarına, işçi sınıfı hareketinde yavaş, ağır, sancılı, kesikli, ama zaman içinde hep büyüyen, hep daha ileri mevzilere kayan bir gelişmeye, ve Kürt halkı içinde ulusal uyanış ve devrimci ulusal direniş atılımına sahne oldu. Bu, devrimci bir yükselişin mayalandığı, ilk ciddi ve önemli çıkışlarıyla kendini dışa vurduğu yeni bir aydınlık dönemdir.

´80´li yılların ilk yarısı ile ikinci yarısına damgasını vuran bu karşıt gelişmeler bir arada değerlendirildiğinde, bir kez daha netleşip kanıtlanan temel gerçek şudur: Türkiye, derin ve kuvvetli köklere sahip bir sosyal devrimin toprağıdır; bu nedenledir ki, kanlı girişimlerle dalları budakları bir süre için kesilse de, kısa zaman içinde yeniden filizlenmesi dal budak vermesi engellenememektedir.

´89 1 Mayıs´ı tekil bir olaydır ama, bu genel gerçeğin de en anlamlı ifadesidir aynı zamanda.

1989 yılı, ´80´li yılların ikinci yarısında yaşanan devrimci gelişmelerin en ileri safhasıdır. Bu yıl, yalnızca izinsiz sokak yürüyüşlerine ve gösterilerine değil, silah kullanmaktan çekinmeyen polise karşı militan sokak çatışmalarına da sahne oldu. 1989 yılı, odağında işçilerin bulunduğu yeni bir devrimci militan kitle hareketleri döneminin başlangıcıdır. İşçi hareketinin tüm Türkiye çapında aralıksız iki ay boyunca sokakları kapsayan, devrim cephesine güç ve umut kazandırırken sermaye cephesini hem şaşırtan hem telaşlandıran Mart-Nisan eylem dalgası bunun ilk göstergesiydi. Sermayenin yasaklarına, tüm tehditlerine, terörüne, engelleyici güç gösterisine ve sosyal demokrasinin her zamanki iki yüzlü hain çabalarına rağmen, Türkiye´de artık sosyalizmle özdeşleşen 1 Mayıs´ı kutlamak üzere; henüz proletaryanın başkenti İstanbul ile sınırlı kalsa da, binlerce insanın sokağa çıkması, yasakları çiğnemesi, polisle çatışması, devrimci kararlılığı haykırması bunun ikinci temel göstergesi oldu. 1 Mayıs şehidi işçinin cenaze törenindeki gösteri ve sokak çatışması bunu tamamladı. Bu arada, yıllardır "akademik-demokratik mücadele"nin kısırlığını yaşayan öğrenci hareketinin, işçi hareketinden de aldığı moral güçle hızla politikleşmesi, sık sık izinsiz politik eylemlere başvurması bir başka önemli gösterge olarak yaşanmaktadır.

*

Yığınları şaşırtmak, işçileri oyalamak, dikkatleri burjuva partilere ve politika alternatiflerine yöneltmek için uygun bir ortam oluşturan ve zaten bu doğrultuda yoğun çabalara da sahne olan mahalli seçimlere rağmen, Mart-Nisan aylarının asıl gündemi işçi eylemleriydi. İşçi hareketi bunu kendi öz gücü ve kararlılığı ile sağlamıştı. Nisan ayının ikinci yarısında ise Türkiye´nin gündemi, işçi hareketiyle birlikte ve kuşkusuz onun yarattığı uygun ortamın da katkısıyla,bu kez 1 Mayıs´tı. 1 Mayıs bizzat burjuva propaganda sayesinde işçiler ve yığınlar önünde "komünistlerin bayramı" ilan edildiği için, günlerce Türkiye´nin gündemi haline gelebilmesini "komünistlerin" maddi ve potansiyel gücünün bir göstergesi saymak gerekiyor.

1 Mayıs, işçi hareketindeki büyük eylem dalgasının ardına geldiği, onun maddi ve moral

ortamından beslendiği için bu yıl ayrı bir önem taşımaktaydı. Özel bir ilgi ve dikkat konusu olması bundandı. Diktatörlüğün çok yoğun engelleme çabalarına, kanlı tehditlerine karşılık, komünistlerin, devrimcilerin, bilinçli işçilerin ne pahasına olursa olsun 1 Mayıs'ı kutlama kararlılığı göstermesinde bunun önemli bir payı vardı. Öte yandan, sosyaldemokrasinin kendi itfaiyeci rolüne her zamankinden daha çok sarılması; barışçı, yasal, ruhsuz hale getirmek, "terbiye" edilmiş, asıl anlamından uzaklaştırılmış, düzen için kabul edilebilir bir güne dönüştürmek hesabıyla 1 Mayıs'a daha bir hevesle sahip çıkar görünmesi de bundandı.

1 Mayıs öncesinde Türkiye, devrimci emek cephesiyle gerici sermaye cephesi arasında bir güç ve kararlılık gösterisine, bir inatlaşmaya, günlerce süren bir gerilime sahne oldu.

Bir bütün olarak ve sonuçları, yarattığı yankılar açısından ele alındığında, devrimci hareketimiz önemli bir üstünlük ve başarı sağlamıştır. 1 Mayıs '89, Türkiye'nin gerçek kalbi, devrimci proletaryanın başkenti İstanbul'da kitlesel olarak militanca ve coşkuyla kutlanmıştır. Yasaklar çiğnenmiş, sokaklara çıkılmış, alanlar işgal edilmiştir. Sermayenin İstanbul polis şefi Taksim'e kızıl bayrak çektirmedik diyerek boşuna övünüyor. Sermayenin kanlı kolluk kuvvetleri Taksim 1 Mayıs alanını işgal etmekle bir çok semti eylem alanı haline getirmiş oldular. Fabrikalardaki 1 Mayıs eylemlerini de bütünüyle sineye çekmek zorunda kaldılar.

Özetle '89 1 Mayıs'ı devrimci hareketimiz için ciddi bir atılım, önemli bir başarı olmuştur. Mart-Nisan işçi eylemleri dalgasının etkisiyle daha büyük beklentilere girenlerin, beklentilerine uygun boyutlarda bir 1 Mayıs bulamamanın sonucu olarak bu başarıyı küçümseyebilecekleri ihtimaline karşı, biz bunun önemini özellikle vurguluyoruz. Beklentileri büyük olanların yanılgısı, gelişen işçi hareketinin güçlü ve zayıf yanlarını kavrayamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. 1 Mayıs gibi, bizim ülkemizde sosyalizmle özdeşleşmiş, çok yoğun bir siyasal içerik kazanmış bir mücadele gününe, büyük ölçüde iktisadi etkenlerin kendiliğinden harekete geçirdiği geniş işçi yığınlarının bilinçle sahip çıkacağını ummak, kendi kavrayışsızlığını sergilemektedir. Bu, komünistlerin işçi hareketi karşısındaki acil ve hayati görevlerini de kavrayamamayı ifade eder.

'89 1 Mayıs'ı yalnızca gücümüzü ve devrimci iyimserliğimizin temellerini göstermekle kalmamış, işçi hareketine karşı görevlerimizin önemini ve bu alandaki çok ciddi yetersizliklerimizi ve zaaflarımızı da sergilemiştir.

EKİM

Mehmet Akif Dalcı'nın cenazesinde MİLİTAN SOKAK ÇATIŞMASI

1 Mayıs '89 şehidimizin cenazesi, şehidimize layık şekilde kaldırıldı. 4 Mayıs günü cenazeye katılacak güçler Zeytinburnu Adliyesi önündeki meydanda toplanmaya başladı. 12.30'da önde mücadele şehidi Mehmet Akif Dalcı'nın polisle çatışma esnasında yerden taş toplarken çekilmiş fotoğrafından esinlenerek çizilen büyük boy bez afişi ve çelenkler, ve arkada oluşturulan düzenli kortejlerle sessiz bir yürüyüşle cenazenin bulunduğu sokağa gelindi. Camiye giriş yapılan sokakta polis yürüyüş koluna engel olmak istedi. Topluca atılan "Cenazemizi kaldıracağız" sloganından sonra polis geçişe engel olamadı. Caminin önünde biriken kalabalık uzun süre cenaze namazı kılınacak diye bekletildi. Çoğu zaman olduğu gibi faşist katiller katlettikleri Mehmet Akif Dalcı'nın cenazesini arka kapıdan kaçırmışlardı. Cenazenin kaçırıldığını haber aldığımızda yürümeye başladık. Faşist militarist güç öndeki çelenkler korteji ile yürüyüş kolunun arasına girerek işçiler, öğrenciler ve diğer emekçilerden oluşan 5000 kişilik kalabalığa coplarla, sopalarla azgın şekilde saldırdı. İlk etapta sağa sola dağılan güçler toparlandık, ilk paniği atlattıktan sonra taşlı sopalı olarak karşı saldırıya geçtik ve Zeytinburnu sokaklarında sokak savaşı başladı ve militanca bir karşı koyuşla faşist militarist güçler püskürtüldü, ekip otoları tahrip edildi, faşist polis gücü attığımız taşları, siyonist işgal güçlerinden öğrendikleri gibi bizlere atıyorlardı. Bunlar da yetmeyince gaz bombası ve kurşun sıkmaya başladılar. Yaşanan bütün bu olaylar sermayenin militaris gücüne karşı militanca karşı koyuşun zafere giden yolu ve yöntemini

(Devamı s.4'de)

İSTANBUL'DA 1 MAYIS

K.Yayla

1 Mayıs 1989'da yaşananlar işçiler ve devrimciler nezdinde uzun süre tartışılacaktır. Daha şimdiden, düzen güçlerinin saldırıları sonucunda M.Akif Dalcı'nın ölümünün, onlarca insanın yaralanmasının ve yüzlerce insanın tutuklanmasının lanetlenmesi temelinde kamuoyu yaratıldı. Bir kaç gerici gazete hariç tüm basın polisin 1 Mayıs vahşetini kınadı. Bu durum polisin gazeteciler üzerine her zamankinden fazla saldırmasına yolaçtı. Gazetecilerin araç gereçleri parçalandı, kaburgalar, kollar kırıldı. Polis telsizlerinden adice küfürler savruldu vb.

1 Mayıs eylemlerinin sonuçları üzerinde gereğinden fazla durulması, konunun sınıfsal-siyasal özünün yeterince tartışılamamasına yolaçacaktır. Her olayda olduğu gibi '89 1 Mayıs'ında da ön plana çıkarılması gereken tema, yaşanan olayların işçi sınıfı hareketi açısından ne anlam ifade ettiğidir. Mart ve Nisan aylarında işçi sınıfı hareketinde içerik ve yaygınlık yönünden önemli gelişmeler olmuştu. Gelişen işçi eylemleri her ne kadar ekonomik istemler temelinde olsa, belli bir sınıf partisi veya örgütünün yönlendirmesiyle gelişmese bile en sıradan ekonomik talebin elde edilmesi için devlet ve yasalarla karşı karşıya gelindiği günümüz Türkiye'sinde işçi sınıfının ekonomik talepleriyle politik talepleri çakışmaktadır. 1 Mayıs öncesinde sermaye çevrelerinin ve bugünkü siyasal iktidarın telaşı, güçlenen ve yaygınlaşan işçi eylemlerinin politik taleplerle öne çıkmaya başlamasındandır. Ülkemizde 1 Mayıs'ın uluslararası işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak özgürce kutlanması talebi tamamen politik bir taleptir. Bu hakkın kullanılması için Anayasa ve yasaların çiğnenmesi ve işlemez hale getirilmesi zorunludur.

1 Mayıs'a doğru yaygınlaşan işçi eylemlerinin sakal bırakma, yemek boykotu gibi pasif eylem biçimlerinden, sokakları işgal etme, sendika şubelerine yürüme, iş yavaşlatma, üretimi durdurma türünden aktif eylemlere bürünmesi, tüm yasaklara ve tehditlere rağmen 1 Mayıs'ın geniş bir katılımla ve coşkulu bir şekilde kutlanacağının göstergesiydi. Bunu sezen devlet güçleri, gözyaşartıcı bomba, panzerlerle boyalı su sıkma, "en sert tedbirlere" başvurma ve (1 Mayıs sabahı) silah kullanılacağı türünden tehditler yaparken, patronlar da 1 Mayıs günü işe gelmeyen işçileri 17.maddeden işten atma kararı almışlardır. Ayrıca 1 Mayıs günü, ödenmeyen ücretlerin ödeneceği, oruç tutanlara iftar yemeği ve ek mesai zammı verileceği söyleniyordu.

Tüm bu baskı ve tehditlere rağmen İstanbul işçileri devrimcilerin ve sendikaların çağrısına uyarak alanlara yürüdü. Yasakları çiğnedi. İşten atılmayı, tutuklanmayı, yaralanmayı, ölmeyi göze aldı. Bu noktada, İstanbul'daki 1 Mayıs kutlamaları için yapılan çağrıların içeriğine, burjuvaziye verilen tavizlere ve ihanetlere değinmek gerekiyor. Bilindiği gibi Nisan ortalarında 4 siyasal dergi ortak açıklama yaparak 1 Mayıs'ta her şart altında Taksim'e gideceklerini duyurmuşlardı. Ve işçileri, 1 Mayıs'ta (1 Mayıs alanına) Taksim'e çağırmışlardı. Bunun arkasından 5 sendika başkanından oluşan 1 Mayıs kutlama komitesi adına Petrol- İş başkanı Münir Ceylan'ın çağrısı yayınlandı. "1 Mayıs'ta Şişli Abide-i Hürriyet meydanındayız". Bu karar önkoşulsuz geri adımdı, burjuvaziye peşinen taviz verme anlamına geliyordu. Çünkü Taksim, 1 Mayıs alanı olarak meşrulaşmıştı. İşçi sınıfı onlarca şehit vererek buraya 1 Mayıs alanı adını vermişti. Taksim yerine başka bir alanın seçilmesi peşinen, geri bir eylem biçiminin kabullenilmesi anlamına geliyordu. Bu açıklamaya "1 Mayıs solcuların değil, işçilerin bayramıdır" şeklindeki sözleri eklersek işçilerle devrimci gençliği ayırmanın, gençliği veya sözkonusu devrimci örgütlerin çağrısına uyan işçileri düzen güçlerinin açıktan saldırılarıyla başbaşa bırakmanın amaçlandığını söylemek doğrudur.

Biz Ekimciler olarak, karşı-devrimin koyduğu yasakların tanınmamasını, onlara rağmen alanlara inilmesini, 1 Mayıs'ın coşkulu militan bir tarzda kutlanmasını istedik. Bu amaçla işçilerle onların yanında olan sosyalistlerin veya devrimci-demokrat gençliğin aynı alanlarda mücadele vermesi yönünde çalıştık. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Zonguldak, Adana vb. illerde onbinin üzerinde bildiri ve bir o kadar da pul yaptık. 1 Mayıs günü gücümüz oranında alanlardaydık. Bu mücadeleler sonrasında eksik yönlerimiz de ortaya çıktı. Kendi eylem politikamız doğru olmasına rağmen, görüşlerimizin diğer devrimci örgütlerin üzerinde etki yapması veya aradaki çizgi farkının netleşmesi için gerekli çalışmayı

yapamadık. Bunun nedeni, ilişki kopukluğu, ve direk Taksim'i hedefleyen arkadaşların yarı-legal bir tarzda karar alması ve çalışması yüzünden bu tartışmalardan uzak durmak zorunda kalışımızdır.

Sonuçta, bizim irademizin dışında işçiler ve devrimci gençler 1 Mayıs'ta Taksim ve Şişli olmak üzere iki alana bölünmüş oldu. Biz örgütümüze, taraftarlarımıza ve ilişkimiz olan ileri işçilere tavrımızı açıkça bildirdik; 1 Mayıs'ta işçilerin yoğun olduğu Şişli alanına gidilmeli, orada 1 Mayıs komitesinin teslimiyetçi tavrı teşhir edilmeli ve alana gelen işçilerle birlikte Taksim'e yürünmeli çağrısını yaptık. Nihayet Şişli meydanından Pangaltı ve Osmanbey üzerinden Taksim'e doğru yürüyüşe geçen 3000 kadar işçiye genç yoldaşlarımız, onlarla birlikte olan ileri işçiler yön verdi. En coşkulu gösterinin de burada yapıldığı söyleniyor.

Direk olarak Taksim'e gidenlere daha fazla saldırılacağı ve burada daha militan bir mücadele verileceği önceden bekleniyordu. Nihayet öyle oldu. İşçilerin esasen Mecidiyeköy-Şişli tarafında toplanması, Taksim'e gidenlerin daha çok öğrenci gençlik ve onlardan etkilenen genç işçilerden oluşması polisin gençliğe açıktan saldırısının zeminini doğurdu. Polis başka hiçbir ciddi tedbire başvurmadan silaha sarıldı ve devrimcilerin üzerine yaylım ateş açtı. 1 genç öldü, onlarcası kurşun, taş ve sopalarla yaralandı...

Olaylar bu yönüyle değerlendirildiğinde, siyasal iktidarın gelişen sınıf mücadelesini engelleyebilmek için 1 Mayıs'ı provakasyon günü olarak seçtiğini, haklı bir temelde gelişen sınıf mücadelesinin görüntüsünü değiştirebilmek ve hedefinden saptırabilmek için "karanlık güçler" teorisine yeniden sarılacağı ortamı yaratmak istediği kesinlik kazanıyor.

Sermaye güçlerinin provakasyon taktiği bu sefer geri tepti. Kürtçe pankart taşındığı gerekçesiyle kalabalığın üzerine yaylım ateşi açılması geçmişteki gibi övülmedi. *Tercüman, Türkiye* gibi sermayenin en gerici kesimlerinin gazeteleri hariç tüm basın olayı kınamak zorunda kaldı.

Diğer yandan kendilerini 1 Mayıs kutlama komitesi olarak tanıtan 5 sendika başkanının son anda teslimiyet göstermesi (önceden tahmin edilmesine rağmen) ihanet olarak isimlendirildi ve kınandı. SHP yöneticileri ve İnönü'nün son günlere kadar işçi sınıfının yanında olacaklarını birlikte yürüyeceklerini söylemelerine rağmen 1 Mayıs günü Türk-İş genel merkezine çiçek getirmekle yetinmesi, onların ne oranda işçi sınıfının yanında olduklarının göstergesi oldu.

TBKP güdümlü sendika ağalarının Şişli-Mecidiyeköy dolayında toplanan işçilere, mitingden vazgeçildi haberi getirmesine rağmen işçiler dağılmadı. "Yaşasın 1 Mayıs", "1 Mayıs Hakkımız Söke Söke Alınız", "Yaşasın Sosyalizm" gibi sloganlar etrafında toplandı. Polis saldırılarına karşı direndi. Fakat bilinçli bir önderlik ve somut durumda nasıl davranılacağını tespit edip anında hayata geçirebilecek örgütlenme olmadığı için varolan enerjinin büyük bir bölümü boşa aktı. İşçiler birbirlerinden koptular. Taksim tarafına yönelen 3000 kişilik grubun dışında kalan işçiler dağıldılar ve bu arada polis rahatça tutuklama imkanı buldu.

1 Mayıs alanındaki dağınıklık ve tutuklama kampanyası ve işyerlerinde uygulamaya konulan ek baskılar, araya ramazan bayramının girmesi geçici bir durgunluğa yolaçabildi. Toplu vizite, üretimi yavaşlatma ve durdurma türünden işçi eylemlerinde geçici bir duraklama görünse de önümüzdeki günlerde daha sıcak mücadelelerin gelişmesi kaçınılmazdır.

Bu somutta komünistlere ve ileri işçilere düşen görev, geçici şaşkınlığa ve durgunluğa son vermek için çalışmayı yoğunlaştırmaktır. Bu geçici durgunluk bir ses biriktirme olarak değerlendirilmeli ve daha tok bir sesle ileri atılacak günlere hazırlanmalıyız.

Yaşasın 1 Mayıs!
Yaşasın Özgürlük, Yaşasın Sosyalizm!

Militan sokak çatışması

(Başarafı s.2'de)

bize gösteriyor. Bütün bu çatışmalar akşama kadar Zeytinburnu ve Topkapı civarında devam etmiştir. Bütün engellere karşın Trakya Otogarının arkasındaki mezarlıkta toplanan 1000 civarında kalabalık sloganlar atarak, marş söyleyerek ve devrim andı içerek dağılmıştır.

Devrim şehitleri Ölümsüzdür!
Yaşasın Sosyalizm!

Y.Can
5 Mayıs 1989, İstanbul

Yasağın hükmü olmadı!

1 Mayıs adına layık bir şekilde "Birlik, Mücadele, Dayanışma" günü olarak kutlandı. Yasaklar çiğnendi, tehditler boşa çıkarıldı.

1 Mayıs öncesi çeşitli fabrika bölgeleri ve işçi mahallelerinde yürütülen bildiri ve pul faaliyetinin ardından bizde o büyük günde belli bölgelerdeki mücadeleler içinde yer aldık, etkinlik gösterdik. Yazdıklarımız sadece bulunduğumuz bölgedeki olaylar ve gelişmelerdir. 1 Mayıs sabahı şehr-i İstanbul'un 1 Mayıs alanı tümüyle işgal altındaydı. Sermaye sınıfı bütün gücünü Taksim ve civarına, Şişli'ye, Mecidiyeköy'e yığmıştı. Panzerleri, otobüsleri, ekip otoları, helikopterleri, tankları ve ordusuyla yukarıda saydığımız bölgelere yığılmıştı. Bütün bu faşist, militarist güç gösterisine rağmen, sınıfın, gençliğin ve tüm emekçilerin militan devrimci kudamasını engelleyemedi. Sabah 10.30 sıralarında Taksim çevresinde çeşitli bölgelerde çatışmalar başlamıştı. Özellikle Tarlabaşı bölgesi, İstiklal Caddesi civarlarında çatışmalar yoğunlaşmıştı. bulunduğumuz yer olan Taksim postahanesi civarındaki kalabalık ise sürekli dağıtılmaya, Tarlabaşı ve diğer yerlerdeki güçlerle birleşmesi engellenmeye çalışılıyordu. Zaman ilerledikçe kalabalıkartıyordu. Bu arada sürekli Mecidiyeköy'e gidip gelmeler oluyor ve 2000'i aşkın kitlenin toplandığı haberini alıyorduk. 11.30 civarında biz de bir grup işçi arkadaşla Şişli'ye gittik. Mecidiyeköy'deki kalabalığa saldıran polis buradaki gücü çeşitli yönlere doğru dağıtmıştı. Önemli bir kesimi slogan ata ata Şişli Camisi civarına gelmişti. 12-12.30 arasında buradaki gücü bir araya getirerek tekrar yürüyüşe başladık. "Yaşasın 1 Mayıs", İşçinin Onuru Sermayeyi Yenecek", "Biji Yek Gulan", "1 Mayıs hakkımız söke söke alırız", "Yaşasın Sosyalizm" sloganlarıyla Şişli-Kurtuluş arasındaki güzergahta Pangaltı civarına kadar yürüdük. Yan sokaklardan ve yürüyüş kolunun önünden kudurmuş köpekler gibi saldıran faşist vurucu güce karşı elimizde hiçbir şey olmamasına karşın karşı koyduk, bir kaçını devirerek engeli aştık. Bu arada bir çok arkadaş da gözaltına alındı. Sokak aralarına dağılan kitle grup grup tekrar Taksim ve Şişli'ye toplandı. Tekrar Şişli meydanına geldiğimizde büyük bir işçi kalabalığı Şişli Camisi önündeki parkta birikmiş vaziyette bekliyordu. Burada akla hemen şu geliyordu; siyasal bir mücadele günü olan 1 Mayıs'ta reformist-revizyonist sendikaların kuyruğuna takılarak mücadeleyi geri mevzilerden sürdürmeye çalışan 18 "Sosyalist Dergi"nin tavrı da ayrıca mahkum edilmelidir. Sınıfla bütünleşme adına alınan bu tavır gücü bölmüştür. Gücün bölünmemesi halinde burjuvazinin "1 Mayıs Alanı" işgali daha rahat kırılabilecekti. Bu dergiler ve sendikalar, ola ki burjuvazi bize izin verir, yasal ve barışçı bir biçimde, Batı Avrupa'da ve benzerlerinde olduğu gibi sağcısıyla solcusuyla bütün burjuva partilerinin ve kesimlerin katıldığı zararsız resmi geçit törenleri biçiminde kutlanabilir umudunda olmalıydılar. Onlara söyleyeceğimiz şudur: Gerçek sosyalistlerin yapması gereken, sınıf içinde ve diğer alanlarda olduğu kadarıyla ve olabileceği kadarıyla, bugünkü ve bundan sonraki süreç içinde,bu gücü daha aktif ve daha militan şekilde, sermaye cephesine karşı Emek Cephesinde yer alabilecek bütün güçlerle birleştirerek mücadeleyi daha üst seviyeye çıkarmaktır. Bu, basın açıklamaları ve şekli bütünlükler yoluyla sözde sınıfla birleşmekle değil,sosyalizm ve sınıf hareketinin birleştirilmesiyle başarılacaktır.

- Daha aktif, daha militan, daha kitlesel ve örgütlü mücadele için ileri!

Yaşasın özgürlük ve sosyalizm!

- Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Y.Can - İstanbul

1 Mayıs üzerine...

(Başlarafı s. 7'de)

ler bu olaylarda olması gereken en objektif tutumla, işçi sınıfının bilinçli tavrıyla sonuçlar çıkarırsak adımlarımızı daha sağlam atacağımız kanısındayız. Bu nedenle çok örgütlü olmayan 1 Mayıs eylemlerini abartısız ve üstünde düşünerek dersler çıkarmak istiyoruz.

Yaşasın 1 Mayıs!

Yaşasın işçi sınıfının sınıf bilinçli mücadelesi!

Yaşasın Sosyalizm!

G.Şafak
İstanbul

Yaşadığım 1 Mayıs

1 Mayıs bu kez gerçekten militanca kutlandı. Sanırım biz EKİM taraftarları da üzerimize düşeni yaptık. EKİM gibi bir derginin bizlere klavuzluk yapmasının bunda büyük payı var, bunu da bu arada belirtmek lazım...

Her şeyi başından sonuna kadar anlatmak istiyorum.

Hazırlık çalışmaları: İşe, işçilere 1 Mayıs'ı kutlamanın önümüzdeki yıllar için önemini anlatmakla başladık. Sözlü propagandanın yanısıra örgütümüzün bildirisini yaygınca dağıtıp, pullama yaptık. (Burada bir hatırlatma yapayım; 10-11 yıldır ilk olarak nitelikli bir 1 Mayıs bildirisi okudum. Bunu bir çok kişi belirtti.) Bildiri ulaştırdığımız çevrelerde epeyce yankı uyandırdı.

1 Mayıs sabahı fabrika ve diğer işyerlerinde toplantılar düzenleyip, konuşmalar yaparak işçilerle birlikte 1 Mayıs alanına gitmek; hedefimiz buydu. Bunda da kararlıydık.

Tabi, bu arada Özal hükümeti de boş durmuyordu. İşçileri, 12 Eylül öncesiyle, darbeyle vs. korkutmaya çalıştı, işçileri tutuklattı.

Bu arada SHP de boş durmadı. İşçileri temkinli olmaya çağırdı. Hatta "aranıza kışkırtıcılar sızabilir" diyerek kuşku yaydı.

Ama işçilere en büyük darbeyi sarı sendikalar vurdu. Özellikle kamu iş sendikaları işçileri bir takım dalaverelerle kontrol altında tutmak için yoğun çaba gösterdiler. Onlar 1 Mayıs'ı değil kendi koltuklarını düşünüyorlardı. Çünkü bir çok sendika yakında kongreye gidecekti. İşler onların istediği gibi gitmeyince alelacele 1 Mayıs'ı kutlayacaklarını ve Şişli'ye gideceklerini açıkladılar. İkiyüzlülükleri çok çabuk açığa çıktı. 1 Mayıs sabahı Şişli'ye gitmek için toplanan işçilere, polislerin "yürürseniz sizi vururuz" dediklerini söyleyip eylemden vazgeçtiklerini açıkladılar. Ama işçiler onları dinlemedi ve büyük bir çoğunlukla yürüyüşe geçtiler. İşçiler polis barikatlarını yarıp ilerlerken bu hainlerden biri kitlenin önüne geçip;

"Arkadaşlar beni dinleyin ve olduğunuz yere çökün... eylem yapma olanağı yok... yürürseniz polis sizi kurşunlar" diyerek işçileri durdurmaya çalıştı. Biz oturanlara derhal ayağa kalkmalarını, bu haini dinlememelerini söyledik. Bu arada polis ilk şaşkınlığı atlatıp yeniden üzerimize saldırdı. Yaklaşık 4500 kişi bu saldırıyla dağıtıldı. Ama biz işçiler de kararlıydık. Ne pahasına olursa olsun akşama kadar 1 Mayıs'ı kutlayacaktık.

Dağıtılan gruplar kısa bir süre sonra yeniden toplandı. Levent köprüsünde, Mecidiyeköy'ün arka taraflarında sloganlar atıp yeniden yürüyüşe geçildi. Ancak dağınıklık vardı. İşçiler önceden böylesi bir duruma göre yeterince hazırlanmamışlardı. Tek tek kişilerin çabası da yetmiyordu. Bu yüzden de polisin saldırıları ile dağılmalar oluyordu. Yakalanmaların çoğu da bu sırada oluyordu. Yakalananların bazıları polisin elinden alındı, fakat bu konuda yeterince insiyatifli davranıldığını söyleyemem.

Bu arada, bir de, dört-beş legal derginin çağrısıyla yapılan Taksim'deki eylemden sözetmek istiyorum. Bu arkadaşlar, "1 Mayıs 1 Mayıs alanında, Taksim'de kutlanmalı, çünkü asıl eylem alanı Taksim'dir... bizler hep ileri mevzilerde olmalıyız, geri mevzilerde bizim işimiz yok" gerekçesiyle bu kararı almışlardı... Elbette 1 Mayıs 1 Mayıs alanında, Taksim'de kutlanmalıydı. Çünkü Taksim'de akıtılmış işçi kanı vardı, ama unutmamak gerekir ki, işçilerin çok büyük çoğunluğu başka bir yerdeydi ve reformist hain sendikacıların tuzağındaydılar. Oraya gidip, o gerici mevziyi dağıtmak, hain tuzağı boşa çıkarıp işçileri asıl alana, Taksim'e yürütmek gerekiyordu.Ama onlar bunu yapmadılar... Tabii bekledikleri gibi işçi katılımı olmadı. Bir çok insan yetişemedi, yetişüklerinde ise ilk eylem yapılmıştı. Şişhane-Beyoğlu civarında silah sesleri geliyordu. Böylelikle Taksim etrafında birikenler bir türlü birleşemediler. Hareketsiz kaldılar.

Nihayet işçilerle öğrencilerin oluşturduğu bir grupla birleşip İstiklal Caddesinde eyleme başladık. 200 metre yürüdük. Buradaki yürüyüş gerçekten militanca oldu. Ancak polis otosu yolun ağzını kapamıştı. Bu nedenle Taksim'e çıkamadık, dağıtıldık. Yan sokaklardan dolanarak Taksim civarındaki bir parkta yeniden bir grupla birleştik.Eylemler çeşitli yerlerde sürüp gitti. Her yerden "Yaşasın 1 Mayıs", "Kahrolsun Faşist Diktatörlük", "Yaşasın Mücadelemiz", " İşçiler Elele Genel Greve" sloganları yükseliyordu. Bu arada biz "Biji Yek Gulan", "Yaşasın Sosyalizm" diye de haykırıyorduk.

1 Mayıs bir de şehit verdi. M.A.Dalcı.

Hemen cenazeye sahip çıkılması ve cenazenin bizler tarafından kaldırılması için çalışmalara başladık. Bu konuda elimizden gelen çabayı sarfettiğimize

(Devamı s.22'de)

ANKARA'DA 1 MAYIS FAALİYETLERİ

Ankara'da 1 Mayıs hareketimizce bu yıl daha örgütlü ve militanca kutlandı. Hazırlık çalışmalarına ve pratiğine tüm örgüt kadrolarımız ve bir çok taraftarımız katıldı. Polisin sıkı önlemlerine ve yaygın terörüne rağmen, merkezi 1 Mayıs bildirimiz özellikle işçiler hedef alınarak dağıtıldı. Ayrıca sendikalara, kitle örgütlerine, gazete ve dergi bürolarına, bazı kişi ve kuruluşlara elden ya da postayla ulaştırıldı.

Polis önlemlerinin en yoğun olduğu Kızılay ve Ulus'un yanısıra bir çok diğer semtte, bazı pazar yerlerinde, sinemalarda, otobüs duraklarında, amele pazarında, işçi servislerinin kalktığı yerlerde, OSTİM sanayi sitesinde, bazı yüksek okul ve liselede bildiriler dağıtıldı, dolaylı yollarla atıldı. Pullamalar ve kuşlamalar yapıldı. OSTİM sanayi sitesine, Keçiören kavşağı karşısına, Mamak pazarı karşısına, Hacettepe-Beytepe kampüsüne pankartlar asıldı.

1 Mayıs dolayısıyla yürüttüğümüz bu yaygın faaliyetler, yeni olan hareketimizin daha geniş kesimlerce tanınmasını sağladı. Özellikle bildirimizin dil ve içerik olarak olumlu karşılandığı gözlendi. Polis ise 1 Mayıs'a ilişkin propaganda-ajitasyon faaliyetimiz karşısında çaresiz kaldı. Estirdiği terör, devrimci-demokrat çevrelerin faaliyetini engellemeyi hedef alan tutuklamalar, planladığımız çalışmaları engelleyemedi.

Çeşitli kusurlar taşısa da hedeflediğimiz faaliyeti başardığımız düşüncesindeyiz. Ayrıca bu kadar işin az sayıda kadro ve taraftarla başarılabilmiş olması bizlere niceliğinin değil niteliğinin önemli olduğunu gösterdi.

1 Mayıs '89 faaliyetimiz, bundan sonraki siyasal çalışmamız için iyi bir tecrübe oldu. Görevimiz bundan yararlanmasını bilmektir.

Ankara'dan EKİMCİLER

1 Mayıs üzerine düşünceler

1989 1 Mayıs'ı coşku dolu bir gün oldu. Sokak çatışmalarına ve direnişlere sahne oldu. '89 1 Mayıs'ı 1980'den sonraki ilk büyük sokak çatışmalarının meydana geldiği gün olarak hatırlanacaktır şüphesiz.

1 Mayıs '89'a, pek çok semt, fabrika ve okulda bildiriler dağıtarak, pullamalar yaparak hazırlandık.

Diktatörlüğün siyasi ve silahlı güçleri 1 Mayıs'ta nasıl bir terör estireceklerini önceden planlamışlardı. O gün polis kurşunlarıyla bir işçi öldürüldü. 8'i kurşunla olmak üzere yüzlerce gösterici jop ve sopalarla yaralandı.

Burjuvazi egemenliğini ancak terörü tamamlayan yalan demogojiyle yürütebiliyor. Gazetecileri tartaklayarak, hatta bazılarını vahşice döverek gerçekleri görüntülemelerini engellemeye çalıştılar. Her ne kadar bu yolla gerçekleri gizlemeye çalıştılarsa da, tüm dünyanın olayın gerçek yüzünü öğrenmesine engel olamadılar. Burjuvazinin yalan makinası olan TRT de, olayları çarpıtarak saldırının göstericilerden geldiği demogojisiyle kitleleri aldatacağını sandı.

Hükümet, sarı sendika liderleri, televizyon ağız birliği edip yalan söylüyorlar. 10.000 kişilik 1 Mayıs gösterileri için bir grup öğrenci izinsiz gösteri yaptı diyorlar. Oysa tutuklananların yarıdan çoğunu işçiler oluşturmaktadır. Bu da onların açıklamalarının sahtekarca demogojilerinden başka bir şey olmadığının kanıtıdır.

Son aylarda yoğunlaşan işçi eylemlerini ve 1 Mayıs olaylarını abartmadan, objektif bir tutumla değerlendirmeliyiz.

İşçi sınıfının mevcut mücadelesi kendiliğinden bir mücadele olmasına rağmen, sınıf işbirlikçi sendikaların çizdiği sınırları zorlayıp, hükümet ve sendika yöneticilerini büyük bir korkuya düşürüyor. Sosyalistlerin müdahalesiyle -çok iyimser olsak bile- kendiliğinden sınıf hareketine kısa zamanda yön verilebileceğini düşünmek, bugünkü nesnel durumda bize güç görünüyor. Ancak çeşitli mücadele biçimleri ile eylemini yaygınlaştıran Türkiye işçi sınıfı, bu mücadelelerle kendi adına -kendi gücüne güven, pratik eylem deneyimi ile- oldukça kazançlı çıkacaktır.

1 Mayıs günü İstanbul'daki eylemlerde onlarca insan yaralanmış ve bir işçi de hayatını kaybetmiştir. Bu ilk eylemler ve sonrasında Mehmet Dalcı'nın cenaze töreninde çıkan çatışmaların kendi hesabımıza -sınıfın bilinçli eylemi yanıyla oldukça yetersiz- abartılmaması gerektiği kanısındayız. Yine geçmişe bakacak olursak benzer eylemleri abartarak iktidar alternatifi olduklarını bile iddia eden sol, devrimci grupların nasıl yanıldıkları yakın tarihimizin somut örneğidir. Biz-

(Devamı s.5'de)

1 Mayıs öncesi ve sonrasında İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE EYLEMLER

28 Nisan cuma günü İstanbul Üniversitelerinde devrimci sorumluluğa sahip öğrenciler tarafından, 1 Mayıs ile ilgili bir forum düzenlendi. Ayrıca 28 Nisanda katledilen Turan Emeksiz öldürülüşünün yıldönümünde anıldı.

Rektörlük önünde toplandıktan sonra "Yaşasın Tüm Dünya İşçilerinin ve Halklarının Mücadele Günü 1 Mayıs" yazılı pankart açılarak forum alanına sloganlar atılarak gelindi. Burada 1 Mayıs'ın içeriğini açıklayan konuşmalar yapılarak, izleyici arkadaşlara 1 Mayıs için çağrı yapıldı. Forum halaylar çekilerek sona erdi.

1 Mayıs öncesi gerçekleştirilen bu forum gençliğin gövde gösterisiydi. Her ne koşulda olursa olsun, 1 Mayıs'ın alanlarda kutlanacağı haykırıldı.

Gelişen olaylar biz devrimciler için sevindirici bir noktada. Oysa, sermayenin faşist diktatörlüğü panik içinde dişlerini daha çok göstermeye başladı. Onlar proletaryanın gelişen mücadelesinin kendilerinin sonlarını hazırladığının farkındalar. Ekonomik taleplerle de olsa, kararlı direnişler diktatörlükte telaşa ve saldırganlığa yol açıyor. Petrol işçilerinin direnişi sonucu meydana gelen benzin kuyrukları çok şey anlatıyor. Köşeye sıkışan siyasal iktidar çareyi sert tutumlara yönelerek bulmaya çalışıyor.

Direnişlerin 1 Mayıs'a rastlaması bizler için bir sınav olacaktı. 1 Mayıs'ın pazartesi olması işlerin bırakılmasına neden olabilir bir genel grev provası yapılabilirdi. Ama işçiler üzerindeki yoğun propaganda ve çeşitli oyunlar bunu engelledi. Bizim buradan çıkaracağımız ders örgütlü mücadelenin ve komünist öncünün gerekliliği ve amaçlı kararlı bir şekilde çalışmaktır.

Sendika ağaları gelişen muhalefeti yasal çerçeveye hapsetmek üzere 1 Mayıs için izin almaya çalışırken, bazı sendikalarda her türlü kutlanışa karşı çıkılar. 1 Mayıs günü ise, gazetelere ilan veren sendika temsilcileri sokağa dahi çıkma cesaretini gösterememişlerdir. Böylece aslında kimlerin çıkarlarını temsil ettiklerini, kimlerin hizmetinde olduklarını göstermişlerdir. Bunu zaten direnen işçileri toplu sözleşmelerde satarak veya her fırsatta uyuşmaya çekerek ortaya koymamışlar mıydı?

Siyasal partiler ise 12 Eylül'den ve 1 Mayıs'ın başka günlerde kutlanmasından bahsettiler. Onlara göre 1 Mayıs komünistlerin bayramıydı. Ana muhalefet partisi SHP, işçilerin yürüdüğü her yerde yürüyeceklerini belirtti. Bizler bu sözlerin aldatmaca olduğunu biliyorduk. Nitekim söylenen bu palavralar gazete manşetlerinden öteye gitmedi. 1 Mayıs günü M.A.Dalcı can çekişirken, işçilerin yanında olduklarını iddia eden bu baylar Pera Palas'ta verecekleri kokteylin hazırlıklarını yapıyorlardı. Basın ise üzerine düşen görevi eksiksiz yapıyordu. Halkı koruyan polisin(!) ne kadar iyi hazırlanmakta olduğunu yazıp durdu.

Sarı sendikaların, düzen partilerinin, basının tüm yıldırma ve uyutma çabalarına rağmen, 1 Mayıs'ta devrimci işçi ve öğrenciler pankartları ile meydanlara koştular. Sermayenin paralı köpeklerinin vahşi saldırılarına rağmen direnildi ve karşı konuldu.

Bu vahşice saldırılar sonucu, devrim saflarından bir yoldaş daha şehit düştü. Günün sonlarına doğru faşist katiller, zafer edasıyla inlerine döndüler. Meydanlarda dökülen kanların hesabını soracağız!

Ertesi gün burjuva basın ve siyasi liderler feryat-figan. Bu beyler Yıldız Üniversitesinde, 16 Martta Fatih'te havaya ateş açılırken nerelerdeydiler. Bizler namluların hep havaya yönelmeyeceğini biliyorduk, bunu her fırsatta ortaya koyduk.

2 Mayıs sabahı İstanbul Üniversitesinde protesto gösterileri düzenlendi. Önce duvarlara yazılar yazıldı ve gazete küpürleriyle fotoğraflar asıldı. Sonra öğrencilerin kullanışına kapalı olan yan kapıya gidilerek diğer üniversitelerden gelecek arkadaşlar beklendi. Burda nöbet tutan polisler, çareyi kapıyı kilitleyip kaçmakta bulduular. Zincir kırıldı ve arkadaşların içeri girmesi sağlandı. Kortej halinde "Mehmetler Ölmez, 1 Mayıs '89'un hesabını soracağız. Faşist Devlet Katil Polis, Üniversitede Polis İstemiyoruz" sloganlarıyla, polisin karakol kurduğu, arka kapıya gidildi. Buradaki polisler üniversitenin dışına atıldı.

Yaklaşık 2-3 saat forumda M.A.Dağlı ve tüm devrimci şehitler için saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra pek çok arkadaş polisin saldırılarının ve bunun temelinde sermayenin tutumunun üzerinde duruldu. Forumun ortalarına doğru, 3 fakültenin anfi-

lerine girilip genel boykot çağrısı yapıldı.Anfilerden az sayıda katılan arkadaşlarla, ana kapıda bulunan karakoldaki polislerin dışarı çıkması istendi, aksi takdirde gerekenin yapılacağı haykırıldı. Bu tutum karşısında resmi ve sivil polisler defolup gitmek zorunda kaldılar. Böylece üniversite bahçesi sınırları içinde resmi ve sivil polis kalmadı. "Üniversitede Polis istemiyoruz" sloganı hayata geçirildi. Bu coşkuyla tekrar forum alanına dönüldü ve bir gün sonra saat 11.00'de buluşulmak üzere dağılındı. Ama hızlı olarak tanınan bir grup arkadaş kalabalık kitleyi görünce heyecanlandılar. Amacı anlaşılamayan ve kitleden kopuk bir şekilde fakülte binasına daldılar. Bu arkadaşlar için fazla bir şey söylemeye gerek yok, kendilerini daha önce de böyle dar grupçu hareketlerle teşhir etmişlerdi.

3 Mayıs günü, insanların gelişen olaylarla ilgili düşüncelerini yazabilmeleri amacıyla duvarlarda panolar oluşturuldu. Geniş bir katılım ile genel boykot çağrısı ile yemek boykotu yapıldı.Sloganlarla forum alanına gelindi. Burada, gelişen olaylar değerlendirildi ve takınılacak tavır konusunda öneriler getirildi.Katledilen M.A.Dalcı'nın beze çizilmiş resmi açıldı. Ayrıca, gerici güçlerce Van'da katledilen M.Şirin Tekin ve devrimci şehitler için saygı duruşu yapıldı. Forum esnasında takınılan saldırgan ve devrimci ahlaka sığmayan tutumlar ise bizler adına üzücüydü. Bu bize insanların kendilerini her şeyin merkezine koyduklarını ve geçmişten hiçbir şekilde ders çıkarmadıklarını gösterdi.

Forum sona ererken aynı hızlı arkadaşlar, forumu kendilerince devam ettirip, gün boyunca sürekli ortaya attıkları işgal düşüncesini uygulamaya koydular.

Yaşasın Gençliğin Eyleminin Birliği!
Yaşasın Özgürlük, Yaşasın Sosyalizm!

Y.Dost
İstanbul, 4.5.1989

İşçi Hareketine ilişkin bir öğrenci bildirisi

Arkadaşlar,

12 Eylül faşizmi, her şeyden önce işçi sınıfının yükselen mücadelesini bastırmak için gelmiştir. İşçi sınıfının örgütlülüğünü parçalamak, faşist yasalarla elleri, kolları bağlanılmak istenmiştir. Sermaye iktidarı daha fazla sömürü, daha fazla kan istiyordu. 12 Eylülle birlikte, işkazaları hızla artmış, enflasyon tırmandırılarak gerçek ücretler düşürülmüş, işçi sınıfı sendika ağalarına terkedilmiştir. Bunlar işçi sınıfını savunan değil, sermayeye işçi haklarını satanlardır. 12 Eylül'de bile egemenlerin her türden örgütlenmeleri serbestken (TÜSİAD-MESS, TİSK vb.) işçi sınıfının bütün hak arayışları yasadışı, örgütlenmeleri köküdışarda ilan edilmiştir. Bütün kısıtlamalara rağmen gerçekleştirilebilen grevler toplu sözleşme masalarında sendika ağalarınca, sermayeye peşkeş çekildi. (En son örneği SEKA). Bu duruma ulusal güvenlik vb. gerekçelerle bir çok işkolunda grev yasakları da eklenmelidir.

Arkadaşlar,

Artık işçiler sendika ağalarına, faşist yasalara, sermayenin bütün saldırıları karşısında "AÇIZ" haykırışlarıyla tarihin en haklı, en meşru direnişlerini gerçekleştiriyorlar. Hiçbir güç işçi sınıfının haklı mücadelelerini engelleyemeyecektir. ÜRETEN ONLAR, YÖNETEN DE ONLAR OLACAKTIR. Biz öğrenciler olarak işçi sınıfının yükselen mücadelesine karşı sessiz kalamayız, kalmayacağız. 12 Eylül generallerinin, öğrenci gençlik için şekillendirdiği her türden faşist kurumlaşmanın yok edilebilmesinin ve geleceğimizin tek güvencesi işçi sınıfının iktidarıdır.

Kurtuluşumuz işçi sınıfının kurtuluşuna bağlıdır. her türden ezilme ve sömürülme ilişkisinin parçalanabilmesi, gençliğin geleceğinin teminat altına alınabilmesi, işçi sınıfının iktidarına bağlıdır. Bizler işte bu yüzden "UYANAN DEVİ SELAMLAMALIYIZ" saflarında yer almalıyız, desteklemeliyiz. Haklı olan onlar, kazanacak da onlar olacaktır.

Yaşasın işçi sınıfının onurlu mücadelesi!

Yaşasın 1 Mayıs- Biji yek gulan!
İşçi gençlik elele özgür günlere!

Öğrenci Derneği

1 Mayısta dağıtılan Ekim imzalı merkezi bildiriyi yayınlıyoruz.

İŞÇİLER,

ÜRETİMDEN GELEN GÜCÜNÜZÜ KULLANARAK

1 MAYIS'I KUTLAYIN

Dünya işçilerinin birlik ve dayanışma, emeğin sermayeye karşı toplu mücadele günü 1 Mayıs geliyor.

İşçi Arkadaşlar!

Her fırsatta "açız", "ekmek istiyoruz" diyorsunuz. Evet, patronların düzeni, kapitalizm işçileri, yoksulları ekmeğe muhtaç ediyor; ölesiye çalıştırıyor, ama gülünç ücretlerle açlığa ve kültürsüzlüğe, bedeni ve manevi çürümeye itiyor. Oysa işçilerin ürettiği "ekmek ve et" herkese yeter ve de artar. Niye yetmiyor? Pekala burjuvazi, zenginler üretmedikleri halde her şeyin fazlasına sahiptirler ve lüks ve ihtişam içinde yaşayabiliyorlar. Çünkü yürürlükteki üretim sistemi çalışanların maddi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamayı değil, çalışanların sömürülmesi yoluyla çalışmayan bir avuç asalak kapitalistin ve toprak sahibinin kar, daha fazla kar ihtiyacını karşılıyor. Bu olabiliyor, çünkü, her şeyin tekeli kapitalistlerin, parababalarının, büyük toprak sahiplerinin ve polisiyle, ordusuyla, mahkemeleri ve hapishaneleriyle onların çıkarlarının bekçisi olan kapitalist devletin elinde. Yani, fabrikaların, bankaların, toprağın ve servetin en büyük bölümünün sahipleri bir avuç kapitalist, parababası, büyük toprak sahibi ve onların devleti, kapitalist devlettir. Bu yüzden de, işçiler ve emekçiler üretiyor, onlar sahipleniyor. İşçilerin tek sermayesi ise işgücüleridir. Yaşamak için, karın tokluğuna onu patronlara satmak zorundadırlar. Satamadıklarında, eğer sosyal güvenceleri yoksa, yıkım, hastalık ve nihayet zamansız ölümle karşı karşıya kalırlar.

Bütün kötülüklerin, sömürünün ve baskının, yoksulluğun ve özgürlükten yoksunluğun, eşitsizliğin ve insanın insana köleliğinin, kültürsüzlüğün ve ahlaki çürümenin, yabancılaşmanın, işsizliğin kaynağı, nedeni yürürlükteki özel-kapitalist mülkiyet düzenidir.

Türkiye'de ve bütün yeryüzünde kötülükleri kökünden kurutmanın tek yolu var: Sosyalizm. Mademki üreten işçiler ve emekçilerdir, onların sadece kendi hesaplarına çalışacakları, üretecekleri ve kendilerinin yönetecekleri bir düzen; patronsuz, kapitalist mülkiyetin, yoksulların ve zenginlerin olmadığı bir düzen. Fabrikalara, topraklara ihtiyaç var, ama kapitalistlere, toprak sahiplerine ihtiyaç yok.

İşçiler mücadeleyle zaman zaman ücretlerini yükseltebilirler. Ama, kendilerinin olan bağımsız bir partide örgütlenerek, sermayenin iktidarını bir devrimle yıkıp, iktidarı ele geçirerek, kapitalist devletin, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin, parababalarının mülklerine el koyup, bu mülkleri işçilerin ve çalışanların denetiminde toplumun ortak mülkü haline getirmeden ücretli kölelikten kurtulamazlar.

Tek çare sosyalizmdir.

İktidarda olsun, muhalefette olsun bütün burjuva partiler işçileri ve emekçileri aldatıyor, yalan söylüyorlar. Faşisti, dincisi, demokratı, sosyal-demokratı -hepsi de kapitalist düzenin partileridir. Programlarında bugünkü mülkiyet düzenine, kapitalizmin temellerine karşı tek bir satır yoktur. Hepsi de "Kapitalist Türkiye"nin partileridir. Kapitalist Türkiye ise çürüyor, iflas ediyor. O, işçilere ve emekçilere, Kürtlere ve gençlere yoksulluk ve acıdan, cop ve dipçikten, yalan ve vaatten başka bir şey veremez.

İşçiler!

1 Mayıs yaklaşıyor!

Ama Türkiye'de 1 Mayıs yasak!

Yasağı generaller eliyle kapitalistler koydu. Yürürlükteki yasaları işçiler veya onların temsilcileri yapmadı. İşçi düşmanı yasaları kapitalist sınıfın, patronların temsilcileri yaptı. O halde işçiler bu yasalara uymak zorunda değildirler. Hem yasalar nihayet kağıtlardır. Sonuçta her şeyi tayin eden güçtür, kuvvettir. İşçilerin gücü ise üretimdeki yeri ve sayılarındadır. İşçi düşmanı yasalar fiilen geçersiz hale getirilebilirler. Onbinlerce, yüzbinlerce, milyonlarca işçi makinaları, işi durdurduğunda 1 Mayıs yasağı fiilen iskartaya çıkarılmış olur. Bunun karşısında hiçbir güç duramaz. Tarihimizde 15-16 Haziran, DGM Direnişi bunun sadece iki örneğidir.

Bütün tehditlere rağmen, geçen 1 Mayıs'ta, İstanbul'da, işçi, sendikacı, öğrenci ve aydınlardan oluşan bir kaç bin kişilik bir topluluk Taksim Meydanı'na (1 Mayıs Meydanı) doğru yürüyüşe geçerek polisle çatışıp

yasağı çiğnemişti. Geçen 1 Mayıs pazar günüydü. Bu yıl pazartesi. Yani makinaların, işinizin başındasınız. Şimdi 1 Mayıs yasağını her yerde çiğnemenin zamanıdır. Her şey size bağlı!

Her fırsatta, " İşçiler Elele Genel Greve" diyorsunuz. İşte 1 Mayıs bir fırsattır! Ülke çapında olmasa bile, en azından büyük işçi merkezlerinde geniş çapta toplu bir eylemin başlangıcı, bir provası olabilir. Bir kere daha; her şey size bağlı!

Kapitalistlere ve kapitalist iktidara iyi bir ders vermenin zamanıdır!

Burjuvazi 1 Mayıs'ı yasakladı. Bu yasak çiğnenmek için konmuştur! Çiğnemek size düşüyor. Şehitlerinizin kanıyla yaratılmış 1 Mayıs geleneğini yaşatın!

-YAŞASIN 1 MAYIS!

-KAHROLSUN KAPİTALİZM,
KAHROLSUN SERMAYE İKTİDARI!

-YAŞASIN ÖZGÜRLÜK, YAŞASIN SOSYALİZM!

-YAŞASIN DÜNYA İŞÇİLERİNİN DEVRİMCİ BİRLİĞİ VE KARDEŞLİĞİ

EKİM

Altınyıldız işyeri komitesinin işçilere çağrısı

Arkadaşlar;

Geçtiğimiz yıl işyerimiz bir eylemler dönemi yaşadı. Eylemler bizlere bir moral ve kazanım sağladıysa da, ardından 210 arkadaşımız işten atıldı. Yapılan toplu sözleşmeden sonra yine işten atılmalar devam etti. İşverenlerin izlediği "az işçiye çok iş yaptırma" ve "yüksek ücretle işçi çalıştırmamak" ve böylece de sözleşmelerin yükünü hafifletmek politikası bu yeni çıkışların sebebi idi. Aslında aldığımız zam bugün erimiş durumdadır. Fakat patronların gözüne çok görünüyor. Baskılar alabildiğine artıı, polis timi, sivil savunma, ispiyon ağı ile psikolojik baskı yaratırken, temsilcilerimiz işverenle kolkola ve ispiyon misyonlarını elden bırakmıyorlar. İşe giriş çıkışlar, yemek, sigara ve ihtiyaç molaları ciddi bir biçimde denetleniyor. İşveren bir yandan kriz yaşadığını söylerken, diğer yandan teknik eleman ve mühendis istihdamını arttırıyor. Sarı sendikacılığın bir gereği olarak sendikamız, delege yazımını işçilerden gizleyerek bir kongre yaptı. Yüzlerce ilerici işçiyi işten attırdıktan sonra bile işçilerden korkuyorlar. Korkmakta da haklılar.

Her ne kadar şimdilik işten atılmalar durdurulmuşsa da, bu, işten atılmamanın garantisi değildir. Burjuvazinin bunalımı devam etmektedir ve önümüzdeki günlerde işten atılmalar daha da boyutlanacaktır. Bu olumsuzlukları yaşayan bizler, bundan böyle işten atılmayı reddedeceğiz. Bizler çalışmak istiyoruz. Yaşanmakta olan bunalımların sorumlusu bizler değiliz ve yükünü de biz taşımak istemiyoruz.

Tüm Altınyıldız ve Beymen işçilerini işten atılmaya tavır almaya çağırıyoruz.

- Önce tüm arkadaşlarımız işyeri komitesi ile bağ kurmalı ve neler yapılması gerektiğini tartışmalıdır.

- Her şeye rağmen işten atılan arkadaşlar olursa hemen gidip çıkışını almamalı, işe giriş ve çıkışlarında fabrika kapısında toplanarak çalışanlarla birlikte işten atılmaya karşı mücadele sürdürmelidir. İşyeri komitesi, işten atılan arkadaşların yeniden işe alınmalarını sağlamak için mücadele yürütecek ve tüm çalışanların işten atılanlara sahip çıkmasını sağlayacaktır.

Daha iyi, daha uzun süre birlikte çalışmak ve her baskıya boyun eğmemek için birleşelim. Baskılardan korkmayalım.

Her şey işçi sınıfının mücadelesini geliştirmek, her şey kitle eylemlerini yükseltmek için olmalı!

Yaşasın işçilerin mücadelesi, yaşasın işyeri komiteleri!

Altınyıldız İşyeri Komitesi

1 Mayıs ve Ecevit'in misyonu

A.Azad

Parti ve sendika liderleri eliyle sosyal-demokrasi her zamanki hain, "grev kırıcı" rolünü 1 Mayıs'ta da oynadı. Ama şüphesiz ki en aşağılık olanı DSP lideri Ecevit'inkiydi. Devletin ve düzenin "yüksek çıkarlar"ını gözeterek daha baştan grev kırıcılığına soyundu. Özal, bakanları, valiler, polis şefleri 1 Mayıs gösterisini yapmaya kararlı işçileri ve sosyalistleri tehdit edip vahşet vaadederken, o da usta demagogluğunu devlet ve burjuvazi için kullanarak, onlara fikri ve siyasal destek verdi; 1 Mayıs'ın karşısında, eylülist reformların yanında yer aldı. 1 Mayıs öncesi verdiği demeçte, Türkiye işçi hareketinin kökeninde 1 Mayıs'la tarihsel bir bağlantı olmadığını, Türkiye'de işçi haklarının elde edilmesinde 23 Temmuz 1963 tarihinin önemli olduğunu, eğer bir gün kutlamak gerekiyorsa, 24 Temmuzun daha uygun olduğunu açıklıyor ve DSP'li işçileri 1 Mayıs'a katılmamaya çağırıyordu.

Devlet terör makinesini harekete geçirdi; Ecevit ideolojik saldırıyla onu tamamladı. Onunkisi daha iğrenç ve daha tehlikeli; "sol" görünümünü ve sol eğilimli işçiler üzerindeki etkisini kullanarak, işçi hareketinin -uluslararası işçi hareketinin değerlerini tahrip etmeyi, bozmayı amaçlıyor. İşçi ve halk hareketinin sosyalizmle buluşmasını ve birleşmesini önlemek- Ecevit'in bütün misyonu zaten budur, bu olmuştur.

Türkiye işçi hareketinin kökeninde 1 Mayıs'la tarihsel bir bağlantı yokmuş! Öyle mi dersiniz? Türk burjuvazisinin bu "kültürlü" temsilcisinin ağzından bu sözleri işitmek ne de eğlenceli! Aşağılık demagog alemi budala sayıyor. Buna göre, 1 Mayıs, Amerikan, hadi bilemediniz Batı Avrupa işçi sınıfının tarihiyle ilgilidir! Bu nedenle sadece Türkiye işçi sınıfı değil, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa dışında, 1 Mayıs'ı kutlayan bütün diğer ülkelerin işçi sınıfları, bay Ecevit'in, Türk burjuvazisinin bu "gelişmiş" temsilcisinin tarihi düzelten bu "tarihi açıklama"sını dikkate alıp, artık bundan böyle 1 Mayıs kutlamalarına son vermeli ve her biri kendi "23 Temmuz"larını saptayıp "işçi bayramı" olarak o günü kutlamalıdırlar!

Her ne kadar, tarihsel kökeni Amerikan işçi sınıfının 8 saatlik işgünü için 1 Mayıs 1886'da giriştiği kanlı mücadelenin anısına dayanıyorsa da, 1 Mayıs'ın işçi haklarından öte bir anlamı olduğu olgusunu bir yana bırakıyoruz.

Şüphesiz işçi sınıfları yaşıt değillerdir. Ancak bay demagog çok iyi biliyor ki, henüz genç işçi sınıflarının sahip oldukları hakların temelinde yaşlı Avrupa ve Amerikan işçi sınıflarının zahmetli, kanlı mücadeleleri vardır. Genç işçi sınıfları bugün sahip oldukları haklara, çoğu zaman nispeten daha kolay sahip olabilmişlerse, yine bu da Avrupa'nın ve Amerika'nın yaşlı işçi sınıflarının sayesinde, onların yarattığı ve ulusal yasalara ve uluslararası anlaşmalara / belgelere geçirdikleri örneklerin baskısıyla olmuştur. İşçi sınıflarının bir bölümünün kazandığı ileri mevziler diğerlerine emsal olmuş, bütün ülkelerin kapitalist sınıfları bu yönde zorlanmıştır.

1 Mayıs'ın tarihi kökeni olan Amerikan işçi sınıfının 1886'daki eylemi de tam da bunu ifade ediyor. Amerikan işçi sınıfı kanı, idam sehpaları pahasına 8 saatlik işgünü talebini bütün dünya işçilerinin bayrağına yazdı. Sonra doğan genç işçi sınıfları da daha doğar doğmaz aynı bayrağı yükselttiler. Ve 8 saatlik işgünü bütün kapitalist ülkelerin yasalarına sokuldu. (*) Aynı şekilde sendika, grev, toplusözleşme, sosyal haklar vb. hemen tüm işçi hakları ileri Avrupa ve Amerikan işçi sınıfları tarafından formüle edilmiş ve tüm dünya işçi sınıflarına mal olmuş ve gerçekleşmiştir.

Bay demagog bütün bunları şüphesiz biliyor. Dahası, 23 Temmuz 1963'de verilmek zorunda kalman hakların ve tavizlerin de, Türkiye işçi sınıfının aşağıdan gelen baskısının yanısıra, daha çok, hatta daha da önemli olarak, Avrupa ve Amerika işçi sınıflarının ve sosyalist toplumların gerçekleştirdikleri örneklerin baskısının ürünü olduğunu da pekala biliyor. O halde bay Ecevit neden böyle konuşuyor, basit gerçekleri tepetaklak ediyor? Neden bu kadar bayağılaşıyor? Şüphesiz, bir sınıfın, burjuvazisinin "gelişmiş" bir temsilcisi olarak görevini yapıyor; işçi sınıfının saflarında sınıf bilincinin, enternasyonalizmin gelişmesinin önüne geçmek istiyor. Türk burjuvazisi 60 yıldır 1 Mayıs yasağını neden sürdürüyor; köpekçesine saldırıp kanla boğuyor?

(*) Şimdi aynı şekilde Avrupa işçi sınıfının başlattığı 35 saatlik iş haftası bütün uluslardan işçilere emsal oluyor.

Ayrıca bay Ecevit, bir anlık bir "yükseliş" dışında siyasal yaşamında hiçbir işi ciddi olarak başaramamış bu "küçük" adam, megalomaniyle malül bir zatur. 1963'de çalışma bakanıydı. Grev, lokavt ve toplusözleşme yasaları onun döneminde hazırlanmıştır. Bu arada bunu hatırlatıveriyor, kendisinin bir "işçi dostu", "işçi haklarının mimarı" olarak anılmasını istiyor.

Şüphesiz bu onun kuruntusudur. Burjuvazi 1961 Anayasası'na konulmak zorunda kalınan grev ve toplusözleşme haklarını sürümcemede bırakıyor, yasalarda şarta bağlamak istiyordu. İşçiler ve sendikalar ise protestolara başladılar, şartsız ve kısıtlamasız grev hakkı istediler. 1962 yılında Türkiye'nin her bölgesinden işçilerin katıldığı 200 bin kişilik Saraçhane Mitingi'nde grev hakkı için genel grev tehdidinde bulundular. Gerisini Ali Gevgilli'den okuyoruz: *"Ama toplum bu yasaları beklemeye gerek duymaksızın kendi dinamizmini ortaya koymakta gecikmez. Örnek olarak, Türkiye'nin en önde gelen işadamı Vehbi Koç'un İstanbul'daki kablo fabrikası Kavel'de TİP'li sendikacılarla başlatılan ilk olaylı grev, 1960'lar Türkiye'sinde adeta yeni sosyal uyanışın bir simgesi oluyordu. Bunu, metropol İstanbul'un öteki büyük sanayi kuruluşlarındaki grevler izliyor, yasası daha çıkmadan grev yaşama geçiyordu. Lokavtı da grevle birlikte yasalaştıran Bülent Ecevit'e, en büyük tepki de bu nedenle yine sol sendikacılardan gelmiştir. 1960'lı yıllar başlarken Ecevit, sendikaların partiler-üstü politika izlemesi yolundaki geleneksel öğretiyi de savunuyor; işçi sınıfının üst sendikal örgütü Türk-İş'i o rotada tutmak için çaba gösteriyordu. Ecevit'in bir başka ilginç davranışı, grev ve lokavt yasasıyla toplu iş pazarlığı yasalarının çıktığı 1963 yılının 23 Temmuz gününü İşçi Bayramı ilan ettirmesiydi.*

"O yıllar, Türkiye'de 1 Mayıs'ların Bahar Bayramı diye adlandırıldığı ve yine Takrir-i Sükun yasası nedeniyle İşçi Bayramı adıyla yığınsal biçimde kutlanmasının otuz yılı aşkın süredir önlendiği dönemlerdir." (*)

Görüldüğü gibi bay Ecevit'in tutumu yeni ve sürpriz değildir.

Amerikancı -sarı sendikacılığın destekleyicisidir. '70'lerde de DİSK'i de sosyal-demokratlaştırarak bu çizgiye çekmek için çalıştı.

İşçilerin hak olarak değil suç olarak nitelediği "lokavt"ın mimarıdır.

1 Mayıs karşıtlığı yeni değildir, Takrir-i Sükun geleneğinin devamcısıdır. "Bahar Bayramı" masalının yerine "23 Temmuz İşçi Bayramı"nı icat ederek bu geleneği sürdürmeye çalışmıştır. Bugün artık sarı Türk- İş yöneticileri dahi "23 Temmuz" masalını terkedip 1 Mayıs'ta bildiri yayınlamak zorunluluğu duyarken, o hala "23 Temmuz"da ısrar etmeye kararlıdır.

Türkiye işçi sınıfı 1976'da 1 Mayıs yasağını kırdı. Bu tarihten sonra, onu ilk yeniden yasaklama şerefi de bay Ecevit'e aittir. Sıkıyönetim onun döneminde ilan edildi ve 1979'da İstanbul'da 1 Mayıs kutlamaları yasaklandı. Ecevit'in partisi bir bildiriyle *"CHP'liler 1 Mayıs kutlamalarına katılmasınlar. CHP'lilerin törenlere katılmamaları ülkenin yüksek çıkarları ve CHP'nin sorumluluk anlayışı için gerekli görülmüştür"* diyordu.

Yine her zamanki gibi düzenin "yüksek çıkarlar"ını gözetti. Devlet göstericilere kurşun yağdırdı; o ise daha çok rakibi SHP'yi kınayan demecinde, İnönü'yü ve Baykal'ı 1 Mayıs konusunda işçileri kışkırtmakla, sendikaları bu yönde baskı altına almakla ve sonra da kitleler sokaklarda kurşunlanırken sembolik bir gezintiye çıkarak günah çıkarmakla suçladı, ve bunun ne sosyal-demokratlığa, ne de insanlığa sığdığını söyledi. Şüphesiz bütün bunlar, "kışkırtmak" -tam bir polis ağzı- ve "sosyal-demokratlık"ın vasıfları kısmı hariç, doğru. Ancak, SHP liderlerinin tutumu ikiyüzlülük ve korkaklıktı; Ecevit'inki ise düpedüz alçaklık, devletin safında cepheden saldırıydı.

İşçi ve halk hareketinin sosyalizme yönelişinin önüne geçmek- Ecevit'in misyonu hep bu olmuştur. "Ortanın Solu" çizgisi bu amaçla yaratıldı; kendi ifadesiyle, Türkiye'nin sosyalizme kayışını önlemeyi amaçlıyordu. '70'lerdeki devrimci yükselişin önüne geçmek için "düzen değişikliği" sloganıyla bu misyonunu sürdürdü, nihayet açık komünizm düşmanlığı ve din tüccarlığında noktaladı. Eski gücünü ve popülaritesini yitirince, şimdi artık Güven Partisi ve Feyzioğlu'nun rolünü üstlenmiş bulunuyor; bu yüzden de iyice köpekleşiyor.

Ama o tarihe bir başka türlü geçmek niyetinde. Yakın zamanda İngiliz radyo -televizyon kurumu BBC'ye verdiği bir demeçte, tarihe "darbelere karşı" bir politikacı olarak geçmek istediğini söyledi. Oysa bu aşağılık demogogun, gizlemeye çalışıyorsa da, 12 Eylül'ün yolunu açan ve 12 Eylülcülere destek ve-

(Devamı s.14'te)

(*) *Yükseliş ve Düşüş*, s.233-34, *Altın Kitaplar Yayınevi*

Gençlik işçi sınıfını destekliyor!

Üniversitelerde, fakültelerde işçi sınıfının mücadelesine destek ve katılımlar artıyor. Çoğu halkın içinden, sömürülen kesimden gelen öğrenci kitlesi çağımızın tek ve biricik devrimci gücü olan işçi sınıfını destekliyor, onu yalnız bırakmıyor.

Üniversitelerde ve fakültelerde 19 Nisan 1989'da işçi sınıfına destek vermek ve onların haklı mücadelelerinde her zaman yanında olduklarını göstermek amacıyla yemek boykotları ve forumlar yapıldı. Yemekhanelerin kapılarının açılmasıyla birlikte yemekhanenin önünde toplanmış olan devrimci öğrenciler yemeklerini alarak masalarda yerlerine geçtiler. Yemekhanede "1 Mayıs marşı"nı söyleyen devrimci öğrenciler toplu halde yemeklerini yemeden dışarı çıktılar. Çıkışta düzenli kortejler oluşturan devrimci öğrenciler sloganlar atarak forum alanınadoğru yürüdü. Önde "Yaşasın işçi sınıfının onurlu direnişi" yazılı pankartla forum alanına gelen devrimci öğrenciler "işçi-gençlik elele", "işçiler elele genel greve", "yaşasın işçilerin eyleminin birliği" sloganlarını atarak forum alanında toplandılar. Burada çeşitli konuşmalar yapan devrimci öğrenciler kapitalizmin ne olduğunu, artık çağımızda çürümüşlüğünü ve kapitalizmi yıkmak gücüne sahip olan tek sınıfın işçi sınıfı olduğunu vurguladılar. 1982 Anayasası ve diğer yasaların nasıl oluşturulduklarını anlatan öğrenciler faşist yönetime karşı her kesimin düzeni yıkmak için mücadele etmesi gerektiğini belirttiler. Kürt halkından bir devrimci öğrencinin kendi anadiliyle enternasyonalizm üzerine yaptığı konuşma ilgiyle dinlendi. Bu arkadaş "Türk ve Kürt halklarının emekçilerinin birlikte mücadele etmesinin gerektiğini, eğer gerçekten mücadelede başarılı olunmak isteniyorsa enternasyonalist bir mücadelenin hayata geçirilmesi gerektiğini" dile getirerek, revizyonist, oportünist ve dar grupçu anlayışları eleştirdi. Ve "eğer gerçekten mücadele etmek istiyorsak enternasyonalizmi hayata geçirelim, yoksa enternasyonalizme yazık etmeyelim" diyerek konuşmasını bitirdi. Konuşmalar arasında "yaşasın 1 Mayıs" "biji yek gulan" sloganları atıldı ve "1 Mayıs" "Venseremos" marşları söylendi.

Forumun sonuna doğru işçilerin grevde olduğu bir işyerinin ziyareti duyuruldu. Ve devrimci öğrenciler grev ziyaretine gitmek üzere dağıldılar.

Bugün işçi sınıfının hareketinin yükselmesi, onun ekonomik ve sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi taleplerini içeriyor. İşçiler artık kendini ezen, sömüren sınıfa karşı her zaman başeğme yerine bazı talepleri için başkaldırıyor. Bu başkaldırının sebebi yaşam koşulları ve açlığın dayatmasıdır. Yoksa özünde iktidarı hedefleyen bir hareket yoktur. "Ama işçilerin bu kendiliğinden hareketi, yine kendi içinde bilinçliliğin filizlerini taşıyor". Devrimcilerin önünde duran acil ve önemli görev; işçi sınıfını doğru bir teori ve doğru bir önderlikle sosyalist devrim için örgütlemek ve onun gerçek partisini onun kendi içinden oluşturmasını sağlamaktır. Bugün tek tek işverenlere, burjuvalara karşı onurlu bir mücadele vererek bir takım haklar için direten işçi sınıfı, yarın gücünü birleştirdiğinde, bütün bir burjuva düzenine ve onun devletine karşı mücadele edebilecektir. Çağımızda burjuva düzenini yıkabilecek tek sınıf işçi sınıfıdır. Bugün "demokrasi okulunda okuyan" proletaryayı yürekten selamlıyoruz.

S.Devrim
İstanbul

---

1 Mayıs ve Ecevit..

(Başı arafı s. 13'de)
renlerin başında yer aldığı biliniyor. Kendi hükümetleri döneminde "Kontr-gerilla" ve MHP'nin üzerine gitmedi, aksine adeta korudu. 1 Mayıs 1977 katliamının dosyalarını kapattı. Maraş, Çorum vb. katliamlar onun hükümeti döneminde oldu, ve üzerine gidilmedi. Bunun yerine sıkıyönetim ilan ederek iktidarı orduya teslim etmenin yolunu o açtı. Darbecilerin işlerini kolaylaştırmak için onursuzca partisini terketti ve kapatılması karşısında sessiz kaldı. Generalleri Demirel'den daha içtenlikle destekledi. Ama adeta bahaneler yaratarak, bir kaç kez kendisini kısa sürelerle tutuklatıp, gerçeği örtmeye, üstelik kendisini bir "kahraman" olarak sunmaya çalıştı. Yalçın Küçük bütün bunları derleyip yorumlayıp yazdı.(*) Yazar, yazarken sık sık "uta-nıyorum" ifadesini kullanıyor. Okuyucu da okurken iğreniyor.

"Büyük adam" havasındaki bu "küçük işler"in "küçük adam"ı tarihe şüphesiz geçecektir; ama örneğin A.Gevgilli'nin ve Y.Küçük'ün yazdığı tarzda...

Ecevit iğrenç rolünü oynamaya ~~devam ediyor. Sınıf~~ bilinçli işçi ondan sadece tiksinti duyabilir.

(*) *Türkiye Üzerine Tezler-3*, Tekin Yayınları

Şimdiki işçi hareketinin özellikleri

A.Azad

600 bin civarında KİT işçisinin toplu sözleşme dönemi vesilesiyle başlayan eylemleri sürüyor. Mart ortalarından beri yüzbinlerce işçi hareket halinde; iş yavaşlatıyor ya da durduruyor, yürüyor, gösteri yapıyor... Grev ve Lokavt, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri yasaları fiilen delinmiş bulunuyor. Hareketin sendika bürokrasisini aştığı, dahası çoğu zaman onunla çatıştığı, ona rağmen sürdüğü biliniyor. Bütün gözlemciler Türkiye tarihinde böylesine kitlesel, yaygın ve uzun süreli bir işçi hareketinin görülmediği noktasında birleşiyorlar.

Ancak, bütün teorik ve pratik faaliyetlerini işçi hareketinin gelişmesine hasreden ve hasretmeleri gereken komünistlerin görevlerini doğru saptayabilmeleri için, şimdiki hareketin ana çizgilerini aslına uygun tanımlamak, abartılı değerlendirmelerden kaçınmak gerekiyor.

Eylemler yarım milyonu aşkın KİT işçisinin toplusözleşme dönemi vesilesiyle ve iktisadi nedenlerle başlamıştır. Ve sözleşmelerin bağıtlanmasıyla da, en azından bu kesimde, durulmaya başlayacaktır. İkincisi, hareket, bir gözlemcinin ifadesiyle, kapitalizmin kendisine değil, sonuçlarına yönelmiştir. Kelimenin gerçek anlamıyla sefalete itilen, sosyal-kültürel ihtiyaçları orada kalsın, fiziki olarak dahi kendini idame ettiremeyen işçi sınıfı tamamen iktisadi nedenlerle kendiliğinden harekete geçmiştir. İşçilerin içinde bulundukları yaşam koşullarını sayılarla yinelemek gerekmiyor; günlük basında, dergilerde, sendika basınında sık sık yayınlanıyor. Özetle işgücü adeta "bedava" satın alınıyor. Hareketin şiarları kendi kendini tanımlıyor: "Açız, ekmek istiyoruz!" Hükümete karşı sloganlar, genel grev istemi gibi siyasal içerikli istemlerde bu çerçevede şekilleniyor.

Eyleme geçen kesim, Tekel ve Tersane işçileri vb. istisnalar dışta tutulursa, sınıfın en geri, en muhafazakar kesimidir. Buna karşılık, toplu sözleşme dönemine girmemiş özel sektörde toplanan sınıfın ileri kesimlerinde, bazı istisnalar dışında, bir hareket veya dayanışma eylemi görülmüyor. Baskıcı siyasal ortam ve işsizlik tehdidi gibi etkenler, genel olarak sınıfın siyasal bilinç ve örgüt düzeyi, ve özellikle de sendikaların nitelikleriyle birlikte düşünüldüğünde, farklı bir beklenti de şimdilik pek gerçekçi olmazdı. Ancak eylemde olmayan işçilerin de kaynaşma içinde oldukları, eylemlerin heyecanını içten duydukları, örneğin sendikalarının bir işaretiyle harekete geçebilecekleri kesindir. Sınıfın en geri kesimlerini dahi harekete geçiren nesnel koşullar -ekonomik durum / yaşam koşulları- bütün işçi sınıfı için aynıdır. Bu da hareketin derin köklerini gösterir. Şimdilik bilinç ve tecrübe bakımından geri olanlar, eylemde ileri, bilinç ve tecrübe bakımından ileri olanlar eylemde geri konumlarda bulunuyorlar. Zira eylemlerin nedeni toplusözleşmelerdir.

Hareket ekonomik nedenlerle başladı, ancak, eyleme geçen işçilerin eyleme başlarken sahip oldukları bilinç ve amaçlarla, eylemin gerek işçilerin bilincinde, gerekse siyasal-toplumsal planda yarattıkları sonuçlar aynı olmuyor. Zaten kitle hareketinin özelliği ve mantığıdır bu.

İşçiler tamamen ekonomik nedenlerle harekete geçiyorlar, ama hükümet-devlet ve TİSK ve MESS'in, yani kapitalist sınıfın merkezi ekonomik politikasıyla karşılaşıyorlar. Bunu anlıyorlar ve hükümetle çatışmaya başlıyorlar; "hükümet istifa" sloganları bunu ifade ediyor. Bu da, hükümet-devlet ve kapitalistlerle işçiler arasındaki çıkar karşıtlığını işçilere gösteriyor, düşmanlık tohumları ekiyor.

Hak aramak için harekete geçtiklerinde, hak arama yollarının kapalı olduğunu, yasal engeller olduğunu görünce, yasaları / yasakları bilinçle çiğniyor, çiğnemesini öğreniyorlar. Henüz sertörnekleri olmasa da, özellikle yığınlar bakımından yasaları çiğneme geleneğinin zayıf olduğu bizim koşullarımızda bu oldukça önemlidir.

Diyarbakır, Malatya, Kars'taki işçi eyleme geçtiğinde, aynı anda, ve de sadece kendi işkolunda değil, değişik iş kollarında, İstanbul, İzmir, Adana, Ankara'daki işçilerin de eylem yapacaklarını, eylemdeolduklarını biliyor yada öğreniyor. Buda sınıf dayanışması bilincini geliştiriyor: İşçilerin çıkarlarının bir ve aynı olduğunu, hükümetin ve kapitalistlerin çıkarlarıyla karşıt olduğunu anlıyor, anlamaya başlıyor.

Hükümetin ve kapitalist sınıfın merkezi ortak politikasına karşı mevzi, parça parça eylemlerin yetersiz olduğu görülünce, sınıfın topyekün, tek blok halinde eyleme geçmesi gerektiği kavranıyor ve "işçiler elele genel greve" şiarı hemen bütün işçi sınıfının şiarı haline geliyor.

İşçiler eylem içerisinde sendika bürokrasisini daha

iyi tanıyorlar. Eylemin kendisi sendika bürokrasisinin -"sağcı" veya "sosyal-demokrat"- gerici, "grev kırıcı", niteliğini açık seçik ortaya seriyor; teşhirle, aydınlatma faaliyetiyle gösterilemeyen, pratik eylem tarafından gösteriliyor; tecrübeyle öğreniliyor. Ve sendika merkezleri basılıyor, tehdit ediliyor, onlara rağmen eylemler sürdürülüyor.

Örnekler artırılabilir. Bütün bunlar işçi yığınları arasında siyasal bilinç, sınıf bilinci tohumları ekiyor, ya da daha doğrusu, bunun zeminini hazırlıyor; sınıf, hareket/eylem içerisinde şekilleniyor, olgunlaşıyor.

Öte yandan, hareket, toplumda iki temel kutup olduğu, bir yanda işçiler, diğer yanda kapitalistler (ve en büyük işverenolarak kapitalistdevlet) olduğu, her iki tarafın çıkarlarının çatıştığı gerçeğini diğer halk sınıf ve tabakaları nezdinde de netleştiriyor; dikkatlerini işçiler üzerinde topluyor. İşçi hareketi bütün sömürülen ve ezilenlere cesaret ve umut veriyor. Aynı şey devrimci hareket için de geçerli.

Ancak, aynı şekilde, bütün bunlar, hareketin sınıf bilincinden yoksun olduğu, işçilerin genel olarak burjuva ideolojisi ve politikasının etki alanında oldukları gerçeğini de değiştirmiyor.

*

Türkiye'de işçilerin yaygın ekonomik-sendikal hareketi uzun süredir vardır. Ancak işçiler ilk defa büyük yığınlar halinde "açız" diye sokaklara dökülüyorlar. İşçilerin son on yılda yitirdikleri ve içine itildikleri yaşam koşulları, ve ekonominin durumu ve olanakları gözönüne alındığında, iktisadi hareketin, iniş çıkışlarla, zaman zaman durulmalarla, ama giderek büyüyeceğini ve sertleşeceğini söylemek mümkündür. Şüphesiz işçilerin direnişi karşısında kapitalistler ve kapitalist devlet zorunlu olarak tavizler vereceklerdir; ancak dizginlerinden boşanmış enflasyon koşullarında bir elden verilen, kısa sürede, öteki elle geri alınacaktır. Dış ve iç borç çıkmazı içerisinde debellenen adeta kronik bir bunalım içindeki Türkiye kapitalizmi buna mecburdur. Bu da, toplumun nefes borularını tıkayan yürürlükteki siyasi-hukuki çerçeveyle birlikte düşünüldüğünde, sistemi sürekli gerilim içinde tutacak, açmazlarını artıracak, emek-sermaye çelişkisi ve çatışması giderek daha da keskinleşecektir. Burjuvazi bakımından sarsıntısız bir çıkış yolu, çelişkiyi yumuşatacak hiçbir formül görülmüyor, siyasal temsilcileri tarafından önerilemiyor da.

*

İşte komünistler bütün güçlerini keskinleşen ve giderek daha da keskinleşecek olan bu çelişkiden, emek-sermaye çelişkisinden alacaklardır; bütün teorik ve pratik faaliyetlerinin eksenini bu alan üzerine oturtacaklardır.

Toplumun temel sorunu, devrimimizin doğrudan hedefi bu çelişkinin çözümüdür. Bütün diğer çelişki ve sorunların çözümü buna bağlıdır, bu eksen etrafında biçimlenecektir. İç ve dış her türlü kapitalist sömürünün ortadan kaldırılması, bizim koşullarımızda giderek bir devrim sorunu haline gelecek olan "ekmek" sorununun çözümü ve insana yaraşır onurlu bir yaşam için, bütün demokratik reformların tam ve eksiksiz gerçekleştirilip teminat altına alınması, yani toplumun demokratikleştirilip "halk egemenliği"nin mutlak olarak kurulması, ulusal baskıya son verilip ulusal eşitliğin sağlanması için, doğrudan, ilk hedef olarak kapitalist iktidarın ve kapitalizmin devrilmesi, burjuvazinin mülksüzleştirilmesi -işte her fırsatta, her vesileyle işçilere gösterilmesi gereken hedef budur. Emek-sermaye çelişkisinin çözümünü eksenine almayan, doğrudan, ilk hedef olarak sosyalist iktidar ve sosyalizm hedefini göstermeyen hiçbir program, bunu merkezine almayan hiçbir teorik ve pratik çalışma Marksist olarak nitelenemez. İşçilerin dikkatini asıl sorundan uzaklaştırır, kafalarını karıştırır, ve son tahlilde onları burjuva ideolojisi ve siyasetinin etkisi alanında tutmaya devam eder.

Komünistlerin güçleri sınırlıdır. Bu yüzden enerjilerini sadece en gerekli alanda ve en gerekli olana harcamalıdırlar. Doğrudan yazıyoruz: Örneğin, ekonomik ajitasyon yapmak bizim koşullarımızda artık hiç de onlara düşmüyor. Bu işi bizzat işçilerin kendileri, sendikalar, sendika basını yapıyor; hem de fazlasıyla. İşçilerin bu bakımdan yardıma ihtiyaçları yoktur.

Komünistler şimdiki ve gelecekteki hareketlilikten işçilere siyasal ajitasyon yapmak, anti-kapitalist / sosyalist fikir ve şiarları taşımak için yararlanmalıdırlar. Bunun en elverişli araçları bildiriler ve olanaklı olduğu ölçüde broşürlerdir. Bırakalım yasadışı yayınları, yasal yayınlar dahi, mevcut koşullar altında, değil işçi yığınlarına, işçilerin ileri kesimlerine dahi ulaşamıyor. Bildirilerin önemi bu nedenle de daha da artıyor.

İşçiler yasaları çiğnemeyi öğreniyorlar. Burjuvazinin akıllı temsilcileri bundan bir hayli ürktüler. Bay Ecevit işçilerin yaptıklarının Gandivari eylemler olduklarını söyleyivermek ihtiyacı duydu. Köşe

(Devamı s.17'de)

Ekim'e destek

Yaklaşık iki yıllık süreci geride bırakmış bulunuyoruz. Sözkonusu süreç, sınıf içerisindeki hareketliliğin boyutlanıp kitleselleşme eğilimine sahne oldu. Bu süreçte kuşkusuz EKİM de bir ilerleme sağladı. Giderek yaygınlaşan ve canlılık kazanan sınıf hareketi içerisinde yerini almak, onun içerisinde mevzilenmek, kendiliğinden hareketi siyasal sınıf hareketine dönüştürmek ve ihtilalci bir sınıf örgütü yaratmak amacında ve iddiasında olan EKİM'in, bazı sorunları ve sıkıntıları vardır, olacaktır. Her EKİM'ciye düşen görev onun sorunlarını ve görevlerini tartışmak, EKİM'in sınıf hareketi içerisinde maddi bir güce dönüşmesi için maddi-manevi-fikri her türlü desteği sağlamak, onun her çabasına titremeden, tereddüt etmeden omuz vermektir.

Ülkedeki sıcak sınıf mücadelesinin pratiği içerisinde olamamanın ezikliği, olmanın ise özlemi içerisinde olan Yurdışındaki biz EKİM taraftarlarının görev ve sorumlulukları açıktır. Sorun buna uygun davranmakdaki zaaf ve zayıflıklardan geliyor. Sözkonusu zayıflık ve eksiklikleri gerekçelendirip teorileştirmek bir şey kazandırmaz. Yurtdışı sorunları üzerinde yoğunlaşmak, işlerin iyi gitmediği vb. şeylerden yakınmak mıymıntılıktır, etkisi altında olduğumuz ruh halinin gerekçelendirilmesidir. (Yurtdışı sorunlarımızı elbette tartışacağız, bu ayrı bir şeydir.) Faaliyetimizin ve yönelişimizin esasını ülke toprakları ve ülke devrimi oluşturuyorsa -ki öyledir- yapılması gereken de yurtdışı sorunlarına takılıp kalmak değil, yönümüzü memlekete dönüp ülke devriminin ve işçi hareketinin sorunlarını, buna bağlı olarak da EKİM'in görev sorunlarını tartışmaktır, başka şeylerin yanısıra ona maddi desteği sağlamaktır. EKİM'i ve bizi ilerletecek olan budur. Öyleyse yurtdışı görevlerimizden ve önemli olanlardan biri olan "ülke devrimini ve örgütümüzü maddi olarak desteklemek" biçimindeki doğru anlayışı lafız düzeyinden çıkarıp, pratikte gerçeklik haline getirmeliyiz. Ötesi bir anlam ifade etmez. Çünkü "gerçekler ilan edilmek için değil, uygulanmak için gereklidir". EKİM'in güçlendirilmesi her tür desteğin yanısıra buna maddi desteğe bağlıdır.

Yapılacak maddi desteğin ülkedeki siyasal faaliyetimizin genişleyip gelişmesinde ve örgüt inşamızın sağlamlaştırılmasındaki büyük önemi her ciddi devrimcinin kavrayışı ve bilinci dahilindedir.

Bu gerçeğin bilincinde olan İsviçre'deki biz EKİM taraftarları **sadece** taraftarlarımıza (o da ben EKİM'ciyim diyen herkese değil) yönelik ve sırf **iki haftalık** süreci kapsayan bir bağış kampanyası açtık. Bu kısa zaman zarfında yoldaşlarımızın çabası ve fedakarlığı sonucu 35.000 İsviçre Frangı (40 bin DM) topladık. Böylece "olamaz" - "yapılamaz" denilen şeylerin ciddi bir çaba gösterildiğinde olabileceğini yapılabileceğini gördük. Ayrıca bir dizi gereksiz tartışmaların ve laf ebeliğinin bir şey kazandırmadığını ve iş yapmanın ve yapılması halinde ilerleneceğini pratikte bir kez daha somut bir şekilde kavradık ve anladık.

Zor şartlar altında ve ateş hattında mücadele eden yoldaşlarımıza ve örgütümüze destek vermek ve sahip çıkmak ancak böyle mümkün olabilir. Güçlü bir EKİM'e her türlü desteği vermekte tereddüt etmemekle mümkün olabilir. Öyleyse her EKİM'ci yüksek bir moral ve fedakarlıkla işe koyulmalı, EKİM ruhuyla davranmalıdır. Güçlü bir EKİM için bu zorunluluktur, görevdir.

İsviçre'den EKİM taraftarları

Şimdiki işçi hareketinin...

(Başt arafı s. 16'da)

yazarları yasaların derhal değiştirilmesini tavsiye ettiler. Aksi takdirde, işçiler kötü alışacak, kanun ve devlet otoritesi zedelenecek, sarsılacaktı ... Amaç işçilerin yaptıklarının bilince çıkmasının ve geleneğe dönüşmesinin önüne geçmekti. Komünistlere ise bunu iyice bilince çıkarmak ve geleneğe dönüştürmek, yasaların nihayet kağıtlar olduğu, gerçek yasaların kuvvet ilişkileri tarafından ortaya çıkarıldığı ve belirlendiği, işçi ve halk düşmanı yasaların ricayla, icazetle veya parlamenter tartışmalarla değil, ancak onların fiilen çiğnenip geçersiz hale getirilmesiyle ortadan kaldırılabileceği fikrini ısrarla işlemek görevi düşüyor. Düzen dışı, yasaları gerektiği her zaman sistemli olarak çiğneyen militan bir işçi hareketi yaratmanın koşuludur bu.

Ve son olarak, sendika bürokrasisine karşı oluşmuş ve giderek büyüyecek olan öfke ve muhalefeti körüklemek, sistemleştirmek, örgütlemek ve bundan sendikaların bürokratik yapısının kırılıp devrimcileştirilmesi için yararlanmak gerekiyor.

İşçi hareketi ve gündem

T.Göker

İşçi hareketindeki son dalga, Nisan ayında daha bir kitleselleşerek ve savaşım biçiminde sertleşerek yeni bir boyut kazandı. Tarihinde ilk kez, işçi sınıfı iki ay gibi bir süre boyunca, giderek büyüyen bir istikrarlı hareket geliştirerek gelişecek devrimin temel direği olduğunu bir kez daha kanıtladığı gibi, devrimci hareket'te teorik, programatik sorunların daha canlı bir atmosferde tartışılmasının da yolunu açtı. Her büyük yığınsal savaşım, hele bu bir işçi hareketi ise, yığınların temsilcisi olarak ortaya çıkmış devrimci grup ve partilerde yeni bir saflaşmanın yolunu açmanın veya varolan bir saflaşmayı hızlandırmanın nesnel temelini oluşturur. Türkiye devrimci hareketinde bunun en iyi örneği 15-16 Haziran eylemleri sonucunda görüldü. 15-16 Haziran eylemi devlet, devrim, işçi sınıfının devrimde yeri konusunda burjuva liberal tezleri tuzbuz etti ve devrimci hareketin dışına attı.

Son gelişen eylemlerle ilgili çeşitli grup ve partilerin ilk tepkileri belli oldu. İlk tespitler, sosyalizm adına yola çıkan grupların, gelişen ve gelişecek bir işçi hareketine karşı ne derece hazırlıksız olduğunu, daha ötesi şaşkınlığını çarpıcı bir şekilde ortaya koydu. Nisan ayında çıkan dergilerin bir kısmı, yazılarında ya işçi hareketine ilişkin özel bir değerlendirmeye girmediler (*Özgürlük Dünyası, Yeni Çözüm*), ya basına yansıyan eylemleri bir kez daha toplu olarak vermekle yetindiler, ya da genel geçer bazı klasikleşmiş sözlerle olayı geçiştirmeye çalıştılar. (*ÖzgürlükDünyası, E.Bayrağı*) Öte yandan ayın biri deyince bayilere çıkan *E.Bayrağı*, *E.Dünyası* gibi dergilerin Nisan ayında çıkmaması ya da Nisan Mayıs sayısı olarak ay sonunda çıkmaları da dikkat çekiciydi.

İşçi hareketiyle ilgili yapılan değerlendirmelerde, genelde hareketin programatik sorunlarına, işçi ve devrimci hareketin görevlerine değinilmedi ve değinildiği kadarıyla da işçi hareketini eksen almayan halkçı teoriler ve programatik sonuçlar ürkekçe dile getirilmekle yetinildi.

Gerçekte, devrimci hareket, içinde bulunduğu belirsizlikle, halkçı teori ve programlarla, işçi sınıfı hareketinden kopuk oluşuyla, değişik kesimlerde değişik düzeylerde etkisi olan reformculuğu ile gelişen işçi hareketini sağlıklı bir değerlendirmeye tutarak işçi hareketinin önünü açacak görevler belirleme yeteneğinde de değildir.

Kuşkusuz işçi hareketi ve görevler konusunda çok şey söylenebilir, söyleniyor da. Fakat öncelikle devrimci hareketteki belirsizlik ve saflaşma süreci gözönüne alındığında, asıl dikkat programatik sonuçlar ve temel politik görevler üzerinde yoğunlaştırılmak zorundadır. Devrimci hareketteki belirsizlik bu temel eksende netleşme sağlanarak aşılabilir, sağlıklı bir saflaşma gerçekleştirilebilir.

Son üç yıllık işçi hareketinin, özellikle son iki ayda istikrarlı bir eylem çizgisi geliştiren işçi hareketinin ortaya koyduğu çıplak gerçek, devrimimizde proletaryanın belirleyici bir faktör olduğu ve onun damgasını taşımayan bir hareketin başarı şansının olmadığıdır. Yıllardır revizyonist ve halkçı akımlar proletaryanın kendi devrimini yapacak güçte olmadığı, emek-sermaye çelişkisinin tali bir çelişki olduğu, gelişecek devrimde küçük-burjuvazinin belirleyici bir rol oynayacağı gibi, proletarya hareketine inançsızlığın teorisini yaptılar. Bu teoriler, savunucuları tarafından aynı heyecan ve kararlılıkla savunulmasa da, bugün de egemen teoriler durumundadırlar. Sadece biçim değiştirmişlerdir. Dün sözde de olsa " ulusal demokratik cephe"nin önderi olduğunu söyledikleri proletaryaya, ruhunu bütünüyle burjuvaziye satan revizyonistlerce bugün artık sözde bile devrimci bir rol verilmemekte, yalnızca burjuva demokrasisi savaşımının basit bir eklentisi olarak görülmektedir. Yine, dün yalnızca halk sınıflarından biri gibi görülen, feodalizme, emperyalizme, faşizme karşı savaşımın bir parçası olarak ele alınan proletarya, bugün, halkçılar tarafından kapitalizme karşı demokrasi savaşının bir parçası olarak görülmekte, proletaryanın karşısına kapitalist sömürüye karşı sosyalizm programıyla değil, "sömürüyü hafifletecek" (1) demokratik devrim programıyla çıkılmaktadır. Gelişen işçi hareketi en büyük darbeyi bu teorilere vurmuştur. İnanıyoruz ki, sosyalizm idealiyle yanıp tutuşan, ama yanlış teorilerin etkisiyle enerjilerini verimsiz bir şekilde harcayan devrimci kadrolar bu gerçeğin bilincine kısa sürede kavuşacaktır. Unutulmasın ki, devrimci-demokrasinin toprağı sadece liberal-reformcular üretmeye elverişli değil, aynı zamanda ihtilalci komünist

militanlar da üretmeye elverişlidir. Bugün, 3 milyon sanayi prolearyası ile, işsizler de katıldığında faal nüfusun %47'si işçi olan, topraksız aile oranının %32'lere ulaştığı, %40'lara varan bir kesimin ilkokul üzerinde bir eğitim gördüğü, %40'lara varan bir oranın babalarının ücretli, yani ikinci kuşak işçi olduğu, sosyalizmin maddi ve kültürel bakımdan nesnel koşullarının oluştuğu modern bir ülkedir Türkiye (En son rakamlar için, bkz. Ekonomik Panorama ve Y.Koç, 7 Mayıs 1988 tarihli sayı). Bu ülkede işçi sınıfına güvensizlik temelinde yükselen, devrimcilik ve sosyalizm adına demokratik devrimciliğin, halkçı programların toplumsal açıdan varlık temeli ortadan kalkmıştır. Sorun zaman geçirmeden devrimci kadroların bunun bilincine varması, proletarya davasına bir an önce sahip çıkmasıdır.

Gelişen işçi hareketinin netleştirdiği birinci gerçek, gelişecek devrimin proletaryanın omuzları üzerinde yükseleceği ve bu sınıfın damgasını taşıyacağı ise, ikincisi de, işçi hareketi, sosyalist program, taktik ve örgütlenme ile birleşmezse, burjuva demokratik çerçevenin dışına çıkamayacağı gerçeğidir.

Son dönemde, artık düzenle birleşmiş TBKP gibi yeni sosyal-demokrat akımlar bir kenara bırakılırsa, devrimci ve sol çevrelerde işçi sınıfı ve işçi sınıfıyla sosyalist hareketin birliği vurgusu moda söylemler durumundadır. Bu bir yönüyle halkçı devrim programlarında, '60'larda, '70'lerde öne çıkarılan köylü hareketi ve küçük-burjuva aydın-öğrenci temalarının cazibesini kaybetmesinin, bu programların ana direklerinin toplumsal-siyasal gelişmelerle yıkılmasının bir göstergesi olduğu gibi, diğer yandan, '70'lerde en azından belli kesimlerde egemen olan maocu motiflerin egemenliğinin, Çin kopyacılığının terminolojik düzeyde aşılmasının da bir ifadesidir. Bu da her şeye rağmen bir ilerleme sayılmalıdır. Fakat, işçi sınıfı ve sınıfla sosyalist hareketin birliği temalarının öne çıkarılmasının sağlıklı, köklü bir kavrayışın ürünü olmadığı, yeni türde popülist-ekonomist bir kavrayışın bir yansıması olduğu, bu temaların yükseldiği teorik-programatik zemine bakılmasıyla kolaylıkla görülmektedir. Bu temalar, genelde eski temalarla içiçe kullanıldığı gibi, bazılarında işçi sınıfı vurgusunun devrimci bir partinin devrimci fonksiyonlarını kararlaştıran bir aracı ekonomist mantığın (*İşçiler ve Toplum*), bazılarında sendikalizmin, bazılarında işçi demokrasisi adı altında liberalizmin, aydın entellektüelizminin (*Yeni Öncü, İşçi Dünyası*), bazılarında ise, geçmişte işçi sınıfı, köylülük, küçük-burjuvazinin ortak programı olarak sunulan burjuva demokratik programın, asıl olarak işçi sınıfının sırtına yıkılmasının (2) bir aracı olduğu ortaya çıkıyor.

Sosyalizmle işçi hareketinin birleşmesi gerekliliğinden sözeden herkes bunun hangi program temelinde gerçekleşeceği konusunda açık olmak zorundadır. Bir çok grubun eski programını kararlılıkla savunma cesareti gösteremediği, yeni bir program da ortaya koyamadığı koşullarda sosyalizmle işçi hareketinin birliği üzerine büyük sözler söyleyenler kendi kendilerini kandırmanın ötesinde işçi hareketi üzerinde egemen olan reformizmin, revizyonizmin çanağına su taşıyorlar.

Öte yandan, nesnel koşulların sosyalist devrim için yeterli olanaklar sunduğu, burjuvazinin işçi sınıfına yönelik ekonomik, politik saldırılarının sermaye egemenliğine karşı cepheden savaşa zorladığı bugünün Türkiye koşullarında, bir çok grup burjuva demokratik içerikli programlarla işçi sınıfı hareketine müdahale etmeye, onunla birleşmeye çalışıyor. Normal koşullar altında işçi sınıfının devlet iktidarını, yasaları karşısına almadan yürüteceği savaşımla (örneğin ekonomik-yasal grev) kazanacağı hakları, Türkiye'de yasaları çiğneyerek, yasadışılığı meşrulaştırarak, devlet iktidarını doğrudan karşısına alarak kazanmak durumundadır. Yine son işçi hareketinin ortaya koyduğu gibi, işçi sınıfı sosyalistlerin doğrudan yardımı olmadan da, çeşitli politik istemleri, kendi talepleri olarak formüle etmekte ve bunun için savaşım sürdürmektedir. Kuşkusuz, sözkonusu talepler uğruna savaşım bugünün koşullarında özel bir önem taşıyor; fakat bu taleplerin burjuva politik rejim zemininde gerçekleşebilecek talepler olduğu, daha ötesi bugün için burjuvaziyi ürküten talepler olmadığı da ortaya çıkmıştır. İktidar partisi ANAP dışında diğer partilerin, işçilerin sözkonusu taleplerine sahip çıktıklarını açıklamaları, klasik muhalefet taktiğinin gereği olduğu kadar, bu noktada kaldığı ve iktidar talebiyle birleşmediği sürece, sözkonusu taleplerin burjuva iktidarın temelleriyle çelişmeyen bir içeriğe sahip olmasının da sonucudur. Sorunun diğer boyutu ise, işçi sınıfının sosyalist devrim hedefine yürüyüşte, politik özgürlükleri fiili birhak olarak, hem de toplumun geniş kesimlerinin desteğini alarak kullanacağının, kullandığının, bu nedenle siyasal demokrasi programlarının bir devrim gerekmeden de aşılabileceğinin kanıtı oldu son işçi hareketi. Son iki aydır Türkiye, işçi sınıfının toplantı, gösteri, üretimi durdurma veya yavaşlatma haklarını fiilen

kullanabildiği "demokratik" bir ülke durumundaydı. Türkiye'nin dört bir yanında işçiler sokakları adeta zaptetmişti. Son iki ayda sokaklar işçi sınıfının "demokrasi okulu" konumundaydı. Bu dönemde eksikliği duyulan temel şey, işçi sınıfına iktidar perspektifi verecek, mücadelesini yönetip yönlendirecek, sınıfın içinde mevzilenmiş devrimci bir işçi partisinin yokluğu idi. Böyle bir partinin yokluğu gerçeği konusunda hemen her grup anlaşabilir. Ama bu partinin hangi programla devrimci bir rol oynayabileceği, işçilere iktidar perspektifini hangi programın kazandırabileceği konusunda anlaşmak herhalde kolay değildir. Yaşamın her geçen gün doğruladığı gerçek şudur ki, siyasal demokrasi ya da demokratik devrim programı, bugünün koşullarında işçi hareketine iktidar perspektifi veremez; en iyi durumda, kendiliğinden işçi hareketinin gündeme getirdiği burjuva politik muhtevadaki taleplerin daha sistematik bir ifadesi olur. Böyle bir programın işçi sınıfında yankı bulmaması, ona iktidar perspektifi kazandıramamasının ötesinde, böyle bir politik perspektif, öncüyü öncü olmaktan çıkarmanın, kendiliğinden hareketin önündeki dizçökmenin, artçı konuma sürüklenmenin başka bir ifadesidir. Sorun böyle ele alındığında, hiç kimse gelişen işçi hareketine kendiliğinden bir hareket deme ve, *Saçak*-SP-*2000'e Doğru*'nun, hareket kendiliğinden değil sosyalistlerin önderliğinde gerçekleştiriyor, tespitine itiraz etme hakkına sahip değildir. Eğer sosyalist önderliğin koşulu, ekonomik istemlerin yanısıra, burjuva demokratik içerikli politik taleplerin gündeme getirilmesi ise, belki sözkonusu gruplar kadar sistematik olarak ifade edilmese de, işçi hareketi bu talepleri gündeme getirmiştir ve dolayısıyla hareket kendiliğinden değil sosyalist bir harekettir. Yok eğer, sosyalist önderliğin koşulu sermaye iktidarının yıkılması, işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesinde ifade bulan bir iktidar perspektifine sahip olmaktan geçiyorsa, bu durumda hareket kendiliğindendir. Zira kapitalizmin temellerine değil sonuçlarına karşı savaşım sürdüren bir harekettir. Halkçı akımlarımız kapitalizmin temellerine karşı savaşımı gerektiren bir iktidar perspektifine sahip olmadıklarından, kapitalizmin sonuçlarına karşı savaşımı program edindiklerinden, işçi hareketini kendiliğinden bir hareket olarak değerlendirme konusunda tutarlı değildirler, olamazlar.

Sosyalizmle işçi hareketinin birliğinin sağlanmasının diğer bir boyutu, geniş anlamda sosyalist hareketin bugün içinde bulunduğu durumdur. Bunun en önemli öğesinin program sorununda somutlaştığını yukarıda belirttik. Diğer bir önemli yan da, sosyalist hareketin kendi içinde dağınıklığıdır. Son dönemdeki işçi hareketi içindeki tek tek grupların değil, ama halen veya geçmişte bu grupların etkisinde olan, şimdi ise bağımsız olan sosyalist işçilerin önemli rol oynadığı açıktır. Açık olan diğer bir gerçek de, sosyalist işçilerin sağlam bir iktidar perspektifine sahip olmamaları sonucu, sınıfın diğer unsurları ile sağlıklı politik ilişkiler kurma, onları ileriye çekme konusunda ciddi şeylerin yapılamaması ve sözkonusu işçilerin merkezi bir önderlikten yoksun olmalarıdır. Eğer sözkonusu işçiler sağlam bir iktidar perspektifine ve merkezi bir önderliğe sahip olsalardı, belki eylem alanında çok daha fazla şeyler yapılamazdı, ama bağımsız komünist bir işçi hareketinin yaratılması konusunda çok önemli mesafeler katedilebilirdi. Örneğin işçi hareketinin bu zaafı olmasaydı, Türkiye koşullarında sosyalist eylemle özdeşleşen ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasında güç gösterisi özelliğini taşıyan 1 Mayıs çok daha görkemli olabilirdi. Yüzbinlerle ifade edilen bir işçi sınıfı kitlesi uzun süre üretimi etkileyen ve gösterilerle birleşen bir eylemlilik içinde bulunuyor. Eylemliliğin en üst noktasında, 1 Mayıs'ta alanlara çıkma bir yana - İstanbul bir ölçüde bunun dışında değerlendirilebilir-, önceki eylemlilikle karşılaştırıldığında ciddi bir şekilde olağan eylem biçimlerini bile yaşamageçiremiyor. Kuşkusuz, geçmiş yıla kıyasla 1 Mayıs eylemi daha ileri ve militancaydı, daha geniş bir işçi katılımı oldu. Ama 1 Mayıs öncesi eylemlilikle karşılaştırıldığında ise, çok düşük bir katılımla gerçekleşti. Bunda sendika yöneticilerinin teslimiyetçi tutumunun önemli bir rolü vardı. Ama öte yandan da, işçi sınıfı son eylemlilik içinde sendika bürokrasisinin barikatlarını da aşmayı başarabilmiş, onları kendi peşine takılmak zorunda bırakmamış mıydı...

Bütün bunların sorumlusu kuşkusuz yalnızca işçi sınıfı değildir. Bunun esas sorumluluğu, program, taktik ve örgütlenme çizgisiyle işçi sınıfına güven vermeyen küçük-burjuva sosyalist gruplar ve bu grupların ideolojik-politik etkisi altında bulunan tek tek sosyalist işçi önderleriydi. İşçiler sınıf olarak, kendiliğinden oluşan ve deneyimle kazandıkları bilinç düzeyine göre yapması gerekeni yaptı. Gerisi doğru bir program, taktik ve örgütlenme çizgisiyle işçi sınıfı içinde mevzilenmiş komünist bir işçi partisine veya bu partiyi yaratma çabası içinde olanlara düşüyor. Son eylemler dağınık sosyalist işçilerin merkezi birliğinin ertelenemez bir görev olduğunu bir kez daha çarpıcı olarak gösterdi. Sosyalist işçile-

rin sürekli olarak birlik arzusunda olduğu, dağınıklıktan yakındığı da biliniyor. Fakat birlik istemekle birlik gerçekleşmiyor. Sosyalist işçiler kendi davalarına sahip çıkmadıkları, grupların gözüne bakarak kendi tutumunu belirleme konumundan kurtulamadıkları sürece de birlik gerçekleşemez. Eğer sözkonusu birlik, işçi sınıfını iktidar hedefine yönlendirecek bir birlik olacaksa, sözkonusu hedefe yönlendirecek program, taktik ve örgütlenme çizgisinde birlik şarttır. Açıktır ki böyle bir birlik, kapitalist baskı ve sömürüye son vermeyi ve işçi sınıfını iktidara getirmeyi hedeflemeyen burjuva demokratik içerikli bir programla; sosyal-demokrasiyle ve bugün gorbaçovculuk olarak varlığını sürdüren, dünyada ve Türkiye'dedevrim aleyhtarı ideolojik ve politik bir akun olan modern revizyonizm ile bağların radikal bir tarzda koparılması temeline dayanmayan bir politik çizgi ile; ve son olarak işçi sınıfının en devrimci öğelerini içinde barındırmayan, işçi sınıfını toplumsal zemin olarak almayan, legalizmin rüzgarıyla savrulan, illegal örgütün inşasını legal çalışmanın bir ürünü gören bir örgüt anlayışı temelinde gerçekleşemez. Bu türbir program, taktik ve örgütlenme çizgisi işçi sınıfının burjuva düzenin dışına çıkmasını, politik bağımsızlığını sağlamasını engelleyen ayaklara bağlanmış birer zincirdir, ve sosyalist işçiler, devrimci aydınlar bu zinciri parçalamak zorundadır.

Ayrıca son işçi eylemleri gösterdi ki, işçi sınıfı kendi dışında olan devrimci gruplara güven duymuyor, onları eylemlerini sabote edecek, çocuklukları ile haklı eylemlerini zaafa uğratacak kimseler olarak görüyor. Toplantılarına kendileri dışında kimseyi almak istemiyor, yürüyüşlerine dışardan katılmaya çalışanları engellemeye çalışıyor. Bu işçi sınıfının hala toplumun tüm ezilen ve sömürülen kesimlerinin sorunlarınakendi sorunu olarak sahipçıkacak,öncüsü olarak hareket edecek düzeyde politik olgunluğa ulaşamadığını gösterdiği gibi, öteyandan da, yılların deneyimi ile birleşen haklı bir tepkiyi ifade ediyor. Bu tepki dar ve geri biçimlerde ifade edilse de, özünde küçük-burjuva teori ve pratiklere, özellikle dar grup zihniyetine, rekabetçiliğe duyulan tepkinin ifadesidir. Devrimci gruplar, işçi hareketinin dışında darlaşıp, yozlaşmak istemiyorsa, zaman geçirmeden kendilerini yenilemek, işçi sınıfını devrimci hedeflere götürecek, ona güven verecek teori ve taktiklerle, örgütlenme çizgisiyle kendini donatmak zorundadır. İşçi sınıfına güven vermek bazılarının yaptığı gibi, popülist bir edebiyatla ona övgüler dizmek, işçi sınıfının günlük sorunları içinde iktidar perspektifini kaybedecek düzeyde boğulup kalmak veya kendiliğinden hareketin ulaştığı ve ulaşabileceği talepleri program edinmek değildir. Uzun soluklu bir savaşımı göze almak, ondan öğrenmek ve öğretmek, onun mevcut konumundan ileriye çekilmesine yardım etmek, adına layık öncü gibi davranabilmekten, böyle bir öncünün yaratılması için tükenmek bilmeyen bir enerjiyle çalışmaktan geçiyor.

Dipnotlar:

(1) *Emeğin Bayrağı*, Nisan-Mayıs sayısında, son işçi eylemlerini ve görevleri konu alan yazısında, *"Çözüm Siyasaldır"* arabaşlığı altında siyasal çözümünü şöyle ortaya koyuyor: *"Devrimci sosyalistler işçi sınıfına ve emekçi halka siyasal çözüm olarak, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğinin yıkılıp, işçi ve emekçi halkın egemenliğinin kurulmasını önermektedir. İşçi sınıfının ekonomik alandaki sömürüsünü hafifletmek, ve yok etmenin yolunu açmak, aynı zamanda gerçek siyasal özgürlüğünü kazanmak için kilit sorun siyasal iktidar sorunudur."* (s.9) (abç.)

(2) Özgürlük Dünyası, Emeğin Bayrağı, Saçak vb.

İşte, son işçi eylemleri üzerine yapılmış şaşkınlığın, popülist edebiyatın birkaç örneği.

"Özellikle son yıllarda işçi sınıfının ve öteki emekçilerin mücadelelerinde güçlü bir gelişme var." (*Emeğin Bayrağı*, Nisan-Mayıs sayısı)

"İşçilerin, emekçilerin mücadelesi önemli zaaflar taşısa da gelişmeye devam ederken..." (*Ö Dünyası*, Nisan sayısı)

" Bugün ekonomik bilinç düzeyindeki işçi sınıfının göreli geri kesimlerine, devrimci siyasal bilinç taşıyanlar, işçi sınıfının kendi sosyalist öncüleridir. Artık kendisini fiilen duyuran bu öncü kesim, yalnız işçi kitlelerine değil, işçi sınıfı dışındaki sınıflara da, köyemekçilerine, aydınlara, gençlere ve halk kitlelerine de sosyalizm propagandası yapıyorlar. Artık işçiler aydınları ve gençleri sosyalizme ikna etmeye çalışıyorlar...

" İşçi hareketi, denilebilir ki, şu ana kadar tek bir hata yapmadan ilerledi...

" İşçiler, bir "eylem fetişizmi" içinde değiller. Eylem uğruna eylem yapmıyorlar, kuvvet toplamak için eylem yapıyorlar. Faydası varsa eylem yapıyorlar... İşçi nerede duracağını biliyor, nerede yeniden harekete geçeceğini de biliyor. Çünkü önderlik kitlelerle birlikte hareket ediyor." (*Saçak*, Mayıs-1989 sayısı)

Bu yazıların hepsi de işçi sınıfının eylemlerinin yoğunlaştığı bir dönemde başyazı olarak

yayınlanıyor. Bunların hepsinin demokratik devrimci olduğu da biliniyor. Şaşkınlık ve popülist edebiyat ilk ikisinde "işçiler ve diğeremekçiler", *Saçak*'ta ise, işçi dalkavukluğu ve kendiliğinden harekete övgü biçiminde kendini koyuyor.

Birinciler için yükselen işçi hareketi özel bir anlam ifade etmiyor. En azından son bir kaç ay içinde işçi sınıfı dışındaki "emekçiler"in ciddiye alınabilecek bir hareketi olmamasına rağmen, popülist edebiyat işçi sınıfının arkasına "emekçiler" takısının katılmasını gerektiriyor. Örneğin *Ö.Dünyası*, Nisan sayısında, başyazısını sadece seçimlere, 4 sayfasını öğrenci hareketini değerlendirmeye, 5,5 sayfasını işçi sınıfının basına yansıyan haberlerini derlemeye ayırırken, işçi hareketini değerlendiren hiçbir yazıya yer vermiyor.

Saçak ise, görünüşte işçi hareketine özel bir önem veriyor; ama onun için de, işçi hareketi, "demokratik devrimin dinamiklerinden biri" "bir senfoninin temaları" içinde bugün öne çıkan temasından ibarettir. Bu akım açısından işçi sınıfına verilen özel önem, sadece kendiliğinden harekete kaba bir övgüden, işçi dalkavukluğundan ibarettir. Öte yandan, *Saçak*-SP gibi sapma kadar reformcu-halkçı bir akımın, devrimci halkçılarımıza "işçicilik"te fark atması devrimci hareketimizin ne durumda olduğunu ortaya koyuyor.

Yaşadığım 1 Mayıs

(Başlarafı s.6'da)

inanıyorum. Cenaze ayın dördünde alınacaktı ve biz 12.30'da Zeytinburnu'na gittik. Oraya gittiğimizde çoğunluğunu öğrencilerin oluşturduğu, işçilerin de olduğu topluluğun Adliye önünde düzgün kortejler halinde beklediğini gördüm. Yaklaşık 5-6 bin kişiydiler.Cenazeyi alıp Konya Camii'ne doğru yürümeye başladık. Burada polisin müdahalesiyle karşılaşınca hep bir ağızdan "ölümüze sahip çıkacağız" diye bağırdık. Polis müdahaleden vazgeçti.

Cenaze namazı kılınırken, polisin cenazeyi kaçırdığını öğrendik. Bunun üzerine "Katil Polis", "Yaşasın 1 Mayıs", "Devrim Şehitleri Ölümsüzdür", "Kahrolsun Faşizm" sloganlarını attık. Polisin ilk saldırısı ile ön saflar biraz dağıldı, ön saflara çıktık. Taşlı-sopalı kavgaya başladık. Polis gaz bombası kullanıyordu. 200-300 kişi barikatlar kurduk. Polis geriledi, biz kovalamaya başladık. Sanki tek vücut olmuştuk. Herkes kendi görevini biliyordu.

Sokak aralarında polisle çatışıldı, sloganlar haykırıldı. Bu çatışmada bir çok polis yaralandı, otoları tahrip edildi. Eylem yaklaşık iki saat sürdü.

Daha sonra Merter dolayında mezarlıklarda yeniden buluşmak üzere dağıldık. Arkadaşlar 1000'e yakın bir grup olarak bir araya gelmişler (ben oraya ulaşamadım) sloganlar atıp, şiierler okuyup dağılmışlar.

1 Mayıs şehidimizi de sloganlarla uğurladık.

Yaşasın 1 Mayıs!

Yaşasın Özgürlük ve Sosyalizm!

K.Hüseyin-İstanbul

EKİM'e...

EKİM'i ve tüm Türkiyeli komünistleri kutluyor, yürekten selamlıyorum.

12 Eylül karşı devriminden önce, Yurtsever Devrimci Öğretmen olarak mücadele vermiştim. Bu yıl Ekim saflarına katılmış bulunuyorum.

Her şeyin berraklaştığı ve geçmişten ders çıkarılması gereken dönemde; hala küçük-burjuva halkçı akımlar yine legal yayınlar ekseninde örgütlenme çalışma-larına devam ediyorlar. Edecekler... Bu durum küçük-burjuva demokrat dostların sınıfsal konumunun doğal gelişimidir. Sonuç; reformist bir yapıya kaymak, düzen sınırları içerisinde erimek ve proletaryanın ufkunu karartmak olmaktadır.

Revizyonist ve oportünist akımlara bir diyeceğim yok. Onlar sol gösterip sağ vuran ihanet akımlarıdır.

Ülkemizde "PROLETER DEVRİM" mayalanıyor.

Önümüzdeki yıllar çetin mücadele yıllarıdır.

İşte EKİM tam bu süreçte; gerçek bir ihtilalci proleter komünist hareketin merkez yayın organı olarak illegal çıkıyor ve yayınlarını en uzak kadrolarına ulaştırmaya çalışıyor.

Türkiyeli komünistleri, Türkiye proleter devrimini yaratacak ihtilalci komünist hareketin ekseninde birleşmeye ve mücadeleye çağırıyorum.

Yaşasın Ekim!

Yaşasın Sosyalizm!

1 Nisan 1989

K.Güney

Niğde

Devrimci demokrasi ve sosyalizm

(TDKP Eleştirisi)
II.Bölüm

I- Yöntem sorunları: Soyut şemalar, genel formüller

H.Fırat

TDKP'nin yöntemi üzerinde kısaca durmakta fayda var. Bazı bakımlardan bu zorunludur da. Elbette bir siyasal hareketin tarihsel gelişmeyi ve toplumsal gerçekleri nasıl bir anlayışla ele aldığı, inceleme ve çözümlemelerinde hangi yönteme dayandığı en iyi, en kolay ve gerçeğe en uygun olarak, bizzat bu yöntemin dolaysız ürünleri olan, onun damgasını taşıyan görüş ve tahlillerin somut incelenmesiyle, buna paralel olarak gösterilip tanımlanabilir. Bu nedenle de görüş ve tahlillerin eleştirisi yöntem eleştirisiyle bir arada, içiçe gider. Böyle olunca, yöntem sorununu teorik-siyasal çizginin somut incelenmesinden ayırarak kendi içinde ayrı bir konu olarak ele almak, bir ölçüde kendini zora sokmaktır. TDKP sözkonusu olduğunda bu zorluk daha da büyür. Zira onun son derece karışık, belirli ilke ve esaslardan yoksun, duruma, sorunlara, hatta giriştiği şu veya bu polemiğin ihtiyaçlarına göre değişen keyfi ve seçmeci yöntemi ek güçlükler yaratır.

Fakat öte yandan, bu hareketin bilimsel esaslardan yoksun, diyalektik materyalizme yabancı yöntemini **en temel ve en belirgin** özellikleriyle ele almadan, okura bu konuda bir ön fikir vermeden, zamanında "bütünlüklü çizgi" diye nitelenen o yanlışlar ve tutarsızlıklar yığınını eleştirmek de uygun olmaz. TDKP'nin yöntemini anlamadan görüşlerini anlamak, günümüz dünyasına ve yaşadığımız toplumun somut tarihsel gerçeklerine bu denli uzak ve aykırı bu görüşlerin nasıl olup da bilimsel bir dünya görüşü olan marksizm-leninizm adına savunulabildiğine akıl erdirmek gerçekten güç olur.

Dahası var. Çağdaş gelişmelere ve yaşadığı toplumun nesnel gerçeklerine itibar etmeyen, bu gerçeklere hazır bazı formül ve çözüm reçeteleriyle yaklaşan bir hareketin siyasal çizgisini tartışmak, zorunlu olarak, büyük ölçüde onun yöntemini tartışmak anlamına gelir. TDKP çizgisi denilince, tali sorunlar ve siyasal sonuçları bakımından bir değer taşımayan kitabi ve boş gevezelikler bir yana bırakılırsa, geriye Türkiye'nin iktisadi yapısına ve sınıf ilişkilerine ilişkin görüşler ile bu temel üzerine oturtulan devrim anlayışı kalır. Çizgisinin **en özgün** yanını oluşturan iktisadi yapıya ilişkin görüşler, TDKP tarafından artık açık olarak savunulamıyor (ki bu, devrim anlayışının da dayanaksız kalması demektir). Türkiye'nin tarihsel gerçeklerine başından beri yabancı bu görüşler bugün gelinen yerde sahipleri tarafından bile artık savunulamıyorsa, bunlar üzerinde öyle uzun boylu durmak anlamsız ve yararsızdır. Bu durumda eleştiri, bu görüşlere yolaçan yöntemsel anlayış ve bu görüşlere dayanak yapılan genel teorik dayanaklar -teorik dogmalar!- üzerinde yoğunlaşırsa anlamlı ve yararlı olabilir. Aslında soruna halkçı hareketimizin geneli açısından bakıldığında da yapılması gereken dahaçok budur. Yerleşik görüşlere olan inanç sarsıldığı halde devrimci-demokratik ufkun aşılamaması, hiç şüphesiz temelde belirleyici olan sınıfsal engellerin yanısıra, tarihsel evrimi ve günümüz gerçeklerini hesaba katan bir anlayış ve yöntemle hareket edememenin sonucudur aynı zamanda. Marksist teorinin yaşayan özü ve bilimsel yönteminden çok lafzına önem verildiği sürece, yaşam tarafından iskartaya çıkarılmış mevcut görüşler değiştirilse bile, bu yalnızca yeni yanlışlara sürüklenme sonucuna yol açar.

Marksizmde yöntem en can alıcı sorundur. Marksizmi bilimsel bir dünya görüşü yapan her şeyden önce bilimsel yöntemidir. Ölümünden kısa bir süre önce bir vesileyle, "Marks'ın tüm anlayışı bir öğreti değil, ama bir yöntemdir", derken ve onun tüm "hazırlop dogmalara" karşı olduğunu belirtirken, Engels, marksizmin bu bilimsel temelini vurgulamak istemişti.(*) Bu vurguyu anlamak önemlidir; zira marksizme içtenlikle bağlı kalmak isteyenler bile, onun asıl temelinden, yani bilimsel yönteminden ayrıldıkları ölçüde ondan uzaklaşır, dışına düşerler.

Bilimsel bir dünya görüşü olarak marksizm-leninizm, toplumsal hareketin genel gelişme yasalarını ve proletaryanın devrimci sınıf savaşımının genel ilkelerini verir. Bu genel yasalar ve ilkeler marksist

---

(*) *W.Sombart'a Mart 1895 tarihli mektup. Seçme Yazılar*, c.3, s.613, *Sol Yayınları*

yönteme bağlı kalınarak şu ya da bu ülkenin somut tarihsel toplumsal koşullarına yaratıcı bir tarzda uygulanmayı gerektirirler. Teorik çalışma kavramının asıl içeriği, anlamı ve özü budur. Genel ilkeler ancak bu yolla sözkonusu ülkenin işçi sınıfının elinde sınıf savaşımının canlı ve gerçekten etkili silahları haline gelebilirler. Böyle ele alınmadığı, bu şekilde kullanılmadığı takdide, en devrimci ilkeler bile ölü sözler, boş formüller olarak kalırlar. Dogma değil ama bir eylem klavuzu olan marksizmde hazırçözümler, her durumda geçerli reçeteler yoktur. Bilimsel doğası gereği o bunlara yabancıdır. Marksizmin genel geçerliliğe sahip en genel ilkeleri bile her somut tarihsel duruma somutça ve yaratıcı olarak uygulanmak durumundalar.

Öte yandan, nesnel toplumsal gerçeği esas almak, onu çözümlemek marksist diyalektik yöntemin materyalist özü ve temelidir. İnceleme ve çözümlemelerine sürekli bir hareket içindeki iktisadi ve toplumsal ilişkileri konu almak, toplumun temel tarihsel gelişme ihtiyacını, yaşamak zorunda olduğu köklü dönüşümün niteliğini ve devrimci dinamiklerini açıklığa kavuşturacak, yönünü ve yolunu aydınlatacak teorik-siyasal sonuçları bu somut inceleme ve çözümleme aracılığıyla bizzat bu nesnel iktisadi ve toplumsal ilişkilerin kendinden bulup çıkarmak, marksist yöntemin temelidir." Gerçek sürecin kesin bir formülasyonu olması gereken" (Lenin) bilimsel esaslara dayalı bir parti programını ortaya çıkarmanın biricik olanaklı yolu da budur.

TDKP'nin yöntemi tartışılırken önce marksist yönteme ilişkin bu temel anlayış ve ilkeleri hatırlamak ve hatırlatmak gerekir. Zira TDKP'de işler tam da bu temel noktalardan aksamakta, demek oluyor ki daha başından ve bütünüyle ters gitmektedir. Belirtmeye gerek bile yok; TDKP yazarlarının yoksun oldukları şey marksist yöntemin cansız bilgisi değil, fakat canlı özüdür.

Onlar her şeyden önce teoriyi ve teorik çalışmayı bilimsel niteliği ve yöntemiyle kavrayamadılar. Teorik çalışmayı teori aracılığıyla tarihsel gerçekleri, toplumsal ilişkileri somut olarak incelemek, irdelemek ve çözümlemek olarak değil, teorik metinleri aktarmak ve yorumlamak olarak ele aldılar. Nesnel toplumsal süreci ve ilişkileri teorinin ışığında ama bizzat **kendi nesnel temeli** üzerinde kavramak, parti programının da temelini oluşturacak olan *teorik* siyasal sonuçlara bu biricik bilimsel yolla varmak yerine, TDKP yazarları, sözde gerçeklerini, bizzat "teori"nin kendi içinden bulup çıkarmak yöntemi izlediler. Bu yolla ulaştıkları sonuçları nesnel gerçeğin ifadesi ve ölçütü saydılar. Toplumumuzun yaşayan gerçeklerini bir takım günü geçmiş formüllere, donmuş kalıplara, soyut şemalara uydurma çabası, bu bilim dışı yöntemin yansıması ve ifadesi oldu.

Toplumsal gerçeği önsel olarak benimsenmiş yargılara, soyut şemalara uydurmada ifadesini bulan bu metafizik idealist anlayış, denilebilir ki TDKP yönteminin en belirgin yanıdır. Gerçekten de o, teorik siyasal görüşlerini, Türkiye'nin nesnel tarihsel gerçekleri temelinde, yaşayan, gerçekten varolan iktisadi ve toplumsal ilişkilerin incelenmesi ve çözümlenmesi yoluyla oluşturmamıştır. Teorik çalışma adına, önce "yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler" genel sınıflandırması içinde genel ve soyut bazı görüş ve şemalar benimsemiş, sonra da toplumsal gerçekliğimizin buna uygun olduğunu, dahası olması gerektiğini, başka türlü düşünmenin "teori"ye marksizme!- aykırı düşmek olacağını ileri sürmüş, bu tutumunu yıllarca ve bağnazlık olarak nitelenebilecek bir katılıkla savunabilmiştir.

Bugün için anlaşılması gerçekten güç bu duruma bu hareketin nasıl düşebildiğini bir ölçüde olsun anlayabilmek, onun I.Bölümde özetlediğimiz ideolojik oluşum sürecini hatırlatmakla olanaklıdır. TDKP henüz belirsizlik ve arayış içindeyken de, aslında MDD Hareketinin temel programatik düşüncelerini önsel olarak doğru kabul ediyordu. Yani Türkiye'nin iktisadi gelişme düzeyi, bunun ortaya çıkardığı toplumsal yapı, temel sınıf ilişkileri ve bütün bunlara bağlı olarak içinde bulunulan devrim aşaması vb. temel konularda, hazır yargılara ve formüllere sahipti. (Bu durum devrimci-demokrat hareketin geneli için de böyleydi). Bu devralınmış mirasla birarada giden belirsizlik, ÇKP çizgisinin uluslararası komünist hareketin genel çizgisi olarak benimsenmesi ve Mao Zedung'un marksizmin beş klasiğinden biri kabul edilmesiyle birlikte, TDKP çizgisinin mimarları açısından sona erdi. Mao'nun "yeni demokratik devrim" teorisi "tüm yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için" geçerli ilan edilince, eski MDD'ci görüşler yeni, itibarlı ve dahası evrensel bir dayanağa kavuştular. Yine I.Bölümde belirtildiği gibi, bu, başka bazı grupların şahsında daha 1970'lerin başında yaşanan bir gelişmenin, TDKP'nin şahsında 1978 başlarında yaşanması demekti. "Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler" genellemesi içinde benimsenen Çin devrimi formülleri ve maocu devrim şeması kopya edildi, hazır bir reçete olarak "tüm yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler"den

biri kabul edilen Türkiye'ye adapte edildi. TDKP görüşlerini bu şekilde belirleyip kesinleştirdi. Bu noktadan itibaren toplumsal gerçeğe ve genel marksist teoriye ilgisini yönelttiği ölçüde, bunu yalnızca bu hazır reçete ve formülleri, bu önsel olarak belirlenmiş yargıları doğrulamak kaygısıyla yaptı. Tüm teorik polemikler bu eksene oturdu. Tüm teorik çalışma, tabi buna teorik çalışma denebilirse eğer, genel marksist teori ve toplumsal gerçeklerin eğilip bükülmesi yoluyla, bu önyargıların, bu hazır formüllerin sözde kanıtlanmasına hasredildi. Bu ise, bu doğrultuda özel bir niyetle hareket edilmese bile, kaçınılmaz olarak teorinin ve toplumsal gerçeğin çarpıtılmasına, gide gide tahrifatına yolaçtı.

1978 Platformunun temeli, gerekçelendirilmiş şekli olan ve Eylül 1978'de broşür olarak basılan *Ulusal Demokratik Halk Devrimi* yazısında, Mao Zedung'un, Lenin'in demokratik devrim teorisini geliştirdiği, "yeni demokratik devrim (UDHD) teorisini formüle ederek onu, sömürge, yarı-sömürge, yarı-feodal geri tarım ülkelerinin koşullarına uyguladı"ğı belirtildikten sonra, şöyle devam edilir: "Bu teori bugün de tüm yarı-sömürge ve yarı-feodal ülke devrimlerinin yoluna ışık tutuyor".(*)

Eleştirimize konu çizginin evrensel teorik kaynaklarına dolaysız olarak ışık tutmakla birlikte, yukardaki pasajı bu amaçla aktarmış değiliz. Bizi burada ilgilendiren, içindeki genellemeler, genel formüllerdir.

Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler! Bu genel ve soyut formül, TDKP'nin tüm çizgisinin, tüm düşünce sisteminin temelidir. Bütün öteki görüşler ya da tespitler, bu genellemeden, herhangi bir somut inceleme ve çözümleme gerektirmeksizin kendiliğinden türer, türetilir. Doğal olarak ilk akla gelen, bu genellemenin neye göre yapıldığı, ne gibi tarihsel, toplumsal ve siyasal esaslara dayandırıldığı, hangi gelişme seviyesindeki ülkelerin bu genel sınıflamaya dahil edildiğidir. TDKP'nin çağdaş dünyanın yaşadığı değişiklikleri, yeni olayları ve olguları hepten görmezlikten geldiği elbet söylenemez. Nedir ki, bu gördükleri onun genellemelerini hiç de etkilemez. Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler genellemesini yaparken de (daha doğrusu benimserken de), çağdaş dünyadaki gelişmelere bakmak, tarihsel evrimin yol açtığı değişiklikleri gözetmek, bu kategoriye soktuğu ülkelerin günümüzdeki gerçek iktisadi gelişme düzeylerine, toplumsal özelliklerine şöyle bir gözatmak ihtiyacı duymaz. Hayır, onun soyut formülü çağdaş bir temele ve somut bir tahlile dayanmaz. Bu çağdaş dünyadan değil, "kafadan" yapılmış bir soyutlamadır. Şu anlamda ki, şu veya bu ülkenin kapitalist gelişme yoluna geç girmiş olması, bu gelişmeyi esas olarak 20.yüzyılda ve emperyalizme bağımlılık ilişkileri içinde yaşamış olması tarihsel gerçeği, bu sınıflamaya girmesi için yeterli bir koşuldur. Bu durumda, Afrika'nın en geri ülkelerinden Latin Amerika'nın en gelişmiş ülkelerine kadar, kapitalist gelişme yoluna geç girmiş tüm bağımlı ülkeleri ayrımsız olarak bu genel sınıflama içine önsel olarak girerler. Bu ülkelerden herbirinin yüzyıldan beridir yaşamakta oldukları evrim, iktisadi ve toplumsal değişiklikler bu genel sınıflamayı bozmaz. Ortak payda emperyalizme bağımlılıktır. Gerisi bundan ve kendiliğinden türer: Bağımlılık temelinde gelişen kapitalizm, "komprador" niteliktedir; bu niteliğinden dolayı da feodalizmi tasfiye etmez; edemeyince onunla içiçe geçer ve ülkenin yarı-feodal bir "geri tarım ülkesi" olma niteliğini belirler, yarı-feodal geri bir tarım ülkesinde ise, doğal olarak, gündemde olan demokratik devrimdir. Bu soyut ve spekülatif düşünce zinciri böyle uzar gider. İlk "doğru" -kapitalist gelişme yoluna bağımlılık ilişkileri içinde girme-, sonraki tüm görüşleri kendiliğinden doğurur ve doğrular.

Bu öylesine bir bakış ve muhakeme tarzıdır ki, yalnızca Türkiye için değil, günümüz dünyasının büyük bir bölümü için, kapitalist gelişme yoluna esas olarak 20.yüzyılın başında girmiş tüm bağımlı ülkeler topluluğu için somut tahlili gereksiz hale getirir. Bu tür ülkeler marksistlerine kala kala, ülkelerinin kapitalist gelişme yoluna hangi tarihsel evrede ve ne temelde girdiğini tespit etmek kalır. Bu yapılıp o "ilk doğru"ya bir ulaşıldı mı, gerisi "yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler" genel kategorisi içinde kendiliğinden sökün eder. İktisadi gelişmenin somut düzeyini ve ortaya çıkardığı sınıf ilişkilerinin niteliğini ve anlamını tahlil etmek gereği kalmaz. Bu yapılsa bile siyasal sonuçları bakımından bir önem taşımaz. Zira Mao Zedung tarafından geliştirilen yeni demokratik devrim teorisi hazır bir reçetedir ve "bugün de tüm yarı-sömürge ve yarı-feodal ülke devrimcilerinin yoluna ışık" tutmaktadır. Zaten bu bakış ve muhakemeden dolayıdır ki, I.Bölümde özetini verdiğimiz 1978 Platformu, yakın dönem tarihimizin bazı özgün siyasal olaylarına ilişkin tespitlerden arındırıldığında, aslında tüm bağımlı ülkeler için geçerli hale gelir!

Materyalist tarih anlayışının temeli olan, "*Tarihte*

(*) a.g.broşür, s.36-37

belirleyici etken, son kertede, gerçek yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir" önermesini kabalaştırarak toplumsal yaşamın ve tarihsel gelişmenin çok yönlülüğünü ve karmaşıklığını bir yana iten ekonomik materyalistlerle alay ederken Engels, şunları söyler: *"Yoksa teorinin herhangi bir tarihsel döneme uygulanması, inan olsun, birinci dereceden basit bir denklemin çözülmesi denli kolay olurdu"* (*) TDKP'nin geri ülkelerde toplumsal yapı ve devrim sorunlarını ele alış tarzı karşısında insan Engels'in bu ince alayını hatırlıyor. Öyle ya, kapitalist gelişme yoluna geç ve bağımlılık ilişkileri içinde girmiş olmak olgusu, sonraki tarihsel evrim ve ortaya çıkardığı sonuçlar ne olursa olsun, belirleyici öğe, yani tüm temel görüşlerin ekseni olarak ele alınırsa ve gerisi bundan ve kendiliğinden türerse, teoriyi bu gibi ülkelere uygulamak da bir bakıma "birinci dereceden basit bir denklemin çözülmesi denli kolay olur". TDKP'nin Türkiye toplumuna ve devrimimizin temel sorunlarına ilişkin görüşleri bu tür bir "kolay"lık üzerine oturur.

Bu hareketin teorik yayınlarına toplu baktığınızda ilginç bir durumla karşı karşıya kalırsınız. Bir İngiltere, bir Prusya ya da Rusya sözkonusu olduğunda, dahası adı geçen ülkelerin bugünü değil ,tarihin derinliklerine çoktan gömülmüş geçmiş dönemleri sözkonusu olduğunda somut konuşulurken, sıra toplumumuzun bugünkü yaşayan ilişkilerine geldiğinde hep genel ve soyut konuşulur. Bu bir çelişki olsa bile, anlaşılır bir durumdur. Zira İngiltere'yi Marks, diğer ikisini sırasıyla Engels ve Lenin, yeterli açıklık ve somutlukta incelemiş ve çözümlemişlerdir. Kitap özetçisi yazarlarımız için bunları aktarıp üzerine boş gevezelikler etmek elbet bir güçlük taşımaz. Aynı şey Mao Zedung sayesinde Çin için yapılır. Çin'in 1920'lerde ve 30'lardaki iktisadi gelişme düzeyi ve sınıf ilişkileri sözkonusu olduğunda ayrıntıların kıvrımlarında çalımla gezinenler, Türkiye söz konusu olduğunda Çin toplumuna ilişkin tanımların ve Çin devrimine ilişkin şemaların adaptasyonundan öteye geçemezler. MDD'den kalma liberal burjuva ön yargıların üzerine kolayca oturduğu için, Mao Zedung'un "milli kapitalizm" kavramını hemen benimserler, "ilerici" özellikleri üzerine bir dolu sözederler ve "komprador" kapitalizm karşısında her vesileyle yüceltirler de, gerçekte bu tür bir kapitalizmin olup olmadığına, varsa eğer, toplumumuzun hangi gerçek ilişkilerinde ifadesini bulduğuna merak edip bakmazlar bile. Ama "bizimki gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde" bu tür bir kapializmin olduğundan kuşku duymazlar, olması gerektiğine "teori"nin gücüyle -buna iman gücü de denebilir- inanırlar.

TDKP Türkiye hakkında hiç mi somut konuşmaz, hiç mi somut tahlil yapmaz? Yapar elbet. Bir örnek olmak üzere, Kongre Belgeleri'nin en temel bölümlerinden biri olan, "Türkiye'nin Sosyo-ekonomik Yapısı ve Ulusal Demokratik Halk Devrimi" bölümüne bakalım:

"Emperyalizmin egemenliği, ona bağlı olarak komprador nitelikte bir kapitalizmin gelişmesi ve emperyalist sömürü ve baskı ve tekelci kapitalist ilişkilerin tasfiye edilmesi gerçeği, ülkemizde demokratik devrimin kapsamını genişletmiş, ama onun özünü değiştirmemiştir. o köylü-toprak devrimi olmaya devam eder. Çünkü emperyalist egemenliğin temeli feodalizm olmaya devam ettiği gibi, yarı-feodal bir ülkede emperyalizme karşı yürütülen mücadele de bir köylü-toprak mücadelesi olabilir" (*)

"Emperyalist egemenliğin temeli feodalizm", "köylü-toprak devrimi", "yarı-feodal bir ülke" vb., TDKP, "ülkemiz" hakkında işte böyle, bu denli "somut" konuşur. Peki 1970'ler Türkiye'sinde TDKP'ye bunları düşündürtecek ve söyletecek ne vardır, ya da bir şey var mıdır? Bu tür sorular TDKP sözkonusu olduğunda bütünüyle anlamsızdır. Zira o somut gerçeklerden değil, soyut şemalardan hareketle konuşur. Onun için gerçekler, gerçek ilişkiler içinde değil, "**bugün de** tüm yarı-sömürge ve yarı-feodal ülke devrimcilerinin yoluna ışık tutan" soyut teorilerdedir. (**) Teori gerçeği kavramanın aracı ve yöntemi değil, kendisidir. Marksizm bir çözümleme yöntemi olsa bile , çözümlenecek şey gerçek ve yaşayan ilişkiler değil, cansız metinlerdir. Türkiye kapitalist gelişme yoluna geç girdiğine ve bunu esas olarak emperyalist sermaye ihracı temelinde yaşadığına göre, bu onun yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke olduğuna, olması gerektiğine yeterli bir

---

(*) *Bloch'a Mektup*, (Eylül 1890), *Seçme Yazılar*, c.3, s.591 (*Sol Yayınları*)

(*) *Kogre Belgeleri*, s.230

(**) *"...feodal toprak ağası sınıfı Çin'deki emperyalist tahakkümün temel toplumsal dayanağıdır ve köylüler Çin devriminin temel gücüdür."* Mao Zedung, *Seçme Eserler*, c.2, s.375, *Aydınlık Yayınları*.

kanıttır. Böyle olunca, gerçekte öyle olup olmadığına bakılmaksızın, ülkemizde "emperyalist egemenliğin temeli feodalizm" ve "emperyalizme karşı yürütülen mücadele de bir köylü-toprak mücadelesi olabilir" ancak. Başka türlü düşünmek, yineleyelim ki, "teori"ye -şemalara!- aykırı düşmek, marksizmden sapmak olur! Devamla, bu iktisadi temeliyle ülkemiz, hiç şüphesiz demokratik devrim aşamasında demektir ve, "*Bu devrim emperyalizm ve feodalizm ile halk kitleleri arasındaki temel çelişme (çelişmeler) üzerinde yükselmektedir*". *(Kongre Belgeleri*, s.229)

Gerçekten her şey ne kadar basit! Yeterki soyut şemalar, hazır reçetelerle hareket edilsin; o zaman, Türkiye devriminin sorunlarını çözmek, gerçekten de birinci dereceden basit bir denklemin çözülmesi denli kolay olur. Engels'in kulakları mı çınlar, yoksa kül olmuş kemikleri mi sızlar!

TDKP'ye, Türkiye toplumunun temel çelişki ya da çelişkilerini neye göre saptadığı, hangi tahlile dayandırdığı, örneğin bir "feodalizmle halk arasındaki çelişki"yi nereden çıkardığı sorulacak olsa, alınacak cevap örneğin şöyle olur:

"Tüm yarı-sömürge, yarı-feodal ülke marksistleri, yeni demokratik devrim gerçekleştirilinceye ve ülkelerini bağımsız ve demokratik bir ülke haline dönüştürünceye kadar, devrimin temel çelişkilerini emperyalizm ve feodalizmle halk arasınaki çelişmeler olarak tespit ederler."(*)

Dolayısıyla somut tahlile ne gerek var! Bu öylesine bir genellemedir ki, yalnızca TDKP'yi değil, onun aklına ve muhakeme tarzına uymak kaydıyla, kapitalist gelişme yoluna geç girmiş tüm bağımlı ülkeler marksistlerini somut tahlil gibi bir yükten kolayca kurtarır. Dahası, mutlaklaştırılmış bir aşama olarak "yeni demokratik devrim gerçekleşinceye kadar", bu tür ülke marksistlerinin, isterse aradan bir asır geçsin, dönüp kendi toplumlarında neler olduğuna, hangi temel değişikliklerin yaşandığına, yaşanıp yaşanmadığına bakmalarına gerek de kalmaz. TDKP'nin sözünü ettiği "marksistler"in kimler olduğu sorusunun cevabı olmak üzere, *Parti Bayrağı*'nın yukarıya aktarılan pasajını örnek olarak, Mao Zedung'dan aktarılma pasajlar izler. Böylece biz de kendi payımıza, bu dayanaksız boş genellemelerin, hazır formüllerin evrensel kaynaklarını gösterme yükünden kurtulmuş oluruz. Ama önemle belirtelim, Mao böyle genellemeler yapmaz. O daha çok belli bir tarihsel kesit ve belli bir coğrafya için ve somut konuşur. Bunu bir tarih teorisi düzeyine Mao değil, maocular çıkarır.(*)

Yukardaki türden genellemeler TDKP'de raslantı değil, tipiktir. O bu tür genellemeleri yalnızca kendi yaşadığı toplum için değil, çağdaş dünyanın çok büyük bir bölümü için yapar. Yalnızca dün ve bugün için değil, "yeni demokratik devrim gerçekleştirilinceye kadar", yani örneğin yarım asır sonrası için de, geçerli sayar.

Toplumsal yapı ve ilişkilere bu değişmez şemalarla bakıldı mı, demokratik devrim düşüncesinin de bunun üzerinde **mutlaklaştırılmış** bir tarzda, bir önyargı, bir saplantı derecesinde oturması kaçınılmaz olur. TDKP yazarları, "Çelişkiler Meselesi"nde, İ.Kaypakkaya'nın emek-sermaye çelişkisini de içeren "dört temel çelişme" düşüncesini eleştirirken şunları yazıyorlar:

"Çeşitli yazılarımızda ifade ettiğimiz gibi, sömürge, yarı-sömürge ülkelerde ulusal demokratik halk devrimi sürecinde iki temel çelişme vardır: Feodalizmle halk, emperyalizmle halk şeklinde olan ve içiçe geçen bu iki temel çelişkinin birarada çözülmesiyle ulusal demokratik halk devrimi bitecek, sosyalist devrim süreci başlayacaktır."

"Emekle sermaye, ya da burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişki, sosyalist devrim aşamasının temel çelişkisidir. Bir ülke, sosyalist devrim aşamına girmeden emek-sermaye ve proletarya-burjuvazi arasındaki çelişmenin temel çelişme haline gelmesinin imkanı yoktur. Bizim gibi (bizim gibi!) demokratik devrim aşamasında bulunan yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, emperyalizme halk, feodalizmle halk arasındaki çelişki kesin olarak çözümlenmediği müddetçe, emek-sermaye çelişmesinin toplumun temel çelişmesi haline gelmesi mümkün değildir." (**)

Demokratik devrimin Türkiye ve çağdaş dünyanın büyük bir bölümü için mutlaklaştırılması, emek-sermaye çelişkisinin de belirsiz bir geleceğe kadar **olgunlaşmamış tali bir çelişki** olarak görülmesinde ifadesini bulan bu tipik küçük-burjuva gö-

(*) *Parti Bayrağı*, sayı:2, s.20, Nisan 1978

(*) Mao "**günümüzdeki** Çin toplumu" hakkında konuşur: "*Emperyalizm ile Çinmilleti arasındaki çelişme ve feodalizmle geniş halk kitleleri arasındaki çelişme günümüzde Çin toplumunun temel çelişmeleridir.*" *Seçme Eserler*, c.2, s.369 (*Aydınlık Yayınları*)

(**) *Parti Bayrağı*, sayı:9, s.84, Kasım 1978

rüşü ilerde yeniden ele alacağız. Burada yalnızca TDKP'nin hazır reçetelerine, soyut formüllerine, dayanaksız genellemelerine, yani onun dünyaya bakışına, nesnel toplumsal gerçeği algılayışına, zamandan ve mekandan kopuk metafizik idealizmine bir örnek olsun diye veriyoruz. Tüm halkçı hareketimizin demokratik devrimi mutlaklaştırmada ifadesini bulan düşünüş şekli, özünde bundan çok farklı değildir. Halkçı hareketin küçük-burjuva sınıf yapısı ve toplumsal ortamları ile, emek-sermaye çelişkisinin üstünü örten, onu gelecek devrim aşamasına erteleyen görüşleri arasında dolaysız bir ilişki vardır. Toplumsal durumları, siyasal perspektiflerini belirlemiştir. MDD'nin güçlü ideolojik mirası ile çağdaş popülizmin evrensel etkisi ise bunu kolaylaştırmıştır.

Rus halkçısı Mihaylovski'nin, "Marksistler soyut bir tarihsel şemanın değişmezliğini açıkça söylerler" iddiası karşısında, Lenin, bunu iddia sahibinin Marks üzerine anlayış kıtlığına yorduktan sonra, yıllarca soyut gelişme şemaları üzerine teorik spekülasyon yapanlar için kulaklara küpe şu marksist bilimsel anlayışın altını çizer:

"Marksistler, Marks'ın teorisinden, yalnızca onun toplumsal ilişkileri aydınlatmak için mutlaka gerekli olan son derece değerli yöntemlerini koşulsuz alırlar ve, dolayısıyla da, ilişkiler üzerine yargılarının ölçütünü, soyut şemalarda ve buna benzer saçmalıklarda değil, bu yargının doğruluğunda ve gerçeğe uygunluğunda bulurlar."(*)

TDKP bu biricik doğru bilimsel tutumu anlayamamıştır. Biraz olsun anlayabilmiş olsaydı, 1930'lar Çin'i gibi geri bir tarım toplumunun, o tarihsel kesitte bir gerçek olan bu geriliğinin kavramsal ifadesi tanım ve formülleri, çağdaş Türkiye'ye adapte etmek saçmalığına düşmezdi. Kapitalist üretim ilişkilerinin ve bunun ürünü ve ifadesi modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir ülkede, "feodalizmle halk arasındaki temel çelişki" türünden görüşleri bu denli kolay, bu denli pervasızca savunamazdı.

Skolastizm ile dogmatizm ikiz kardeştirler. Bu iki metafizik idealist anlayış hep içiçe varolurlar, birbirinde ifade bulurlar. Skolastizm, TDKP'de, yalnızca temel görüşlerini oluşturma sürecinde değil, doğruluğunu kanıtlamada da bir yöntemdir. Bu en belirgin olarak soyut şemalardan türetilmiş görüşlerin, gerisin geri bu soyut şemalar yoluyla kanıtlanmasında ifadesini bulur. Feuerbach Üzerine Tezler'in ikincisini çok kimse bilir, ama TDKP yazarları bilmezlikten gelir. Savunulan görüşlerin doğruluğunun kanıtı tarihsel gerçeklere, varolan nesnel toplumsal ve iktisadi ilişkilere uygunluğunda değil, bizzat "teori"de aranır. Dahası bile var; spekülatif düşünce tarzı, nesnel gerçeği bir yana iterek fikirden fikir, kavramdan kavram türetmekle kalmaz, bu zincirin her bir halkasının geriye ve ileriye doğru bir ötekinin kanıtı olarak ele alır. Emperyalizm gerici olduğu için feodalizmi tasfiye etmez; feodalizm tasfiye olmadığı için köylü-toprak sorunu çözülmez; köylü-toprak sorunu çözülmediği için demokratik devrim gündemden çıkmaz; demokratik devrim gündemden çıkmadığı sürece emek-sermaye çelişkisi gündeme girmez. Bu zinciri ileriye ve geriye doğru uzatmak mümkündür ve bu yalnızca bir örnektir.

Bilimsel düşünüşün kavramlar aracılığıyla olanaklı olduğu, bilimsel çalışmanın kavramlar sayesinde yapılabildiği, belirli bir düşünce sisteminde kavramlar arasında diyalektik bir ilişki ve bütünlük olduğu vb. bilimin basit gerçekleridir. Nedir ki, bilimsel düşüncenin kavramları gerçek ilişkilerden soyutlanır, ve doğruluğunu, gerçeğe uygunluğunu göstermek sözkonusu olduğunda gerisin geri gerçeklik aracılığıyla yapılır bu. Kavramlar arası ilişki de, gerçekte, nesnel olgular arasındaki gerçek ilişkilerin yansımasından başka bir şey değildir.

TDKP'de olmayan tam da budur. Onun kavramları nesnel içerikten yoksundur, gerçek toplumsal ilişkilerde ifadesini bulan somut, canlı, yaşayan karşılıkları yoktur. Örneğin "feodalizm ile halk arasındaki temel çelişki" düşüncesi, Türkiye toplumunun nesnel toplumsal ve iktisadi ilişkilerinden değil, örneğin emperyalizm feodalizmi tasfiye etmez önermesinden yada "bizimki gibi yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde iki temel çelişki vardır" şeklindeki bir başka önermeden çıkarılır ve onlar aracılığıyla kanıtlanır. Kanıtlanması gereken şeyin kendisini kanıt olarak sunmak, skolastizmin en ayırdedici özelliklerindendir.

Örneğin şu, TDKP'de, hem bir düşünme ve hem de bir kanıtlama tarzıdır:

"Tekelci kapitalizmin feodalizm ile ittifak kurması, üretici güçlerin gelişmesini önlemesi ve feodal kalıntıların yaşamasını sağlaması, bu ülkelerdeki devrimin aşamasının demokratik devrim niteliğinde olmasını belirler". (*)

(*) "'Halkın Dostları' Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Savaşırlar?", Sol Yayınları, 3.baskı, s.78-79

(*) Parti Bayrağı, sayı:8, Ekim 1978, s.68

Bunun hemen üstünde ise o dönemler henüz savunulan "kızıl siyasal iktidar" tezinin maddi-iktisadi koşulları "tahlil" edilir:

"Tekelci kapitalizm ... bu ülkelerde (yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler!) sömürüsünü gerçekleştirecek ölçüde kapitalist gelişmeye 'izin verir' Feodalizm ile ittifak kurarak feodalizmin yaşamasına sebep olur, üretim araçlarının üretimini engellemesiyle de ülkenin sanayileşmiş bir ülke haline gelmesini ve feodal kalıntıların tasfiyesini önler. Böylece, ülkenin geri tarım ülkesi olarak kalmasını belirler. Emperyalizm tarafından belirlenen bu ekonomik ve sosyal yapı sebebiyle sanayi kapitalizminin temelleri üzerinde ülke çapında bütünleşmişbir kapitalist pazarın da oluşmasını imkansızlaştırır." (aynı yer)

Bunlar yüzyılın başı ya da örneğin 1920'ler Çin'i için söyleniyor sanılmasın. Hayır, hayır! Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için söyleniyor. Yazı 1970'ler Türkiye'si ve çağdaş dünyanın büyük bir bölümü hakkında konuşuyor. Nitekim bu tartışmanın sonuç bölümünde aynen şunlar söyleniyor:

"Türkiye emperyalizmin yarı-sömürgesi altında olduğundan ötürü, yarı-feodal bir ülkedir (Ne dil! ve ne kanıtlama!). *Tekelci kapitalizm tarafından belirlenen dengesiz ekonomik ve siyasi gelişme içinde bir ülke olan Türkiye, kızıl siyasi iktidarın kurulabilmesinin objektif şartlarını içinde barındırıyor. Bununla birlikte, kızıl siyasi iktidarların doğup yaşayabilmesi için, o günün somut koşullarında objektif ve subjektif şartlarının mevcut olması gerekir. Bu şartlar, tüm yarı-sömürge yarı-feodal ülkeler için geçerli olmak üzere, Mao Zedung tarafından tam olarak formüle edilmiştir."* (*)

Bunlar TDKP'de düşünüş ve kanıtlama tarzına sıradan örneklerdir. Ne düşünüş ve ne kanıtlama! Önce Mao Zedung'un dogmalaştırılmış düşünceleri hazır formül ve reçeteler olarak benimsenir. Sonra toplumsal gerçekliğimizin bu formül ve reçetelere uygun olduğu iddia edilir. Ve nihayet, bu iddianın doğruluğu tarihsel gerçeklerimiz aracılığıyla değil, bu formül ve reçetelerin alındığı o aynı metinler yoluyla ya da "kafadan" kanıtlanır! Bu dogmatik ve skolastik anlayışa, genellemeler ve mutlaklaştırmaların eşlik ediyor olması doğaldır. "Ülke çapında bütünleşmiş bir kapitalist pazarın oluşması imkansızlaşır"! Bunu söyleyenlerin yeryüzünde ve yirminci yüzyılın son çeyreğinde yaşadıkları düşünülebilir mi?

Lenin Rus öznelcisi Mihaylovskiye şunları da hatırlatıyordu:

"Hiçbir marksist, sosyal-demokrat görüşlerini, teorinin gerçekliğe ve belli toplumsal ve ekonomik ilişkilerin, yani Rusya'nın toplumsal ve ekonomik ilişkilerinin tarihine uygunluğundan başka bir şeye dayandırmamıştır: Başka türlü de yapamazdı, çünkü teori konusundaki bu istem, çok kesin ve açık bir biçimde bizzat "marksizm" in kurucusu tarafından - Marks tarafından- açıklanmış ve tüm öğretinin temel taşı yapılmıştır." (*)

Demiştik ya, TDKP'de işler daha "temel"den aksamış, ters gitmiştir.

TDKP'nin eklektizmi üzerine de kısaca bir kaç şey söylemek gerekiyor. Aslında çizgisinin bu temel özelliğini vurgulamak, şu dönem özellikle önemlidir. Zira eklektizm her zaman bir oportünist tornistan, eski çizgiyi reforme etme, bugün yanlışlığı en çıplak biçimde ortaya çıkmış bazı görüşlerden arındırarak olumlama imkanı da demektir. Örneğin, *"yarı-sömürge, yarı-feodal ülkemizde meta üretimi temeli üzerinde genel olarak kapitalizm egemen bir duruma geldi* (**) eklektik tanımından, "yarı-feodal" ibaresini attınız mı, hayli mesafe almış görünürsünüz. Oysa o tek kelimelik ifade, TDKP'nin sosyo-ekonomik yapı konusundaki görüşlerinin en özgün yanı, tüm tahlilinin temelidir. O kısacık ifade temel teorik bir yaklaşımın, bir tarih teorisinin simgesidir. Devrim anlayışı tam da bu ifadenin taşıdığı zengin muhteva üzerine oturur. Bazı ifade ya da "sızıntı"ları ayıklayarak -örneğin Mao Zedung eleştirisinde olduğu gibi- "bütünlüklü çizgi"sini olumlamak, böylece kendi ilerleyişini engellemek gibi kendi payına talihsiz gelenekleri de olan bir hareket olduğu için, TDKP çizgisinin bu yanına değinmek daha bir gereklidir.

Öte yandan, bu yanını görmeden ve gözetmeden TDKP çizgisini anlamak da olanaksızdır. Bu çizgi genel olarak eklektiktir. Hem teorik temeliyle, hem siyasal sonuçlarıyla. Hem teoriye yaklaşımıyla, hem toplumsal gerçeğe yaklaşımıyla. TDKP çizgisi, Engels'in bu gibi durumlar için kullandığı o çok güzel deyimiyle, tam bir "seçmeci dilenci çorbası"dır. Bu çorbanın aşçılarından biri yıllar sonra şunları yazdı: *"Bir yandan emperyalizmin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde mevcut düzenin egemen sınıflarıyla ittifaka girmesine karşın, sermaye ihracı vb. yollarla kapitalizmi geliştirdiğini,*

(*) *Parti Bayrağı*, sayı:8, s.86

(*) *"'Halkın Dostları' Kimlerdir ..."*, s.77

(**) *TDKP Programı, Kongre Belgeleri*, s.277

kapitalizm öncesi üretim biçimlerini zayıflattığını kabul edip öte yandan teorik olarak bu ülkelerde demokratik devrim zafere ulaşmadıkça feodal, yarı-feodal ilişkilerin devrimin özünü, devrim aşamasını belirleyecek kadar varlığını sürdüreceğini, tasfiye edilemeyeceğini savunmak bir paradokstu."

Bunun aslında TDKP'nin bütün bir çizgisinin temel niteliği olduğu, "bütünlüklü çizgi"nin baştan başa bir çelişkiler, tutarsızlıklar yığını, bir "paradoks"lar toplamı olduğunu kavramak "teorisyen"imizin kavrayış düzeyini aştığı için, bu söylediklerinden de, yalnızca birkaç ay sonra yüzgeri etti, eski çizgisine iman tazeledi.

Teorik dogmaların, kaynaklarını artık bildiğimiz donmuş ideolojik önyargıların çıplak toplumsal gerçeklerle çatışması, TDKP'deki eklektizmin temelidir. Bu çatışma ve çelişkiyi çözmek, hiç değilse hafifletmek için, TDKP bir taraftan teoriyi, öte yandan nesnel toplumsal gerçekleri zorlamış, deyimi hoş görün, adeta iğdiş etmiştir. Her türlü kabul, her türlü redle içiçedir. Önce doğru bir teorik görüş aktarılır; hemen ardından , o ünlü "ama" ya da "ancak"larla başlanarak, bu görüş kendi kuruntusu ya da Yön-MDD kaynaklı önyargılara feda edilir. Türkiye'nin toplumsal gerçekleriyle ilgili bazı olgular kabul edilir; hemen ardından, yine o aynı "ama" ya da "ancak"larla, bu kabul edilmiş gerçekler bir kere daha önyargılara feda edilir. Aynı sayıda değişik yazılar, hatta örneğin sosyo-ekonomik yapıya ilişkin Kaypakkaya eleştirisinde olduğu gibi, aynı yazının değişik bölümleri birbirini boşa çıkarır, tekzip eder. Eklektizm açık, net, tutarlı bir görüşten yoksunluğu ifade eder. Bu özelliği ile oportünizmin vazgeçilmez yöntemidir. Karşı eleştirileri göğüslemek ve "öteki gerçekleri" de kabul etmiş görünmek işlevi görür. Lenin, marksizmin oportünist çarpıtılışında, diyalektiğin eklektizmle çarpıtılmasına değinirken, eklektizmin bu işlevine dair şunları söylüyordu: *"Eklektizm, yığınlara aldatıcı bir doygunluk verir; sürecin bütün yönlerini, bütün gelişme eğilimlerini, bütün çelişik etkileri vb., hesaba katıyormuş gibi görünür; ama aslında, toplumun gelişmesi üzerine hiçbir tutarlı ve devrimci düşün vermez."* (*)

Bu sözlerin ışığında şu parçayı birlikte okuyalım: *"Feodal toprak ağaları giderek aynı zamanda burjuvalaşıyorlar ve bu ölçüde sanayi, ticaret gibi işlerle de uğraşmaya başlayarak komprador-laşıyorlardı. Ancak* (ancak!) *Türkiye gibi emperyalizme bağımlı geri bir tarım ülkesinde, bu tip bir kapitalist gelişmenin hiçbir zaman* (hiç bir zaman!) *feodalizmi tasfiye edemeyeceği ve yarı-feodal yapıyı unutmamak gerekir. Ama* (ama!) *yine de bu durum feodal üretim ilişkilerinin geniş ölçüde kapitalits üretim ilişkilerine dönüşemeyeceği ve yarı-feodal yapı içinde kapitalist üretim ilişkilerinin hakim bir özellik kazanamayacağı anlamına gelmez."* (*)

Tam bir "seçmeci dilenci çorbası"! Bir kez daha her türlü kabul, her türlü redle içiçe. Diyalektiğin eklektizmle çarpıtılmasına bir örnektir bu. Bir yandan toprak ağalarının burjuvalaştığı söylenir, ama öte yandan öteki yüzü köylülüğün farklılaşması, köylü yığınlarının proleterleşmesi, işsiz yığınlar olarak kentlere sürülmesi demekolan bu sürecin, hiç de, üstelik "hiçbir zaman" feodalizmin tasfiyesi anlamına gelmeyeceği iddia edilir. Gerekçe basittir. Çünkü "bizimki gibi" ülkelerde bu olmaz, olamaz da ondan! "Ama yine de bu durum feodal üretim ilişkilerinin geniş ölçüde kapitalist üretim ilişkilerine dönüşmeyeceği ... anlamına gelmez"!

Çık çıkabilirsen içinden. Ne diyordu Lenin: *"eklektizm, toplumun gelişmesi üzerine hiçbir tutarlı ve devrimci düşün vermez"*.

TDKP çizgisinden, bu çizgiyi işleyen yazılardan buna sayısız örnekler verilebilir. Kongre Belgelerinin "Türkiye'nin Sosyo-ekonomik Yapısı ve UDHD" başlıklı temel yazısı başlı başına bunun zengin bir örneğidir. Programın kendisi ise, bütün bir çizginin en yoğun ifadesi olarak, bu eklektizmin en özlü, en yoğun ifadesidir. Bunun üzerinde ayrıca durulacağı için, burada yalnızca hatırlatıyoruz.

Keyfilik, ilkeden yoksunluk, eklektizmin doğasından gelen bu tutumlara TDKP'de sıkça rastlanır. Bazen ölçü öyle kaçar ki, kişi bir de eski TDKP'liyse eğer, bir iç bunalımından kendini alamaz. Teorik-siyasal konulardaki tartışmalarda bir alışkanlık, bir davranış biçimi olarak TDKP, teorik ve pratik dayanaklarını keyfi ve ayıklayarak seçer. İşine gelmeyeni görmezlikten gelir, bir başka yerde, bir başka vesileyle işine geliyorsa, bu kez görür. Bu bazen aynı tartışmanın kendi içinde olur. Şefik Hüsnü eleştirisi buna bir örnektir. Şefik Hüsnü'nün kemalizm kuyrukçuluğu eleştirilirken, burjuvazinin gerici konumunu vurgulamak üzere, *"kapitalist üre-*

(*) *Devlet ve İhtilal, Bilim ve Sosyalizm Yayınları* (1976), s.27

(*) *UDHD* broşürü, s.65, Eylül 1978

Aynı görüşün programdaki ifadesi için bkz. *Kongre Belgeleri*, s.278

tim ilişkilerinin, proletaryanın giderek geliştiği, köylülük içinde sınıf farklılaşmalarının derinleştiği 1920'ler Türkiye'si" nden sözedilir.(*) Aynı döneme ilişkin aynı tartışmanın, bu kez Türkiye'nin hangi sınıflama içine sokulması gerektiğine ilişkin kısmında ise; "kurtuluş savaşı yılları Türkiye'si" Fas ile aynı kategoriye konur, "sanayinin hiç denecek kadar az geliştiği, proletaryanın hiç denecek kadar az olduğu bir ülke" olduğundan, *"köylülük içindeki sınıf farklılaşmasının derinleşme"* diğinden sözedilir. (**) Proletaryanın hiç denecek kadar az olduğu Fas gibi ülkelerde proletaryanın sınıf bağımsızlığı, hele hele devrimde önderliği de sözkonusu olamayacağına göre, Şefik Hüsnü'ye ilişkin burjuva kuyrukçuluğu eleştirisinin, bizzat kendi tarafından boşlukta bırakıldığı eleştirmenin aklına bile gelmez. (Keyfi ve seçmeci tutum, üzerine onca laf edilen TKP kuyrukçuluğunun aklanmasına varır.) Ama ne gam! Önemli olan tutarlılık değil, hasmı "mat etmek"tir. Tarihsel gerçeğe düşen, bu değişmez ihtiyaca göre eğilip bükülmektir.

Kapitalist gelişmenin kendiliğinden ve kaçınılmaz bir tarzda feodal ilişkilerde çözülme, çürüme ve giderek yok olmaya yol açması süreci, bu nesnel iktisadi süreç sözkonusu olduğunda, TDKP, hayır emperyalizm bunu "istemez", buna "izin vermez" der. Ama öte yandan, aynı İ.Kaypakkaya eleştirisinin 3.bölümünde İ.Kaypakkaya kemalistlerin kurduğu devlet tekellerinden sözetti diye, TDKP bu kez tam bir determinist kesilir, "irade"nin aczi üzerine döktürür. *"Bir takım sınıflar ve siyasetçiler iradi bir şekilde ve canlarının istediği tarzda ekonomi kanunlarının dışında rekabeti kaldıramazlar"* der. (***) Böylece de, kompradorlar ve feodaller ittifak ediyor diye, gelişen kapitalizmin feodalizmi tasfiye edemeyeceği iddiası boşlukta kalır. İlginçtir, her iki durumda da TDKP nesnel gerçeğe karşı direnir, soyut muhakeme ile iş görür. Birinci durumda, kapitalist gelişmenin kaçınılmaz olarak feodalizmin tasfiyesi sonucuna yolaçması gerçeğine gözlerini kapar. İkinci durumda, itiraz kabul etmez bir tarihsel olguyu, ekonominin objektif yasaları adına görmezlikten gelir.

*

TDKP'nin yöntemi konusunda söylenecek başka şeyler de var. Fakat buraya kadarki açıklamalarımız ondaki "yöntem zenginliği"ni her yönüyle yansıtıyor olmasa bile, özü ve esası konusunda yeterli bir fikir vermiştir inancıyla, bu kadarla yetiniyoruz.

2-"Nasıl bir kapitalizm?" sorunu

TDKP marksizm-leninizmin yalnızca bilimsel yöntemini değil, genel, evrensel yol gösterici teorisini de kavrayamamıştır. Yöntemi marksist teorinin temeli, canlı özüdür. Onları birbirinden ayırmak olanaksız olduğuna göre, birindeki kavrayışsızlığın kendini ötekinde de göstermesi son derece doğaldır. Marksizm ile ilgilenen ve onu temsil etmek iddiasındaki herkes gibi, TDKP yazarları da teorinin en genel bazı ilke ve tezlerini az çok bilirler, yazılarında sık sık yerli yersiz tekrarlarlar. Nedir ki doğru ele almak, kavramak ve uygulamak -bu farklı bir iştir. TDKP marksist-leninist teorinin gerçek içeriğine yabancıdır. O teoriyi Yön ve MDD Hareketinden miras önyargılar ve maocu yorum temelinde "kavramış"tır. Marks ve Lenin'i Mao üzerinden okumuştur. Böyle olunca marksizmin bir kısım açık tezleri bile onun elinde kendi asıl anlamı ve içeriklerini kaybeder, ucube dogmalar haline gelirler. TDKP'nin metafizik idealist yöntemiyle birleşen, onu tamamlayan kendine özgü teorik dogmaları vardır. Bunlar keyfi bir tarzda marksizme atfedilir, çoğu kere "marksizm-leninizmin bize öğrettiği gibi" sözleri eşliğinde sunulur. Oysa gerçekte bunlar onun kendi kuruntularıdır. 1960'lardan kalma liberal önyargıların bazı maocu formüllerle "sentez"i sonucu peyda edilmişlerdir. Leninist emperyalizm teorisinin bazı terim ve kavramları çarpıtılarak, asıl içeriğinden saptırılarak, olmadık anlamlarla bu dogmalara dayanak yapılmak istenmiştir. Bu aynı çaba, Komintern ve Stalin'in, 1920'lerde Çin devriminin somut sorunlarına ilişkin somut tanım ve vurgularının çarpıtılıp saptırılmasında, tüm bağımlı ülkeler için zaman ve mekan ötesi mutlak formüller, evrensel tarih şemaları düzeyine yükseltilmesinde de ifadesini bulur.

TDKP'nin en iddialı olduğu teorik konuların başında emperyalizm sorunu gelir. O sık sık, kuşkusuz haklı olarak, çağımızda proletarya devriminin tüm temel sorunlarının doğru bir ele alınışı ve çözümü ile, kapitalizmin emperyalizm aşamasına ilişkin leninist teorik tahlilin doğru kavranması arasındaki sıkı ilişkiyi, kopmaz bağı vurgular. Temel sorunlardaki yanlış yaklaşımların, tüm temel sapmaların Leninist emperyalizm teorisinin çarpıtılmasından ya

(*) *Parti Bayrağı*, S:2, s.81
(**) *Parti Bayrağı*, S:3, s.72-73
(***)*Parti Bayrağı*, S.9, s.72

da doğru kavranmamasından kaynaklandığını belirtir, ideolojik hasımlarını bununla itham eder. Oysa TDKP'nin kendisi, tam da bu en iddialı olduğu konuda hasımlarına atfettiği aynı kusurlarla da malûldür. Onun, özellikle iktisadi konulardaki görüş ve tahlilleriyle burjuva liberalizmine tehlikeli bir şekilde açık küçük-burjuva halkçı çizgisinin temelinde de, leninist emperyalizm teorisinin yanlış, çarpık ve mekanik kavranışı yatar. Emperyalizmin küçük-burjuva gerici-ütopyacı eleştirisi, leninist tahlilin saldırı hedeflerinden biriydi. Lenin'le alay edercesine, TDKP bu tahlili emperyalizmin küçük-burjuva eleştirisinin dayanağı yapmaya kalktı.

19.yüzyıl, kapitalizmin serbest rekabet ve dünya pazarı çağıydı. 20.yüzyıl, kapitalizmin tekeller ve dünya ekonomisi çağı oldu. İkincisi birincisinin yarattığı tarihsel ve iktisadi temeller üzerinde yükseldi; gelişmesinin, bazı özellikleriyle dönüşmesinin, yeni bir aşamaya ulaşmasının ifadesi oldu. Rekabet gelişerek, böylece üretimin ve sermayenin yoğunlaşmasını besleyerek tekele dönüştü. Sanayi sermayesi ile banka sermayesinin birleşip kaynaşmasıyla oluşan ve tekelci egemenliğin temelini oluşturan mali sermaye, ağlarını dünya ölçüsünde ördü. Binlerce yıldan beri tarımsal yalnızlık içinde yaşayan "tarihin kenarında kalmış ulusları" kapitalist gelişmenin girdabına soktu ve bu gelişmeyi kendine tabi kıldı. Ulusal ekonomik çitleri parçaladı. Ulusal kapitalist ekonomileri tarihe gömdü, kapitalizmin dünya ekonomisi dönemi başladı. Çoğaltılabilecek tüm bu olgular üretici güçlerdeki muazzam bir gelişmenin ifadesi ve sonucuydular. Ve bütün bunlar, aynı zamanda ve bu aynı nedenle, proletarya devrimleri çağının tarihsel ve iktisadi temellerinin ifadesi oldular, sosyalizme geçişin maddi koşullarını oluşturdular. Tekelci kapitalizm kendisini doğuran rekabetçi kapitalizm karşısında tarihsel bakımdan büyük bir ilerlemeyi ifade etti. Onun gelişmesinin ileri bir safhası, en yüksek aşaması oldu. Tarihin diyalektiği işledi, gelişmesinin doruğu kapitalizmi tarihsel gelişmenin engeli haline getirdi. Gelişmesiyle sosyalizmin evrensel koşullarını yaratan tekelci kapitalizm, bu aynı nedenle evrensel planda gericiliğin temeli ve temel dayanağı oldu.

TDKP'de, geri ülkelerde durum farklıdır gerekçesiyle, uzantısı olarak gördüğü "komprador kapitalizm"in şahsında emperyalizme yöneltilen teorik eleştiriye, rekabetçi kapitalizmin, "milli sanayi kapitalizmi"nin yüceltilmesi eşlik eder. Emperyalizmin bu tür bir küçük-burjuva eleştirisi, "ulusal kapitalizm" hakkında gerici-ütopik hayallere kaynaklık etmekle kalmaz, kapitalizmin egemen olduğu bir toplumda proletaryayı burjuva demokratik hayallerle oyalama ve böylece onu burjuva reformizminin yedeği haline getirme sonucuna yol açar. "İlerici" bir potansiyel atfedilen sözde ulusal kapitalizmin "ilerici" temsilcisi olarak burjuvazinin belirli tabakalarıyla ittifak aramaya, dolayısıyla da sınıf işbirliğine ve kuyrukçuluğa götürür. TDKP'nin emperyalizm eleştirisi iktisadi içeriği ile burjuva-liberal hayallerin ve siyasal sonuçlarıyla küçük-burjuva kuyrukçuluğunun zeminidir.

TDKP'de niyetleri aşan sonuçlar da besleyen bu tür bir eleştirinin temelinde "iki tür kapitalizm" ayrımı ve "komprador kapitalizm" kavramı yatar. Şöyle de diyebiliriz; TDKP bazı genel teorik yanılgıların sonucu olarak bu tür bir ayrıma ve kavrama ulaşmamış, tersine, bu ayrımı ve kavramı veri alarak ve bunlara tarihsel ve teorik dayanaklar arayarak, bu arayış ve çaba içinde teorik yanılgılara sürüklenmiştir. Bu "veri" görüşlerin "devralınan miras"ın bir parçası, Yön ve MDD Hareketlerinden kalma kökleşmiş önyargılar olduğunu I.Bölümde görmüştük. Marksizmin klasiği olarak benimsenen Mao Zedung'da da benzer bir ayrımı ve kavramı bulunca TDKP "teorisyenleri", buna teorik dayanaklar aramaya, tarihsel bir temel ve teorik bir içerik kazandırmaya giriştiler. Emperyalizme ve genel olarak çağa ilişkin leninist teorik tahlilin keyfi ve mekanik yorumuyla bu işi başardıklarını sandılar ve ulaştıkları özünde gerici sonuçları, kendi teorik-siyasal çizgilerinin temel taşları yaptılar. Onlar için gerçeğin kaynağı "gözlerimizin önünde olup bitenler", nesnel toplumsal süreçler değil de bizzat "teori"nin kendisi olduğu için, yanılgıları konusunda hayli uyarıcı olabilecek çağdaş olgular ve toplumumuzun çıplak gerçekleri karşısında oralı olmadılar. Bunlardan sözetmesine ettiler de, kendileri kuruntularının ürünü teorik dogmaları ileri sürerek, bu sözedişin anlamını hiçe indirdiler. O çok sık kullanılan "ama"lar "ancak"lar TDKP'de genellikle nesnel gerçeklerin önyargılara, dogmalara kurban edilmesine hizmet etti.

İki tür kapitalizm ayrımı ya da gelişen kapitalizmin niteliği sorununa ilişkin görüş, TDKP'de temel görüşlerden yalnızca biri değil, tüm temel programatik görüşlerin temelidir de. Genel çizgisinde "yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler" genel formülü ölçüsünde önem taşır. Zaten sözkonusu görüş ile formül

birbirine sıkı sıkıya bağlıdırlar. Karşılıklı olarak birbirini doğururlar ve doğrularlar.

Bu görüşün TDKP için taşıdığı önemi daha yakından görelim.

Lenin'in şu çok bilinen pasajını TDKP yazarları da bilirler ve, bağımlı ülkelerde ve Türkiye'de kapitalist gelişmeye ilişkin her tartışmada aktarırlar ya da hiç değilse anarlar: " *İhraç edilmiş sermaye, ihraç edildiği ülkelerde, kapitalizmin gelişmesini etkiler, hızlandırır. Böylece, sermaye ihracı, ihracatçı ülkelerdeki gelişmeyi bir parça durdurma eğilimi taşısa da, bunun, bütün dünyadaki kapitalizmi derinlemesine ve genişlemesine geliştirmek pahasına olduğunu unutmamalı.*" (*)

Lenin'in bu kadar açık işaret ettiği ve tarihsel sürecin de bir o denli açık olarak sergileyip kanıtladığı bir olguyu, önyargıların yükü ne olursa olsun, TDKP yazarlarının "unutma"sı gerçekten güç olurdu. Ne var ki onlar bunu, bu kadarını akılda tutmayı öyle çok önemli görmezler. Zira onlar için asıl "önemli olan", I.Bölümden de hatırlanacağı gibi, gelişen kapitalizmin niteliğidir. *"Bu kapitalizm hangi temellerde yükselmektedir ve bunun feodalizmle ilişkisi nedir? Tartışılan şey budur."* (**)

Bu özgün yaklaşım konuya ilişkin her tartışmada yinelenir, ayrım noktası kabul edilir, "tartışmanın düğüm noktası" olarak tanımlanır. Örneğin M.Çayan mı eleştiriliyor, önce Lenin'in yukardaki pasajı aktarılır ve hemen ardından şunlar eklenir: *"Lenin'in belirttiği gibi, emperyalizm, bağımlı ülkelerde kapitalizmi geliştirir. Ancak bu kapitalizm, nasıl bir kapitalizmdir ve devrimin gelişmesiyle bu kapitalizm arasındaki bağın niteliği nedir? Hareketimiz, üzerinde titizlikle durduğu bu sorunu, bir de küçük-burjuva ihtilalcilik karşısında incelemeyi gerekli görüyor"*(***) (abç). Yine örneğin PDA mı eleştiriliyor, Lenin'in pasajı bir kez daha aktarılır ve aynı özgün vurgu hemen arkasından eklenir: *"Burda önemli olan nokta, emperyalizmle feodalizm arasındaki ittifakı unutmaksızın, genel olarak emperyalizm, özel olarak da sermaye ihracının, ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişmesini hangi yönde etkilediği ve nasıl bir kapitalizm geliştirdiğidir."* (****)

Örnekleri çoğaltmak olanaklı, fakat gereksizdir. Özgün olan vurgu yeterince açıktır: Önemli olan kapitalist gelişmenin kendisi, sosyal ve siyasal sonuçları değil, özellikleridir. Bu kapitalizmin "hangi temellerde" yükseldiği, "nasıl bir kapitalizm" olduğudur. Feodalizmle ve dolayısıyla da devrim sorunuyla 'bağı'dır. Üzerinde 'titizlikle' durulan sorun budur.

Çizgisini anlamanın ve sınıf karakterini çözümlemenin "düğüm" noktalarından biri olduğu için, TDKP eleştirisinde üzerinde önemle, "titizlikle", durulması gereken sorun da aslında budur. Bu özgün görüşün küçük-burjuva sınıf konumu ve devrim anlayışıyla olan "bağı"dır. TDKP'nin küçük-burjuva devrim teorisinin temeli tam da bu özgün kapitalizm görüşüdür. Bu sorun üzerinde bunca ısrarlı durması, burjuva demokratik devrim saplantısına, demokratik önyargılarına haklı gerekçeler, toplumsal yaşamımızda maddi-iktisadi dayanaklar arama ve yaratma kaygısıdır. Bu kötü niyetten değil, toplumsal konumundan kaynaklanmaktadır.

Gelişmekte olanın "nasıl bir kapitalizm?" olduğu sorusunun ve bunun ifade ettiği sorunun, 1960'lar Türkiye'sinde, kemalist sol aydınlarımızın ve onların ideolojik baskısı altında olan "sol hareketimiz"in temel tartışma konusu -"tartışmanın düğüm noktası"!- olması dikkate değer bir olgudur. O zamanlar kapitalist gelişmenin ortaya çıkardığı ve hayli ilerlettiği modern sınıf ilişkileri ve çelişkileri, bunun anlamı ve sosyal-siyasal sonuçları değil de, bu kapitalizmin ne tür bir kapitalizm olduğu, "hangi temellerde geliştiği", gerçek bir gelişmeyi, gerçek bir sanayileşmeyi ifade edip etmediği tartışılırdı. Orta sınıflara mensup bu burjuva aydın kitlesinin karşı çıktığı kapitalizmin kendisi değil, "bağımlı", "çarpık", "montajcı", "kapkaççı" vb. özellikleriydi. Hedef çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktı. Bu ise kalkınmak ve sanayileşmek demekti. Oysa batının klasik kapitalizminden farklı olarak, kendi iç dinamizmiyle değil de, bağımlı ve çarpık gelişen, feodal kalıntıların tasfiyesini geciktiren, ağır sanayiyi kurmamızı engellemekle gerçek bir sanayileşmemizi engelleyen, bu arada "tüten bacalar"dan oluşan milli sanayimizin -milli kapitalizm!- ve onun temsilcisi "ilerici" milli sanayicimizin -milli burjuvazi!- gelişmesini frenleyen mevcut bağımlı (çarpık, komprador) kapitalizm, bizi çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktan alıkoymaktaydı. "En önemli nokta" buydu, bu gerçeği anlamaktı. Zira bunu anlamak, gündemdeki sorunun emperyalizm ve feodalizmi

(*) *Emperyalizm*, Sol Yayınları, 7.baskı, s.78

(**) *Devrimci Yol Dergisinin Genel Eleştirisi*, *Parti Bayrağı*, sayı: 10, Aralık 1978, s.45

(***) *Parti Bayrağı*, sayı:4, Haziran 1978, s.49

(****) *Parti Bayrağı*, sayı:13-14, Mart-Nisan 1979, s.37

tasfiye etmek olduğunu anlamak demekti. Bunu anlamak, Türkiye'de "sosyalizmin bugünkü temel meselesinin", anti-emperyalist, anti-feodal devrim olduğunu anlamak demekti. Sosyalizmin kendisi 'yarın'ın meselesiydi. Mevcut kapitalizmin niteliğinin bir sonucu olarak proletarya-burjuvazi çelişkisi henüz olgunlaşmamıştı ve bunun ifadeettiği çatışma yarının bir sorunu olabilirdi ancak. Bugün için, "klasik proleter-burjuva mücadelesinin sloganlarını öne çıkarmak" güçleri dağıtmak ve zayıflatmak demekti vb. (*)

Demek oluyor ki, yalnızca muhtevasını oluşturan liberal-milliyetçi önyargılar değil, "nasıl bir kapitalizm?" sorusu ve sorunun kendisi de "devralınan miras"ın bir parçasıdır.

Muhtevasına ve yarattığı siyasal sonuçlara geçmeden önce, kapitalist gelişme sorununa bu tür bir bakışın, sorunun bu tür bir konuluşunun ilkesel anlamı üzerinde durmak gerekiyor. Bu bir marksistin bakışı değildir, olamaz. Bir marksist proleter sınıf bakış açısına bağlı kaldığı sürece, sorunu "nasıl bir kapitalizm?" sorusu temelinde ifade etmez, devrim sorununa bu sorudan hareketle bakmaz, hele hele bunu "tartışmanın düğüm noktası" asla yapmaz. Bu bir marksistin değil, en iyimser ve yumuşak ifadeyle milliyetçi bir küçük-burjuvanın bakışıdır. Kapitalizmin niteliği, türleri, hangi temelde yükseldiği, iç dinamiğe dayanıp dayanmadığı, "bağımsız" bir sanayileşmeye yol açıp açmadığı, "gerçek" bir kalkınmayı sağlayıp sağlamadığı vb., bu bir kısmı yapay, ya da, kapitalizmin evrensel bir sistem yarattığı, ulusal kapitalist ekonomiler döneminin tarihe karıştığı, kapitalizmin bir dünya ekonomisi haline geldiği bir gelişme çağında boş hülyaların ifadesi soruları temel sorun yapmak, burjuva bakış açısının sınırları içinde kalmaktır. Kapitalizmin belirli türleri ve burjuvazinin belirli kesimleri hakkında hayaller beslemek, dolayısıyla burjuva bir perspektif ve politika alanında hareket etmektir. Soruna proletaryanın sosyal kurtuluş mücadelesi açısından değil, "ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması" hedefinden bakmaktır. Sözkonusu sorular ve sorunu bu hedeften bakanların gündeme getirmiş olması raslantı değil, eşyanın doğası gereğidir.

Bir marksist, kapitalist gelişmeye, ulaştığı düzey ve böylece sınıf ilişkilerinde yarattığı değişimler ve sınıf mücadelesi için yarattığı yeni koşullar açısından bakar. Toplumda modern sınıfların oluşumuna, proletaryanın gelişmesine, kırsal kesimdeki farklılaşmaya, ve proleterleşmeye, tüm bunların birarada proletaryanın siyasal iktidar mücadelesi için yarattığı olanaklara bakar. Niteliği ne olursa olsun her kapitalist gelişme kendiliğinden ve kaçınılmaz olarak bu sonuçlara yolaçar. Dikkatleri bu sonuçlardan bu kapitalizmin hangi temelde geliştiği ya da ne tür bir kapitalizm olduğu sorusuna kaydırmak, kapitalist gelişmenin yarattığı modern sınıf ilişkilerini ve çatışmasını küllemeye, gizlemeye çalışan bir liberalin tutumu olabilir. Maddi olguların gücü karşısında Türkiye'de kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu gerçeğini kabul etmekle birlikte, o ünlü "ancak"la başlayıp, bu egemen kapitalizm "komprador" ya da "bağımlı" olduğu için toplumumuzda emek-sermaye çelişkisi olgunlaşmamıştır ve tali bir çelişkidir diyen halkçılarımız, bu liberal tuzağa düşüyorlar. Liberallerin sorusu ve sorunuyla bakanlar, kaçınılmaz olarak onların sonuçlarına varıyorlar.

Başlangıçta Rusya'daki kapitalist gelişme nesnel olgusunu kabul etmemekte direnen narodnik teorisyenler, sonradan bu gelişme itiraz kabul etmez bir olgu haline gelince, bu kez bunun ne tür bir kapitalizm olduğu, Batıdaki klasik kapitalizmin özelliklerini taşıyıptaşımadığı, onun yarattığı ilerici sonuçları yaratıp yaratmadığı türünden sorunları tartışmaya başladılar. Rusya'daki kapitalist gelişme, "bırakın 'tarihsel görevini' yerine getirmeyi, kendi gelişmesini kendi sınırlamaktadır", iddiasında bulundular. Bu mantık ve iradeci yaklaşım tarzı, komprador tekelci kapitalizm feodalizmi tasfiye etmez, tersine yaşatır, böylece ve bu yolla "gerçek" bir kapitalist gelişmeyi de engellemiş olur, diyenlerin mantık ve yaklaşımına ne çok benziyor. Bu benzerliğin ortak temeli, iradeci yaklaşımın yanısıra, kapitalist gelişme sorununa sınıf ilişkileri ve mücadelesi için yarattığı sonuçlar açısından bakmak yerine, bizzat taşıdığı nitelikler açısından bakmaktır. Aslında bu önemli, bu ilkesel ayrım noktası, marksistleri, yalnızca kapitalist gelişme olgusuna direnen ya da onu küçümseyen narodnik liberallerden değil; bu olguyu bütün çıplaklığı ile kabul etmekle birlikte, bununla yetinen, ötesine, yani bir marksist için asıl önemli olan yanına, kapitalist gelişmenin sonuçlarına bakmayan türden liberaller-

---

(*) "... *emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı milletçe mücadeleye kesin öncelik tanımak ve onu proleter-burjuva mücadelesinden dikkatle ayırmak, kanımızca, hayati bir meseledir. Bu konuda teorik vuzuhsuzluk, zararlı olmaktadır.*"

D.Avcıoğlu Parça olarak aktaran R.N. İleri, *Mihri Belli Olayı*-I, s.31

den de ayırır. Bunu bir marksist ile bir objektivistin bakışı arasındaki farklılık olarak tanımlayan Lenin, büyük bir görüş keskinliği ile daha 1895'de, o zamanlar henüz "marksist" olan Struve ve benzerlerinin sahip oldukları bu objektivist bakışaçısıyla gelecekte sürüklenecekleri konuma işaret eder. (*)

Yüzyılın başında sömürge ve yarı-sömürge ülkeler kapitalist gelişme düzeyi bakımından henüz çok geri bir konumdaydılar. Çok büyük ölçüde, feodal ve yarı-feodal üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri tarım toplumlarıydı bunlar. Emperyalist sermaye ihracı bu ülkelerde kapitalist gelişmeyi hızlandırarak onların bu tarımsal yalnızlıklarını bozmakla kalmadı, tam da bu aynı süreç yoluyla emperyalist baskı ve sömürüye karşı ulusal direnişlerini de uyardı. Kapitalist gelişmenin hızlandırdığı ulusal gelişme, ulusal bilince ve kurtuluş savaşlarına yol açtı. Yüzyılın başında devrimci marksistler geri ülkelerdeki kapitalist gelişmenin özellikleriyle değil, bu temel tarihsel sonucuyla ilgilendiler. Lenin, kitabının "Emperyalizmin Eleştirisi" bölümünde bu sonuca işaret etti (s.146-147). Aynı dönemde yazdığı *Proletarya Devriminin Askeri Programı* başlıklı makalesinde, şunları yazdı: *"Emperyalizmin başlıca özelliklerinden biri, en geri ülkelerde kapitalist gelişmeyi hızlandırması ve ulusların ezilmelerine karşı verilen savaşımı yaygınlaştırması ve yoğunlaştırmasıdır "*(**)

Komintern II.Kogresi (1920) Uluslar ve Sömürgeler Sorununu Lenin önderliğinde etraflıca tartıştı. Lenin yaptığı konuşmada, *"Emperyalizm döneminde, uluslar ve sömürgeler sorununun çözüme bağlanmasında somut iktisadi gerçekleri gözönünde bulundurmak, soyut kavramlardan değil de somut gerçeklerden hareket etmek, proletarya için ve III.Enternasyonal için özellikle önemlidir"*, (*) dedi. Lenin konuşmasında ve tezlerinde geri ülkelerdeki kapitalist gelişmenin "komprador" özelliklerine tek kelimeyle değinmedi. Önemli olan kapitalizmin ve proletaryanın somut gelişme düzeyi ve bunun ulusal kurtuluş savaşı sürecinde proletaryanın stratejisi ve taktiği açısından taşıdığı önemdi. Lenin'in tezleri kapitalizmin az çok geliştiği ülkeleri değil de, "sanayi proletaryası hemen hemen olmayan" ülkeleri esas aldığı için birincilere ilişkin olarak Roy'un "tamamlayıcı tezleri" hazırlandı ve benimsendi. İki tür kapitalizm ayrımı ve "milli kapitalizm"in ilerici özellikleri hakkında liberal vaazlar üzerinde durmak bir yana, bu ülke halklarının, "iktisadi gelişmenin kapitalist aşamasını" yaşamak zorunda olmadığı vurgulandı ve proletaryanın buna ilişkin strateji ve taktiği tartışıldı. Milli burjuvazi sorunu sözde "ilerici" iktisadi temeliyle değil, ulusal kurtuluş sürecinde oynayabileceği kısmi ilerici siyasal rolüyle ele alındı.

Sömürge ve bağımlı ülkelerde devrim sorununu 1925 yılında bu kez Stalin ele aldı. Soruna bir kere daha kapitalizmin ve proletaryanın gelişme düzeyi açısından baktı. O dönemdeki gelişme düzeylerini esas alarak ülkeleri bu açıdan üçe ayırdı ve proletaryanın strateji ve taktiğini bu ayrıma göre saptadı. Stalin, bu ülkelerde devrim sorununu soyut kavramlardan değil de somut gerçeklerden hareketle çözümledi. Evrensel şemalar çizmedi. "Bu ülkelerin varlık ve gelişmelerinin ayırıcı özellikleri nelerdir?" diye sordu ve yanıtlarını sıralarken, "nasıl bir kapitalizm?" sorusunun yarattığı "düğüm"ü tek kelimeyle anma gereği duymadı. Ama o gün için sıraladığı bir dizi ayırıcı özelliğin, örneğin üçüncüsünü şöyle formüle etti: *"Bu ülkelerin bazılarında, örneğin Hindistan'da, az çok kalabalık bir yerli proleter sınıfı doğuran ve belirleyen kapitalizm, hızlı bir ritm ile büyür"*.(**) Bir marksist-leninist olarak Stalin için asıl önemli olan gelişen kapitalizmin şu ya da bu özelliği değil, gelişmesiyle birlikte yaratıp geliştirdiği proletarya idi. Nitekim bundan gerekli siyasal sonuçları da çıkararak, böyle kapitalizmin az çok hızlı büyüdüğü ülkelerde, proletaryanın strateji ve taktiğindeki farklılıklara işaret etti.

(*) *"Objektif olma taraftarı kimse belli bir tarihi oluşumun zorunlu olduğundan söz eder. Maddeci ise, hem belli bir iktisadi ve sosyal teşekkülün varlığını, hem de bu teşekkülün doğurduğu birbirine zıt, birbiriyle çatışan ilişkilerini inceden inceye gözler. Birbiri ardından gelen olaylar dizisinin zorunluluğunu ispat etmekle, objektiflik taraflısı her zaman bu zorunluluğu savunan birkimse durumuna düşmek tehlikesiyle karşılaşır. Maddeci sınıf zıtlıklarını değerlendirir, böylelikle de kendi görüşünü tayin etmiş olur. Objektif olmak taraflısı kimse 'yenilmesi mümkün olmayan tarihi eğilimler'den dem vurur. Maddeci, filanca ya da falanca iktisadi rejimi, öteki sınıflarda şu ya da bu somut muhalefet şekillerini doğurmak suretiyle, yöneten sınıftan sözeder..."* Halkçı İktisat, Birlik Yayınları, s.102-103

(**) *Sosyalizm ve Savaş*, 5.baskı, s.60, *Sol Yayınları*.

(*) *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, 6.baskı, s.221

(**) *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu*, 3.Baskı, s.262, *Sol Yayınları*

Bunlar yüzyılımızın ilk on yıllarından örnekler. (Örnek alınması gerekenin somut çözümlerin kendisi değil, anlamı, mantığı, yol gösterici ilkeleri olduğunu belirtmek bile gereksiz.) Şimdi aynı yüzyılın son on yılındayız. Yüzyılın başı ile sonu arasındaki uzun ve yoğun tarihsel dönemde çok şeyler yaşandı. Proletaryanın şu veya bu ülkedeki somut tarihsel görevlerine, **somut iktisadi ve toplumsal gerçeklerin** ışığında bakmak durumunda olan marksist-leninistlerin, bu "yaşananlar"ı hesaba katmadan, proletarya devriminin strateji ve taktiğini isabetle saptayamayacakları yeterince açıktır. Dünün daha çok feodal ve yarı-feodal nitelikte toplumsal yapılara sahip ülkeleri, kapitalist gelişme düzeyi bakımından, yüzyılın başıyla kıyaslanmayacak büyük ilerlemeler kaydetmiş bulunuyorlar. İçlerinden bir çoğu kapitalizmin egemen olduğu az çok gelişmiş ülkeler haline geldiler. Dün, sömürge ve bağımlı ülkeler için ulusal kurtuluş süreçlerinin, burjuva demokratik hareketlerin tipik olduğu bir dönemde bile, "nasıl bir kapitalizm"e değil, sonuçlarına bakılıyordu. Bugün, burjuva kurtuluş süreçlerinin istisnai hale geldiği, deyim uygunsa "tarih oldu"ğu bir dönemde, nasıl bir kapitalizm sorununu "düğüm noktası" yapmak, burjuva gelişmeye ilişkin bitmeyen küçük-burjuva umutları ifade edebilir ancak. Özellikle yüzyılın ikinci yarısında hızlanan kapitalist gelişme süreçleri, dünün "geri" bir çok toplumunun bünyesinde, bu süreç içinde oluşup büyüyen, ve artık burjuva ulusla ortak bir yanı vedavası kalmamış, tersine onunla tam bir uzlaşmaz karşıtlık oluşturan, gelinen aşamada tarihsel görevi burjuva ilişkilerin kendisini geçmişe gömmek olan güçlü ve gürbüz bir proletarya yarattı. Bunun anlamını kestirmeden anlayabilmek için, 1920'ler Türkiye'sini bugünün Türkiyesiyle, dünün güçsüz ve cılız Türkiye işçi sınıfını bugünün ülke çapında kaynaşmaya başlayan sınıfıyla karşılaştırmak bile yeter. "Nasıl bir kapitalizm?" sorusu bu muazzam tarihsel gerçeğin önemini bir nebze olsun azaltabilir mi?

Dün, yüzyılın başında, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki kapitalist gelişmenin henüz başlangıç evresinde sözkonusu olan, bu gelişmenin ulusal kurtuluş için yarattığı olanaklardır. Bugün, yüzyılın sonunda, bir çok "geri" ülkenin **bugünkü gelişmişlik düzeyinde** artık sözkonusu olan, kapitalist gelişmenin yarattığı sosyal kurtuluş olanaklarıdır. Dün, oluşan ve uyanan ezilen uluslara kurtuluşun yollarını ve araçlarını hazırlayan "bağımlı kapitalizm", bugün **bazı ülkelerde** ulaştığı düzey ile, proletarya ve burjuva toplumun tüm ezilen ve sömürülen kesimlerine bu kez sosyal kurtuluş yollarını ve araçlarını hazırlıyor. Bu tarihin gelişme diyalektiğidir. Marksizmin canlı özü demek olan devrimci diyalektiğini bir yana bırakanların, tarihin diyalektiğini bilince çıkarmaları elbet beklenemez. Bu onları, "emperyalizmin uzantısı bir kapitalizm"e ilericilik atfetmemek adına kapitalist gelişmenin sonuçlarına gözlerini kapamaya, bunun sonucu olarak proletaryayı hala burjuva gelişmenin sorunlarıyla oyalamaya, burjuva-demokratik hayallerle sersemletmeye ve orta sınıfların yedeğine verecek bir gerici platforma sürüklüyor. Nasıl bir kapitalizm sorununu kapitalist gelişmenin sonuçlarını görmemeye ya da küçümsemeye dayanak yapmak, tamıtamına bir küçük-burjuva gericiliğidir.

*

orunun konuluş tarzına ilişkin bu söylenenlerden sonra, artık TDKP'in ünlü "düğüm"ü nasıl çözdüğüne, "nasıl bir kapitalizm?" sorusunun nasıl yanıtlandığına geçilebilir. Bu yanıtın içeriği ve siyasal sonuçları önemlidir. İçeriği TDKP'in sosyo-ekonomik yapı görüşünü, siyasal sonuçları devrim anlayışını verir. Birincisi hakkında aslında daha şimdiden hayli fikir sahibi olsak bile, üzerinde daha da durmamız gerekecek. İkincisi ise en önemli konudur, ve başlı başına bir başka bölüm olarak ele alınmak durumundadır.

(Devam edecek)

Ürdün'de halk zamlara başkaldırdı

H.Akarsu

Ortadoğu'nun ateş çemberi içinde bir "istikrar vahası" olarak nitelendirilen Ürdün'de, IMF'nin dayattığı ekonomik programa halk başkaldırdı. Benzin, tüpgaz, telefon, alkollü içki, motorlu araçların yıllık ruhsat ücretleri gibi bir çok mal ve hizmetlere %10-50 oranlarında zam yapılması son yıllarda giderek ekonomik bunalım içine düşen Ürdün'de bardağı taşıran son damlalar oldu. 18 Nisanda, ülkenin geri kalmış bölgelerinden olan Ma'an şehrinde halk ayaklandı. 3 gün içinde olaylar yarım düzüne şehre yayıldı. Sokaklara dökülen binlerce kişi "istikrar vahası"ndaki göreli politik istikrarı altüst etti. Karakollara, mağazalara saldırıldı. Çok sayıda bina ateşe verildi. Gösteriler kısa sürede iktidar aleyhine gösterilere dönüştü. Ayaklanan halk, -kendi deyimleriyle- güvenlik kuvvetleriyle çatışmalarında Filistin halkının çatışma yöntemlerini kullandı. Silahlı polis ve askerler binlerce göstericinin taşlı sopalı saldırıları, sokaklara kurdukları barikatlarla şaşkına döndü. Çatışmalarda 11 kişi öldü, 100'den fazlası da yaralandı. Kral Hüseyin, beklemediği bir anda ateşin içinde buldu kendini.

Ürdün, uzun yıllar Ortadoğu'daki çatışan güçlerin kavgasından yararlandı. Çeşitli politik dengeleri ülke içinde göreli bir politik istikrar ve göreli bir hızlı ekonomik kalkınma sağlama yolunda kullandı. Fakat düne kadar Ürdün'de politik istikrarı, ekonomik gelişmeyi sağlayan dış etmenler, politik dengelerdeki değişiklikler bugün istikrarsızlığın nedenlerine dönüştü. Ürdün burjuvazisi için artık deniz bitti.

Sözkonusu dış etmenler ve politik dengelerdeki değişiklikler bir kaç ana noktada toplanabilir:

* Lübnan'da 1975 sonrası başlayan iç savaş yüzünden Beyrut'ta üstlenmiş örgütlenmiş olan yabancı sermaye bankaları, acentaları, temsilcilikleriyle birlikte, daha güvenli bir ortam olarak gördükleri Ürdün başkenti Amman'a taşındı. Ürdün'deki ekonomik hayatı canlandıran bir etmen oldu.

* Ürdün, Irak-İran savaşında doğrudan Irak'ın yanında yer aldı. Ürdün limanları, açık deniz bağlantısı İran tarafından kesilen ya da güvensiz hale getirilen Irak'ın ihracat ve ithalatı için önemli limanlar haline geldi. Savaş süresince, Ürdün, bu yolla önemli gelir elde etti. Fakat, 1983 sonrası Irak dış ticaretini Türkiye ve Kuveyt üzerinden de yapmaya başlayınca, Ürdün'ün bu gelir kaynağı zayıfladı. Savaşın sona ermesiyle de önemini yitirdi.

* Üçüncü bir nokta; yabancı ülkelere, özellikle körfez ülkelerine Ürdün'den işçi göçü ve bu süreçteki değişikliktir. Petrol zengini Arap ülkeleri ve Körfez Şeyhlikleri Ürdün'den önemli sayıda işgücünü ithal etmişlerdi. Yurt dışına göçmüş 350.000 Ürdünlünün %85'i Arap Emir ve Şeyhliklerinde çalışıyordu. Ve bu işçilerin çoğunluğu Ürdün vatandaşı Filistinlilerdi. Petrol fiyatlarının yüksek olduğu dönemlerde bu işçiler Ürdün'e yılda ortalama resmi yollardan bir milyar dolar, gayri resmi yollardan da bir milyar dolar kadar döviz gönderiyorlardı. 1980'ler sonrası petrol fiyatlarının hızla düşmesi, dolayısıyla petrol zengini körfez ülkelerindeki ekonomik gerileme sonucu, işçilerin Ürdün'e gönderdikleri döviz miktarları azaldı.

(*) Ayrıca aralarında Suudi Arabistan'ın da bulunduğu petrol zengini Arap ülkelerinin İsrail'le sınırları olan Arap ülkelerine ve Ürdün'e 10 yıl süreyle ekonomik yardım sağlama vaadlerinin süresi 1988'de bitti. Böylece, Ürdün'ün her yıl Suudi Arabistan'dan aldığı 100 milyon dolarlık yardım kaynağı da kurudu.

* Bütün bu etmenler içinde en önemlisi olarak nitelendirilebilecek olan diğer bir nokta da Filistin halkının mücadelesidir.

Ürdün bir yandan nüfusunun çoğunluğu Filistinli olması, diğer yandan Filistin topraklarını İsrail'le birlikte paylaşmış, el koymuş olması ve 1967 savaşı sonrası İsrail'in işgal ettiği Batı-Şeria'da hukuki ve idari sorumluluğu üstlenmiş olması yüzünden Filistin sorunuyla içiçe oldu. Kral Hüseyin Filistin halkına karşı, emperyalizmin maşası olarak her türlü kalleşliği yaptı. Ama zorda kaldığında, sıkıştığında da Filistinlilere FKÖ'ye tavizler verdi.

1970 "Kara Eylül"ünde FKÖ'ye ve Filistin savaşçılarına kalleşçe saldırdı. Binlerce Filistin savaşçısını katletti. Ürdün'de üstlenmiş olan FKÖ'yü Lübnan'a göçmek zorunda bıraktı. Bundan sonra uzun yıllar, Haşimi Hanedanı sırtını dışta ABD emperyalizmine, ve diğer gerici Arap rejimlerine dayayarak; içte acımasız zorbalık uygulayarak, her türlü muhalefeti susturarak kendini güvenceye aldı.

Fakat geçen yılın başlarında başlayan işgal altındaki Filistin topraklarındaki Filistin direnişi, bütün mevcut dengeleri sarstığı gibi, Ürdün'ü, Kral

Hüseyin'i de sarstı. Kral Hüseyin, Filistin ateşinin, kendi tahtının dayanaklarını sarmasını önleyebilmek için İsrail işgali altındaki Filistin topraklarındaki tüm hukuki ve idari bağlarını kesmek zorunda kaldı.

Bu karar, ekonomik yönden Ürdün ekonomisini sarsan sonuçlar doğurdu. Ürdün'deki Filistin sermayesi hızla ülkeyi terketmeye başladı. Bölgedeki Filistinliler için dış ülkelerden akan yardım fonları kesildi. Arap ülkeleri, Körfez Emir ve Şeyhliklerinde çalışan Ürdün vatandaşı Filistinli işçiler Ürdün'e döviz göndermeyi önemli ölçüde kestiler. Böylece uzun yıllar, Kral Hüseyin'in çeşitli ilişkilerde kullandığı Filistin topu geri tepti. Ekonomik ve politik yönden Ürdün'ü etkiledi.

Bütün bu etmenler sonucunda ABD doları karşısındaki en sağlam paralardan biri olan Ürdün Dinarı sık sık devalüe edilmeye başlandı. Devalüasyon ve enflasyon Ürdün'de fiyatları altüst ediyor. Yiyecek maddeleri ithalatçısı olan Ürdün'de bu yüzden temel yiyecek maddelerinin fiyatları hızla artıyor. Kiralar büyük oranda yükseliyor.

Beş yıl öncesinde bir sorun olarak görülmeyen işsizlik, bugün %20'lere yükselerek önemli bir ekonomik ve sosyal bir sorun haline gelmiştir.

Hükümet, ekonomik güçlükler yüzünden kamu işçilerinin fazla mesai ve yan ödemelerini ödeyemez hale gelmiştir. Bu da, kamu çalışanlarının öfkesini artıran bir etkene dönüşmüştür.

Dış borçlar 1986'da 3,5 milyar dolar iken, 1988'de 6 milyar dolara çıktı. Dış ticaret açığı 6 milyar dolara yükseldi.

Kral Hüseyin, ekonomik ve siyasi krizin doruk noktasında olduğu bir zamanda ABD'ye yardım dilenmeye gitti. Ardından da ayaklanma başladı. Başkan Bush derhal ekonomik yardım vaadinde bulundu. IMF'de anlaşma uyarınca 18 ay içinde Ürdün'e 275 milyon dolar kredi vermeyi kabul etti.

Ülke içinde ise, gösterilere, ayaklanan halka acımasızca saldırdı, muhalefetin sesini kıstı. Haber kaynaklarını, basını denetime alabilmek için özel gazeteleri devletleştirdi. Geniş tutuklamalar yaptı.

Kral Hüseyin, başkaldıran halkın öfkesini başka kanallara yöneltebilmek, tahtını ayakta tutabilmek için, olumsuz gelişmelerin sorumlusu olarak görülen, adı yolsuzluklara karışmış, teşhir olmuş olan Başbakan Zeyd El Rifai'yi ve hükümetini görevden aldı. Böylece, isyanın ilk başladığı bölgelerde yaşayan ve Haşimi hanedanının belkemiğini oluşturan Bedevilerin "Yaşasın Kral Hüseyin, Kahrolsun hain Rifai!" haykırışlarına da cevap vermiş oldu!...

Kral Hüseyin, halkı oyalama, öfkesini yatıştırma taktiklerini hayata geçiriyor. Rifai'nin yerine eski Ürdün Silahlı Kuvvetler Komutanı Şerif Zeyd Bin Şakir'i atadı. Şakir, 1970 "Kara Eylül"ünün planlayıcısı ve uygulayıcısı olarak eli Filistin halkının kanına bulaşmış biridir. Yeni hükümetin ve onun görevi Rifai'nin yarım bıraktığı işleri, IMF programının ikinci kısmını ve kemer sıkma politikasını sürdürmek olacaktır. Kralın, yeni hükümetten, yolsuzlukların derhal ortaya çıkarılmasını, vergi yasalarını yeniden incelemelerini istemesi halkı oyalamadan öteye fazla bir şey ifade edemez.

Ürdün'deki muhalefet örgütleri ise, basın, yayın ve düşünce özgürlüğünün garanti edilmesini, devletleştirilen gazetelerin sahiplerine verilmesini; "gerçek" parlamenter demokrasiye geçilmesini ve gösteriler sırasında tutuklanmış olanların tümünün serbest bırakılmasını istiyorlar.

Hüseyin gösteriler karşısında 22 yıldan bu yana ilk genel seçimlerin yapılacağı, basma özgürlük verileceği ve dinin siyasete karıştırılmayacağı yolunda güvence vermek, geri adım atmak zorunda kaldı.

Kral Hüseyin, tavizler, oyalama taktikleri ile tahtını sağlama almış, sisteme yönelebilecek tehlikeyi şimdilik savuşturmuş görünüyor. Ürdün halkı ise ileri bir adım atmıştır ve artık " İstikrar Vahası"nda işler ayaklanma öncesinde olduğu gibi kolay yürütülemeyecektir.

Meksika öğretmenleri sendikalarına sahip çıkıyorlar

24 Nisanda grevdeki 200 bin dolayındaki Meksikalı öğretmen maaşlarının bir kat arttırılması, sendika içi demokrasi sağlanması ve sendika patronlarının defedilmesi için gösteriler yaptılar. Öğretmenler aynı zamanda, dış borç ödemelerinin durdurularak, bu paraların ücret artışları için kullanılmasını talep ettiler.

Öğretmenler grev zoru ile, üyesi oldukları "Eğitim Çalışanları Ulusal Sendikası'nın (SNTE) ömür boyu başkanlığına seçilmiş olan Carlos Jonguitud ve genel sekreteri Refugio Arauyo'yu başlarından atmayı başardılar. Mafya sendikacılığı'nın ve sendika patronluğunun hükümetle içiçe olduğu Meksika'da, öğretmenlerin, 17 yıl önce silah zoru ile sendika başkanlığını ele geçiren Jonguitud'u istifa etmek zorunda bırakmış olmaları ve sendikalarına yeni bir yönetim kurulu seçilmesini sağlamış olmaları ileri bir adım oldu.

Türkiye devrimci hareketinin son yirmi yıllık evriminden sonra, bu durumun sürüyor olması kuşkusuzki anlamlıdır ve belli nedenleri var.

*

Türkiye devrimci ve işçi hareketi, özellikle son otuz yılda, hep, sosyalist bir sınıf hareketinden yoksunluğu yaşadı.

Bu durum, devrimci hareketin, sözü edilir bir özgünükle (bir demokratik hareket olmak asıl niteliği olmakla birlikte), demokrasi ve sosyalizm öğelerini aynı anda ve birlikte temsil etmesini sağladı.

Sosyalist bir işçi hareketinden yoksunluk koşullarında yaşanan bu içiçelik, Türkiye kapitalizminin nispi geriliği, tarihsel olarak tamamlanmamış bazı demokratik görevlerin varlığı gibi, tarihsel, toplumsal ve siyasal etkenlerin yanısıra, '60 ve '70'lerdeki iki devrimci yükseliş boyunca, küçükburjuvazinin politik aktivitesi ile öne çıkıp, işçi hareketini gölgeleyip, gerilere itmesi ve toplumsal hareket e damgasını vurması ile beslendi, canlı ve cazip hale geldi.

Öte yandan, bu aynı durum, devrimci hareketin, "demokrasi-bağımsızlık" ufku ile sınırlı programının ve ona temel teşkil eden görüşlerinin halkçı içeriğinin anlaşılmasını, açığaçıkartılıp terkedilmesini ve bu hareketin halkçı ve sosyalist unsurlarına ayrışmasını güçleştirdi.

Özetle, halkçı hareketin sosyalist görünümünü sürdürmesi de, dünün devrimci ve ihtilalciliğinin kendi içinde yeterliliğiyle, eşdeyişle, halkçı içeriği ile sınırlı kalması da, bu etkenler sayesinde mümkün olabildi.

Nedir ki, bu daha çok '60'ların ve '70'lerin olgusuydu. '80'lerden beridir, devrimci hareketin uğradığı ağır yenilgi ve yıkımın etkisiyle de, süreç, devrimci demokrasinin aleyhine ve tersi bir yönde gelişiyor.

Devrimci demokrasiyi besleyen uluslararası kaynaklar da eski çekiciliğini yitiriyor, geriliyor. Gözler, ikinci dünya savaşının içinde ve sonrasında gerçekleşen ve etkileri '80'lere kadar süren çağdaş ulusal demokratik devrimlerden, asıl kaynağa, '17'ler Rusyasının Ekim Sosyalist Devrimine çevrilmeye başlandı. Her şey bir yana, Türkiye'nin giderek netleşen toplumsal gerçekleri ve son 20-25 yıllık devrimci sınıf mücadelelerinin acımasız pratiği, devrimci hareketin bünyesinde adeta kabuk bağlamış küçük-burjuva demokratik fikirleri ve bunların toplamından oluşan geri teorileri savunulamaz hale getirdi. Üstelik, artık, Türkiye'nin küçük-burjuvazinin işçi hareketini gerilere itecek denli politik bir aktivitesinden de söz edilemez. Ve bütün bunların bir sonucu olarak, eski "bütünlüklü çizgi"ler ve onun ifadesi "program"lar habire aşınıyor. Program ve çizgilere rengini veren kimi ana temalar ya terkediliyor ya da yer değiştiriyorlar. Bu ise, sözkonusu program ve çizgilerin iç bütünlüğünü iyice bozuyor, giderek cansız ve iç çelişkilerle dolu bir hale sokuyor. Eski demokratik devrimci içeriğinin de gerisine düşürerek, liberalleştiriyor.

Ve devrimci demokrasi, demokrasi ve sosyalizmi aynı anda ve birlikte temsil etme konumunu hızla yitiriyor. Halkçı ve sosyalist yönden unsurlarına ayrışıyor.

Günümüzün yeni olgusu budur.

Sosyalizmi eksenine almayan hiçbir program ve çizgi marksist olarak nitelenemez. Devrimci demok-rasinin bugünkü temsilcileri bu yakıcı gerçeğe gözlerini kapayamaz hale gelmiş bulunuyorlar. Kimi sosyalist şiarları benimsiyor görünmeleri ve dahası, halkçı programlarını, sözde, sosyalizme göre şekillendirme çabaları da bunu ifade ediyor. Ne ki, bu yanıltıcıdır ve sosyalizmin sulandırılmasını ifade ediyor.

Halkçı çizgiler ve programlar aşılıyor, aşılmalıdır. Zira günümüzde sosyalist olmak, ancak, sosyalist bir programa sahip olmakla ve sosyalizm için mücadele etmekle mümkündür.

'71'in, halk kahramanlığı biçimindeki geleneği bizim için esin kaynağı olma özelliğini koruyor. '71'i bu manevi yönüyle hep anacağız. Ama, onun, günün koşullarında yetersiz olduğunu da bileceğiz. Bugün, bizim, halkçı içeriğiyle demokratik devrimci bir harekete değil, sosyalist bir sınıf hareketine ihtiyacımız var.

Devrimcilik ve ihtilalcilik ise, artık, işçi sınıfı devrimciliği ve ihtilalciliği olarak anlamlı olacaktır. Halk kahramanlığı ise içeriği ve biçimi ile işçi sınıfının kitle kahramanlığı olarak var edilmeli ve geliştirilmelidir. Bundan böyle geçmişe yapılan tüm vurgular bu içeriği taşımalıdır.

Böylesi bir içerik taşımayan hemen her vurgu, gelinen yerde, artık, bir içtenliği ifade etmeyecektir. Tersine, bir istismarın, politikasızlığın, özgüvenden yoksunluğun, ve zayıflığın işareti sayılacak; ve en önemlisi, devrimci hareketin son yirmi yılda ulaştığı düzeyin anlaşılmaz ve kabul edilemez bir tutumla küçümsenmesinin ifadesi olacaktır.

Onları hep anacağız, ama...

S.Metin

30 Mart, 6 Mayıs ve 18 Mayıs...

Her biri bir halk kahramanlığını anlatan bu günler, '71 devrimci hareketini sembolize ediyorlar.

Her yıl ve bir gelenek halinde anılıyorlar. '71 Hareketine ve bu sembollere, günümüzde, kimi çevreler, yeniden ve yine eski içeriğiyle artan bir vurgu yapmaya başladılar.

Bir tür "'71 edebiyatı"dır bu..

Nasıl bir hareketti '71 Hareketi ve neyi ifade etti? Özellikle moral değerleriyle, gelinen yerde, bizim için neyi ifade ediyor ve nasıl ele alınmalıdır?

*

Türkiye'de, altmışlı yıllar sol harekette, hala burjuva sosyalizminin çeşitli türlerinin egemenliğinin yaşandığı yıllardır.

İktisadi ve toplumsal gelişmeye ve toplumsal hareketin seyrine bağlı olarak, değişik yorumlara ve biçimlere bürünmesine karşın, her zaman, genel olarak kapitalizmi hedeflemeyen ve devleti doğrudan karşısına almayıp, tersine, şu ya da bu devlet kurumuna yaslanarak, kapitalizmin genel çerçevesi içinde, "kapitalist olmayan yol"dan "kalkınma"yı ya da parlamenter yoldan sosyalizmi esas alan burjuva sosyalizminden ilk kopuş, '71 devrimci hareketinin şahsında yaşandı.

'71 devrimci hareketi, devrimci demokrasinin ilk ortaya çıkış ve beliriş biçimiydi. En yakın haliyle, '60'lardaki kapitalist gelişmenin sarsarak hareketlendirdiği, politik aktivitesiyle öne çıkıp bu döneme damgasını vuran küçük-burjuvazinin hareketiydi. Kentin ve kırın küçük-burjuva katmanlarının çıkar ve özlemlerini temsil ediyordu.

Kaba reformist anlayışın reddi temelinde ortaya çıktı. Devleti doğrudan karşıya alması ve şiddete dayalı bir devrimle onu yıkmayı hedeflemesiyle ondan ayrıldı.

Bu özellik, '71 devrimci hareketinin temel karakteristik özelliğiydi; ve onun politik radikalizmini ifade ediyordu.

Bu yönüyle, '71 devrimci hareketi, reformizmin bir anlamda aşılmasını ve Türkiye devrimci hareketinde yeni ve tarihsel bir ilerlemeyi simgeledi.

Bunu, bu hareketin önderleri başta gelmek üzere, temsilcilerinin, faşizme karşı mücadelede sergiledikleri kararlı, içten ve militan devrimci tutum ve yiğitlemeler tamamlıyordu.

"İlk" olan her gerçek ilerlemenin ve başkaldırının değer kazanacağı bir gerçektir. Bu anlama gelmek üzere, '71 devrimci hareketi de reformizmden bir "ilk" kopuşu, daha da önemlisi, düzene karşı bir "ilk" doğrudan başkaldırıyı temsil etmesiyle değerliydi ve değer kazandı.

Dahası da, devrimci demokrasinin, bu "ilk" temsilcilerinin, büyük bir özveriyi ve ikirciksiz kendini feda etmeyi anlatan tutumları, devrimciler için her zaman bir esin kaynağı olup, bir sonraki kuşakların eğitilmesinde, kazanılmasında ve mücadeleye çekilmesinde son derece önemli rol oynadı.

*

Ama yaşam durmadı, ilerledi.

Türkiye, altmışlar öncesinin görece geri Türkiye'sinden, kapitalizmin nispeten ileri derecesini veren çağdaş burjuva bir topluma dönüştü.

Devrimci hareket, '70'li yılların ikinci yarısında yeni bir devrimci yükselişi yaşayarak, öze ilişkin olmasa da, düşünsel ve siyasal planda ilerlemeler sağladı. Devrimci demokrasi ilk ortaya çıkış halinin bir yerde kaçınılmaz olan kimi kaba kusurlarından (maceracı yönleri başta olmak üzere), toplumsal hareketin de zorlamasıyla, arındı, kitleselleşti, olgunlaşıp, azami sınırlarına ulaştı.

Dahası, devrimci ve halk kahramanlığının yeni ve bir bakıma daha ileri örnekleri yaratıldı. Yiğitlemeler çoğaldı.

Ve '71 devrimci hareketi, toplumsal ve siyasal yaşamın son yirmi yıllık evrimiyle, artık hem teorik-programatik ve hem de pratik bakımdan önemli ölçüde aşılmıştır.

Ne ki, devrimci hareketimizin bir bölümü bu gerçeği görmemek konusunda, gözle görülür bir direnç gösteriyor.

Şöyle ki; aradan yıllar geçmesine karşın, devrimci hareketi oluşturan bir çok akım, hala, '71 devrimci hareketine ve onun, halk kahramanlığı biçimindeki sembollerine neredeyse ilk günlerdeki gibi kuvvetli vurgular yapıyorlar.

Her 30 Mart, 6 Mayıs ve 18 Mayıs, neredeyse sadece bu vurguların yinelenmesiyle geçiyor.

Dahası var; '71'e ve sembollerine, bu denli kuvvetlik vurgu yapmak, devrimci, ihtilalci ve hatta sosyalist olmanın, adeta, tek veya bir tür kanıtı sayılıyor.

(Devamı s.39'da)